

Samenwerking?

Samenwerking in Europa is een doelstelling waar wij steeds naar gestreefd hebben. Eind vorig jaar hadden er verschillende belangrijke vergaderingen plaats: de EG-top in Maastricht, en de NAVO-bijeenkomst van Rome en later nog de NAVO-samenwerkingsraad met Oost-Europa. Alleen is het niet zeker dat die vergaderingen het over dezelfde samenwerking gehad hebben als die waar wij naar streven.

De commentatoren hadden het herhaaldelijk gesteld: Maastricht zou niet makkelijk worden. Gelijk hebben ze gekregen. De verdere integratie van de verschillende landen in een gemeenschap blijft op moeilijkheden, veto's en touwtrekkerij stuiten. Een ding is geregeld: de markt wordt opener en gemeenschappelijk. De monetaire unie geeft zichzelf wat meer tijd om de Britse hindernissen te kunnen nemen.

Democratisch en sociaal Europa zijn termen die slechts in de bijlage van het Europese woordenboek voorkomen, blijkbaar.

Wat de gemeenschappelijke defensie betreft was een en ander al geregeld op de NAVO-top in Rome, een maand voordien.

Hier in Maastricht werd afgesproken dat er "op termijn een gemeenschappelijke defensiepolitiek wordt uitgestippeld die naar een gemeenschappelijke defensie zelf kan leiden".

De Westeuropese Unie (WEU) wordt gevraagd om deze politiek uit te werken, in samenspraak met de EG-raad. Dit alles in het kader van het NAVO-lidmaatschap en de NAVO-verplichtingen van de respectieve landen.

Men heeft dus de mogelijke tweespalt tussen de eurocentristen en de atlantisten kunnen omzeilen.

Engeland en Italië zijn tevreden met de verwijzingen naar de Noordatlantische verankering. Frankrijk en Duitsland menen hun slag te hebben thuisgehaald met de toekomstige gemeenschappelijke defensie.

Verwijzend naar de Frans-Duitse militaire samenwerking stipuleert de tekst van Maastricht dat er uiteraard ruimte is voor specifieke samenwerking tussen twee of meer staten binnen de WEU en de NAVO.

Tevens worden alle EG-landen uitgenodigd lid te worden van de WEU.

Maastricht is op dit vlak toch wel bijzonder duidelijk en belangrijk: de WEU wordt de officiële militaire arm van de Europese Gemeenschap.

Het eenmakingsproces van de twaalf heeft zich essentieel gekenmerkt door een vrij verkeer van kapitaal. Financiële groepen en industriële concerns hebben zich in verschillende landen diep verankerd. Dit economisch groeiend Europa, met Duitsland als leider, moet z'n eigenheid en concurrentiekracht verstevigen. Dit proces moet voor haar uitmonden in een soort Verenigde Staten van Europa, waarbij uiteraard een militair aspect zit. De nieuwe entiteit moet dan krachtadig kunnen optreden. Maastricht is een richtinggevende stap.

Zwart op wit staat er dat de eerste doelstelling van de gemeenschappelijke buitenlandse politiek en het veiligheidsbeleid het "veilig stellen is van de gemeenschappelijke waarden, de fundamentele belangen en de onafhankelijkheid".

Hoe waarden en belangen verdedigd kunnen worden heeft ons de Golfoorlog nog maar zopas getoond.

Daarnaast heb je natuurlijk de ontwikkelingen in Oost-Europa. Het uiteenvallen van de voormalige Sovjetunie laat een machtsvacuüm achter. De EG wil dit invullen. Het feit dat het de EG zelf was die een vredesinitiatief voor Joegoslavië begon, niet de KVSE (Konferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa), niet de VN (althans niet in de beginne), duidt op de aspiraties van de EG in deze richting, Duitsland op kop.

Major! Lachen!

De NAVO zingt in haar teksten wel de lof van een instelling als de KVSE maar eigent zich rustig politieke domeinen en initiatieven toe. De NAVO-strategen repten zich om het veiligheidsconcept uit te breiden naar sociale, economische en politieke elementen. Oost-Europa wordt een samenwerkingsraad aangeboden. Kwestie van het terrein te bezetten, en dus niet teveel belang te moeten gaan hechten naar het uitbouwen van politieke structuren om het pan-europese veiligheidsbeleid vorm te geven.

De NAVO is politiek geworden, schreven de kranten.

De nieuwe leiders in de verschillende Oosteuropese landen zoeken via een toenadering met de NAVO betere rela-

ties met het Westen. In de hoop er ook economisch beter van te worden.

Op die manier blijft de Verenigde Staten natuurlijk ook een behoorlijke voet in huis hebben. Kwestie van de Europese concurrent toch op bepaalde plaatsen wat te kunnen intomen.

Over samenwerking gaat het hier echter niet.

Het gaat voor het Westen om het beschermen of veilig houden van economische invloedssferen. Binnen de NAVO blijft de besluitvorming ondoorzichtig. Is democratische controle een lachertje.

De nieuwe strategie van snelle-interventie-eenheden moet ook dienen om in Oost-Europa "waarden en belangen" te kunnen verdedigen.

Morrende Oosteuropese burgers en consumenten wezen gewaarschuwd.

We hebben geen nood aan Europese legers, aan militaire bondgenootschappen, ook niet als ze "politiek" worden. De Europese veiligheid is maar gediend met een globale politieke structuur waar onderlinge controleerbare afspraken en akkoorden worden gerealiseerd op basis van het zelfbeschikingsrecht van ieder land.

Georges Spriet

G.O.S.: Een sombere toekomst

Het is moeilijk te praten over een situatie waarin alles in voortdurende beweging is, zonder in voorspellingen te vervallen. Waar een ontwikkeling té snel gebeurt, staan vele wegen open, maar geen van alle is hoopvol. In zo'n situatie verkeren de republieken van de voormalige Sovjetunie. Des te onontwarbaarder is het kluwen van de ontwikkelingen, omdat ze zich op alle gebieden afspelen: economisch, politiek, sociaal en cultureel, en elk van de vier elementen werken op elkaar in. Toch kan men nu al enkele vaststellingen doen die niet profetisch klinken.

Economisch. Er kan al niet meer aan getwijfeld worden, dat de voormalige Sovjetunie de weg van het kapitalisme opgaat. Wel zijn er diverse strekkingen: wordt het een wild kapitalisme, een kapitalisme met correcties en regulaties, of een mengvorm van privé- en staatsondernemingen? De laatste strekking lijkt me de zwakste; een Thatcherisme à outrance zou wel eens betere kansen kunnen hebben. Meer welke strekking het ook wint, de vraag blijft: kan het lukken? Het kapitalisme heeft zich in het Westen ontwikkeld in de loop van enkele eeuwen. In het nieuwe "Rusland" spreekt men van 500 dagen. De geschiedenis kent geen enkel voorbeeld van een dergelijke snelle omschakeling van een economisch systeem naar een ander. Op dit ogenblik maken we de ineenstorting mee van het oude systeem. De kans dat het binnen de 500 dagen kan worden vervangen is nul, de kans dat het zou lukken in vijf jaar is gering, en zelfs in dat geval zal er massale steun uit het Westen tegenaan moet worden gegooid. Waar die vandaan moet komen (afgezien van mogelijke voedselhulp voor het lenigen van onmiddellijke noden) is niet duidelijk. Kapitalisten investeren niet in labiele politiek-economische situaties. De kans dat op de economische ineenstorting een sociale ineenstorting volgt is dus groot. De twee zijn aan elkaar vastgeklonken.

Politiek is de situatie weinig hoopvoller. Net zoals voor de economie heeft het Westers politiek systeem zich ontwikkeld in de loop van enkele eeuwen: op z'n minst twee, als we rekenen vanaf de Franse revolutie. Het meer-partijen-systeem heeft zich geleidelijk ontwikkeld uit de belangentegenstellingen van de diverse klassen van de maatschappij en de daaruit ontstane ideologieën die gericht zijn op klassenverzoening of klassenstrijd (of daarop gericht waren in het verleden). De belangentegenstellingen in de voormalige Sovjetunie verfoonden natuurlijk een totaal ander patroon en vormen dus geen basis voor het ontstaan van nieuwe partijen. Daar komt bij dat het land zijn hele geschiedenis lang geen enkele vorm van democratie heeft gekend. De bevolking in haar geheel is politiek onderontwikkeld, en zelfs bij diegenen die momenteel een actieve politieke rol spelen lijken er maar weinigen te zijn die enig benul hebben van de manier waarop een parlementair systeem naar Westers model functioneert. Er zijn tientallen politieke groepjes en groepen ontstaan waarvan de doelstellingen meestal verward zijn en die het maar op één punt met elkaar eens zijn: dat het vroeger niet deugde. (Ik laat hier de nostalgici die naar het verleden zouden terugwillen terzijde; er is in de geschiedenis nooit een weg terug naar het verleden, althans niet naar het verleden in zijn authentieke vorm.) In feite

is er in de vroegere Sovjetunie dus een politiek vacuüm ontstaan. Momenteel wordt dat vacuüm hier of daar opgevuld door een krachtige figuur, zoals in de Republiek Rusland door de populist Jeltsin. Dit komt echter neer op een nieuw autoritair systeem, dat wellicht een meerderheid van de bevolking achter zich heeft (bij Jeltsin is dat wel het geval) maar daarom nog geen democratie mag heten, al was het maar omdat er geen reële gestructureerde oppositie is. Dit kan - om ons tot het voorbeeld van de Republiek Rusland te beperken - een tijdlang voor een schijnbare stabiliteit zorgen. In werkelijkheid is zo'n stabiliteit op drijfzand gebouwd. Er is geen reden om te geloven dat Jeltsin erin zal slagen in de kortst mogelijke tijd de economie te doen opleven en brood en vlees in de winkels te brengen. En om dit laatste gaat het uiteindelijk. Zelfs een stevig gevestigd politiek systeem (dat er in de voormalige S.U. niet is) kan zich niet in stand houden als de meerderheid van de bevolking geen brood meer heeft. Eerst komt dat Fressen und dann die Moral: "vrijheid" op zich betekent weinig voor wie een lege maag heeft.

Dat politieke vacuüm zal echter vroeg of laat (en als de economische situatie in dit tempo blijft verslechteren eerder vroeg) worden ingevuld. De oude ideologie (die van het "reële socialisme") is dood. Er is geen nieuwe ideologie in het vooruitzicht, en iets als "parlementaire democratie" is een veel te abstract begrip om te worden aangehangen door de brede lagen van een politiek onontwikkelde bevolking. Men kan dus alleen terugvallen op oude, pré-revolutionaire ideologieën. De beste kanshebber is dan het nationalisme van het meest chauvinistische soort, vermengd met religieuze elementen en met andere - minder verkwikkelijke trekken uit het verleden, zoals anti-semitisme, intolerantie tegenover alles wat niet met de nieuwe stroming meegaat, en de verwording van het begrip vrijheid tot "vrijheid voor ons, maar niet voor de anderen".

Het zou dus best kunnen - maar hier vervallen we dan in toekomstvoorspelling - dat in ongeveer alle republieken van de gewezen S.U. de poort wagenwijd openstaat voor rechts-radicalen avonturen, met, voor elke republiek, zijn eigen varianten van etnische en religieuze aard. De figuur van een Jeltsin - brutaal, impulsief, autoritair, onberekenbaar - kan nu al als een symbool gelden voor een dergelijke toekomstige ontwikkeling. Van democratie in Westerse zin zal er in elk geval de eerstkomende jaren weinig te bespeuren zijn. Zelfs indien het Westen door massale voedselhulp een onmiddellijke catastrofe kan vermijden, dan blijft toch een harmonische overgang naar een parlementair kapitalistisch systeem uitgesloten.

En dan laten we hier een cruciale vaststelling buiten beschouwing; namelijk dat de gewezen Sovjetunie de weg van het kapitalisme en het parlementarisme wil inslaan, op een moment dat het steeds duidelijker wordt dat het politiek systeem in het Westen steeds slechter functioneert en dat het wilde kapitalisme verwoestingen aanricht die steeds onomkeerbaarder worden.

W. Courteaux

Overleeft Cuba?

Toen eind 1989 de Berlijnse muur ook letterlijk werd neergehaald begon de hertekening van de wereldkaart. Oost-Europa, de tweede wereld, bestond plots niet meer op de Sovjetunie na. Met spanning werd uitgekeken naar de reactie van Cuba.

Ekonomisch was Cuba met handen en voeten gebonden aan de Oosteuropese bondgenoten. Meer dan 70 % van de handelsrelaties verliepen met de Comeconlanden.

Het grote voordeel was dat Cuba voor een deel kon ruilen (suiker en nikkel voor petroleum en graan b.v.) en niet hoefde te betalen in harde valuta.

Cuba werd van de ene dag op de andere dus afgesneden van zijn belangrijkste handelspartners.

De reactie was verrassend.

Herbevestiging van het socialistische karakter van de Cubaanse Revolutie

Met het nodige gevoel voor historisch inzicht bevestigde Fidel Castro (misschien zelfs op het zelfde balkon als in de jaren zestig) op 01.01.1990 dat Cuba geen duimbreed zal afwijken van de socialistische principes. Het overbekende Patria o Muerte! werd voor de gelegenheid dan ook vervangen door Socialismo o Muerte!

Fidel bleef ook wel eerlijk tegenover het volk en kondigde zeer harde tijden aan. Maar zoals weleer rekende hij op de strijd-lust en de creativiteit van de Cubanen om deze "speciale periode" door te komen. Deze verklaring werd door een groot deel van de wereld beschouwd als een (onverantwoorde?) keuze voor het isolement.

Een economische katrastrofe

De economische gevolgen van de "gebeurtenissen" in Oost-Europa zijn voor Cuba ronduit dramatisch.

Door het gebrek aan brandstof (vooral petroleum) en grondstoffen valt een deel van de economie plat.

De afhankelijkheid van één economisch systeem (zoals destijds van de VS) wreekt zich.

Wisselstukken moeten nu uit Hongarije komen ... maar zijn te betalen in VS dollars.

Dit land kan misschien van de kaart worden geveegd maar nooit zal het buigen.

De crisissituatie brengt ook aan het licht dat de economische stroom niet in één richting ging. De Oosteuropese landen hebben de Cubaanse produkten (vooral suiker) graag en aan goede voorwaarden binnengehaald.

Voor het eerst zeggen de Cubanen ook openlijk dat ze vaak minder kwaliteit kregen van de Comeconpartners.

Bussen die meer olie dan benzine verbruiken, wankelende machines, vervuilende productiesystemen, noem maar op.

Het meest verwonderlijke is het voedseltekort. Wie Cuba bezocht weet hoe vruchtbaar het eiland is. En toch was Cuba voor zijn voedselvoorraad ook afhankelijk van Russisch graan en andere basisprodukten (o.a. rijst, vlees,...).

De Cubanen hebben meteen een massaal voedselplan opgesteld. Voor het eerst worden reusachtige koelruimtes gebouwd om voedsel te bewaren.

Via brigades en campamentos krijgen individuele boeren hulp en worden de kooperatieven versterkt. Het plan heeft alle kans op slagen, maar het duurt minstens 3 jaar eer Cuba volledig zelf in zijn voedselvoorraad kan voorzien.

Het volk mort

Nu ook de laatste domino (de Sovjetunie) getuimeld is wordt de economische situatie zeer nijpend.

Zoals in elke schaarste-economie zijn alle middelen goed om aan de broodnodige basisprodukten te komen.

In Cuba staat alles weer op de bon (de libreta, het rantsoeneringsboekje) en toch lukt een eerlijke verdeling niet.

Er is een toename van kleine criminaliteit. Alles wat dollars opbrengt (zwart wisselen, prostitutie, merksgaren verkopen...) is welkom. Dollars openen immers de deuren van de toeristenwinkels en daar is (nagenoeg) alles in voorraad.

Een deel van het apparaat, de burocratie, geraakt aan het nodige. Fidel maakt zich, terecht, zeer boos op deze profiteurs. Op het recentste partijcongres heeft hij dan ook aangekondigd dat er tegen zulke praktijken hard zal worden opgetreden.

Er is tenslotte ook een zwarte markt ontstaan. Boeren verkopen hun produkten langs de kant van de weg. Sigaretten gaan tegen woekerprijzen van de hand. Sommige produkten bereiken nooit de winkel, maar worden nadien wel heel duur op straat verkocht.

Het lijkt de Sovjetunie wel.

Cuba is niet van plan om tegen de zwarte markt repressief op te treden en zoekt vooral een economisch antwoord.

Het volk is ontevreden en moert.

Maar toch is er ook begrip voor de moeilijke situatie. In geen geval neemt het protest de vorm aan van een georganiseerde politieke oppositie.

Hoe alleen staat Cuba?

Het is vooral de Westerse pers die het alsmat heeft over de isolatie van Cuba.

Economisch klopt dit voor een groot deel. De Oosteuropese handelspartners zijn zo goed als weggevalen. De economische blokkade van de VS maakt elk alternatief onmogelijk. Wat overblijft is handel tegen harde valuta of bevoorrechte handelsrelaties met China en Latijns-Amerika (maar dat zijn ook derde wereldlanden).

Politiek klopt dit helemaal niet. Natuurlijk past Cuba niet langer in de nieuwe wereldorde van president Bush.

Zolang er een kleine krokodil (de Cubanen vinden dat hun land de vorm van een krokodil heeft) de hegemonie van big brother betwist kent hij geen rust.

Cuba is helemaal niet geïsoleerd tegenover de derde wereld.

Het Golfkonklijk heeft dat overduidelijk gemaakt.

Vanuit zijn (toevallige) zetel in de Veiligheidsraad heeft Cuba consequent de kant gekozen van de derde wereld en vaak als enige de diktaten van de VS betwist.

Cuba heeft in de derde wereld dan ook nog aan prestige gewonnen.

Ook in Latijns-Amerika staat Cuba niet alleen. Telkens Fidel de Latijnsamerikaanse bureu bezoekt is het entoesiasme groot.

Op de recentste Spaanssprekende top

van Guadelajara (Mexico) werd met veel ontzag naar Fidel geluisterd en was de Cubaanse inbreng erg belangrijk.

Sociaal zit Cuba misschien nog steeds op een eenzame hoogte.

Ondanks de moeilijke economische situatie wordt aan het sociale programma (wonen, gezondheidszorg, eten, onderwijs ...) nauwelijks geraakt.

Het is maar als Haïti nog eens in het nieuws komt dat de vergelijking kan gemaakt worden tussen het Cubaanse ontwikkelingsmodel en de Westerse (kapitalistische) logica.

Door de onverstoorbare stroom van zebulletins van de VS zouden we haast vergeten dat er nog ontwikkelingslanden zijn, die zelf uit hun onderontwikkeling geraken.

Russen weg uit Cuba, de Amerikanen dan ook weg uit Guantanamo!

Toen president Gorbatsjov, zonder overleg met Fidel, beloofde om de Russische militaire adviseurs uit Cuba terug te trekken reageerde Fidel Castro gevat: "De Amerikanen moeten dan ook Cuba verlaten!".

Sinds bijna 100 j. hebben de VS inderdaad een rasechte marinebasis in de baai van Guantanamo. Minder verbloemd kan je dus stellen dat de VS een stukje Cuba bezet.

Als je, zo als ik, op een paar honderd meter van de neutrale zone gestaan hebt en met de verreklijker de marinebasis gezien hebt, besef je maar hoe reëel de bedreiging is.

De vrees is dan ook groot dat bij het definitief verbreken van het machtsverwicht in de wereld Cuba door VS-mariniers onder de voet wordt gelopen.

De Cubanen zijn zich hiervan erg bewust en willen hun huid duur verkopen.

Het zou uiteraard veel beter zijn om wederzijds de militaire aanwezigheid af te bouwen en elk konflikt te vermijden. Maar of de VS hiervan ook overtuigd zijn is zeer de vraag.

De economische blokkade: het ultieme wurgtoew

Nu het economische vangnet van Oost-Europa wegvalt, bewijst de blokkade van

de VS tegenover Cuba zijn ongenadige doeltreffendheid.

Cuba en de VS liggen op pakweg 180 km van elkaar. Ze waren en zouden van nature handelspartners moeten zijn. Sinds meer dan 30 j. is elk handelsverkeer tussen de VS en Cuba ongedaan gemaakt door de blokkade die de VS, eenzijdig, heeft uitgevaardigd.

Geen voedsel, geen geneesmiddel, geen enkel produkt kan in- of uitgevoerd worden tussen beide landen.

Hoe absurd de blokkade is illustreert het volgende voorval. Een Cubaan neemt deel aan een schaaktornooi in de VS. Hij wint de eerste prijs, nl. 10.000 dollar.

De Cubaan krijgt de prijs niet, want de uitvoer van dollars is door de blokkade verboden.

Spijtig genoeg is de dagelijkse realiteit veel schrijnender.

De Golfoorlog heeft de hele wereld getoond wat een blokkade (van Irak) vermogen.

Cuba moet met deze onrechtvaardigheid al meer dan 30 j. leven.

En de VS is nog niet tevreden. Onlangs werd een amendement ingediend om de blokkade te verstrakken tot alle filialen van VS-bedrijven en alle bedrijven met VS-kapitaal.

Terecht zegt de ambassadeur van Groot-Brittannië in de Granma dat zo de soevereiniteit van zijn land wordt aangetast.

Het vierde partijcongres

De verwachtingen voor het 4e partijcongres waren hoog (misschien te hoog) gespannen.

Het werd een boeiend congres: er was een lange voorbereiding en er waren goede en hevige debatten. Het congres werd wel bewust intern gehouden.

De resultaten geraken stilaan bekend.

Wat de partij betreft wordt het eenpartijstelsel niet verlaten. De Cubanen hebben hier een logische uitleg voor: de krachten moeten gebundeld en niet versnipperd worden. Dat had José Martí al eerder uit ervaring geleerd. Meningsverschillen moeten tot uiting kunnen komen in de partij zelf (die dus democratischer moet werken) en in de massa-organisaties (vakbond, vrouwenorganisatie, jeugdorganisatie...).

Het congres heeft wel, zoals verwacht,

aan religieuzen toegang gegeven tot de partij.

Er wordt werk gemaakt van de strijd tegen misbruiken.

Fidel werd opnieuw verkozen tot 1e sekretaris en blijft ook Staatshoofd en regeringsleider. Raul Castro blijft 2e in bevel en minister van defensie.

Viñola Espin, voorzitter van de vrouwenorganisatie FMC, verdwijnt uit het politiek buro. Er komen wel 3 vrouwen in haar plaats (3 op 25 leden).

Opvallend is de opname van plaatselijke partijverantwoordelijken in het politiek buro. Het wijst op een keuze van decentralisering.

Het Centraal Comité werd voor de helft vernieuwd. Ook hier valt op dat meer plaatselijke partijmensen in het CC zeten.

Verder werden heelwat mensen opgenomen voor hun kwaliteiten in de research, de sport (b.v. Juantorena), de ekonomie, de gezondheidszorg, de landbouw en de kultuursektor.

De militairen zijn voor ca. 25 % aanwezig in het politiek buro en in het centraal comité.

Wat de ekonomische resoluties betreft worden de vroegere boerenmarkten (een soort vrije landbouwmarkten) niet opnieuw ingevoerd. Men blijft alles zetten op de voedselplannen.

Alles wat kan uitgevoerd worden en valuta's opbrengt moet gestimuleerd worden: suiker, citrusvruchten, nikkel, vis, koffie en tabak.

Voor het eerst sinds lang wordt het toerisme niet uitdrukkelijk vernoemd als deviezenbron.

Binnen de grenzen van de wet (en die zijn blijkbaar vrij soepel) is elke samenwerking met kapitalistische bedrijven mogelijk. Cuba kiest inderdaad niet voor het invoeren van een vrije markteconomie, maar is ook niet zo dogmatisch dat het niet samenwerkt met kapitalistische bedrijven.

De formules zijn talrijk: gemengde bedrijven, samenwerkende produkties, commercialiseringsakkoorden, participatie in Cubaanse bedrijven en andere.

Men wil het banksysteem aanpassen en versoepelen. Zo zal er o.m. gewerkt worden aan een (reële) wisselkoers van de

Cubaanse peso tegenover buitenlandse valuta.

In samenwerking met andere Latijnsamerikaanse landen wil men ook de buitenlandse schuld aanpakken.

Men blijft geplaagd met ongedisciplineerde werkkrachten en het absentisme blijft hoog. Hier wil men de komende jaren iets aan doen via nieuwe concepten van werken. Hiervoor staan o.a. de contingenten (intensieve werkploegen voor concrete projekten met hogere morele en materiële vergoeding) model.

Tenslotte wordt de deur op een kier gezet voor kleine zelfstandige eenmanszaken.

Wat de volksmacht (de poder popular) betreft wordt afgestapt van de getrapte verkiezing van de leden van de nationale vergadering en de provinciale raden. Voortaan zullen ze, zoals de gemeenteraden, rechtstreeks en bij geheime stemming verkozen worden.

Op Internationaal vlak worden de relaties met de volkeren van de Sovjetunie nog gewenst, maar op basis van wederzijds respect.

Irak wordt verweten om door het binnenvallen van Koeweit aan de VS de kans te bieden hun militaire wereldhegemonie te vestigen.

De kloof tussen Noord en Zuid wordt alsmat groter, stelt het kongres vast.

Er wordt verder gekozen voor een onvoorwaardelijke steun aan de derde wereld.

De Latijnsamerikaanse top (zonder de VS) wordt beschouwd als een belangrijke stap in de integratie van dit kontinent.

Het kongres vraagt de opheffing van de blokkade en de terugtrekking van de VS-militairen uit Guantanamo.

Tot slot bevestigt het kongres zijn wil om opnieuw tot bilaterale relaties met de VS te komen op voorwaarde dat de onafhankelijkheid en soevereiniteit van Cuba gewaarborgd wordt en op basis van de gelijkheid tussen de Staten.

Hoe moet het verder?

Enkele maanden geleden waagde het NRC-handelsblad zich aan het opstellen van 7 scenario's voor de toekomst van Cuba. Het zou ons te ver leiden om ze allemaal uit de doeken te doen, maar het ging o.m. van een "Miami-scenario", over een "glasnost-scenario" tot een "Hemelse Vrede"-scenario.

Die scenario's maken ook weinig kans, want de Cubanen schrijven de scenario's voor hun toekomst liever zelf.

Dat hebben ze nu met het jongste partijkongres opnieuw gedaan.

Afwachten of het hen lukt.

Mit Kooyman

De zesde sekretaris-generaal van de V.N.

Dhr. Boutros-Ghali, plaatsvervangend minister van Egypte, zal vanaf 1 januari 1992 (verkozen in nov. '91) de post op zich nemen van sekretaris-generaal van de V.N.

Zijn voorgangers

- *Trygve Lie* (Noorwegen)
verkozen in februari 1946. Nam ontslag in nov. 1952.
- *Dag Hammarskjöld* (Zweden)
verkozen in april 1953 - overleden bij een verdacht vliegtuigongeluk in Congo in september 1961.
- *U Thant* (Birma)
verkozen in november 1961 - overleden in 1974.
- *Kurt Waldheim* (Oostenrijk)
verkozen in januari 1972 - herverkozen in 1977.
- *Javier Pérez de Cuellar* (Peru)
verkozen in januari 1982 - herverkozen in januari 1987.

Zijn aanduiding

De sekretaris-generaal wordt, na advies van de Veiligheidsraad, verkozen door de Algemene Vergadering voor een periode van 5 jaar en is herverkiesbaar.

Zijn verantwoordelijkheden

Volgens het V.N.-Handvest is de sekretaris-generaal de hoogste functionaris van de organisatie. Als dusdanig woont hij alle vergaderingen bij van de Assemblée, de Veiligheidsraad, de Economische en Sociale Raad en de Raad van Toezicht. De sekretaris vervult bovendien alle functies en voert alle opdrachten uit die hem door de organisatie worden opgelegd. Jaarlijks brengt hij voor de Algemene Vergadering het activiteitenrapport van de organisatie uit.

De nieuwe algemene sekretaris

Gezien tot heden nooit een Afrikaan verkozen werd was het normaal dat deze maal iemand van dit kontinent aan de beurt moest komen. De Egyptische Boutros-Ghali haalde het uiteindelijk in de Veiligheidsraad, na verschillende stemronden, van de andere dertien kandidaten (ook niet-Afrikaanse) met 11 stemmen voor, en 4 onthoudingen van Bernard Cniarro, minister van Financiën van Zimbabwe die kon rekenen op 7 stemmen voor, 2 stemmen tegen en 6 onthoudingen.

Wie is Boutros-Ghali

Men kan, rekening houdende met de samenstelling van de Veiligheidsraad en het feit dat de vijf grootmachten een veto kunnen stellen, moeilijk van een progressieve figuur spreken. Boutros-Ghali was eerst Universiteitsprofessor en later journalist vooraleer lid te worden van de Egyptische regering waarvan hij nu reeds 14 jaar deeluitmaakt. In oktober 1977 werd hij benoemd tot Staatsminister zonder portefeuille. Hij vergezelde President Anouar al-Sadat bij zijn bezoek aan Jeruzalem als plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken nadat de Minister van Buitenlandse Zaken, als protest tegen dit bezoek ontslag had genomen. Boutros-Ghali speelde ook een belangrijke rol bij het tot stand komen van Camp-Davidgesprekken met president Carter en premier Beghin.

Tijdens de recente Golfoorlog blijkt hij een belangrijke bijdrage te hebben geleverd bij het tot stand komen van de Arabische anti-Irak-coalitie.

De nieuwe sekretaris-generaal geniet echter ook heel wat aanzien in de Afrikaanse landen waar hij gekend is als een specialist van de Noord-Zuid problemen (waarover hij een paar boeken schreef), zoals tevens van alle organisaties in en

buiten de derde wereld.

Het feit dat Boutros-Ghali de Engelse en Franse taal uitstekend beheerst, enerzijds Afrika en anderzijds het Midden-Oosten vertegenwoordigt, heeft eveneens een belangrijke rol gespeeld bij zijn verkiezing.

Na zijn aanstelling verklaarde Boutros-Ghali, de handhaving van de internationale veiligheid als eerste prioriteit te zien maar hieraan een internationale economische ontwikkeling te koppelen die de kloof tussen Noord en Zuid moet kleiner maken. De aanpak van het verlamme probleem van de internationale schuldenlast en grotere aandacht aan de milieukwesties acht hij hierbij essentieel.

Het is echter afwachten wat hij er van terecht brengt er mede rekening houdende dat de Verenigde Staten, zoals gebleken is tijdens en na de Golfoorlog, een dominante rol speelt in de Verenigde Naties.

André De Smet.

De media manipulatie rond Irak

Men wist reeds dat de openbare opinie, met betrekking tot de Golfcrisis, door de media werd gemanipuleerd. Druppelsgewijze komen steeds meer feiten aan het licht die aantonen hoe de mensen met valse informatie werden op sleeptouw genomen.

Het meest recente voorbeeld is dit van het verhaal waaruit moest blijken dat de Irakezen in de klinieken baby's uit de couveuzen haalden om ze meedogenloos te laten sterven. Nu het blijkt volgens John Mac Arthur, een Newyorks publicist, dat een vijftienjarig meisje aan de oorsprong lag van dit verhaal na door een groot public relations bureau te zijn ingehuurd om dit bericht de wereld in te sturen en zo de Amerikanen te winnen voor een militaire interventie om Koeweit te bevrijden. De leden van de kongres commissie werden nooit ingelicht over de identiteit van het betrokken meisje. Nu het blijkt dat het de dochter is van de Koeweitse Ambassadeur in de Verenigde Naties, Nasir al-Sabah, verklaren deze dat ze zich toch vragen zouden gesteld hebben indien men hun dit had bekend gemaakt (ads).

Democratisch deficit als gevaar voor de vrede

Oost-Europa

Indien Jeltsin zijn gewezen kameraad Höncker zou doen uitleveren aan de gewezen potentiële vijand zou dat even onwaardig zijn als bijvoorbeeld Mark Eyskens ter beschikking te stellen van de Servische militaire overheid. Van dergelijke fatsoensnormen heeft de Bondskanselier blijkbaar geen kaas gegeten tenzij dan een zeer selectief uitgekozen en overrijpe Camembert.

Zo begrijpt men blijkbaar ook niet dat de Russen ons een lesje gegeven hebben in het omgaan met een regime en staatsgrenzen die liefst terzelfdertijd ineenstorten, en dat alles (tot hertoe) praktisch zonder geweld. Ik zou de Fransen of de Britten liever niet bezig zien in een vergelijkbare situatie. In feite is het goed mogelijk dat de Confederatie van de gewezen Sovjetstaten op een vreedzame manier evolueert en ieder fatsoenlijk mens zou dat moeten hopen. De vraag is natuurlijk hoe de verschillende deelnemende staten van de Confederatie democratisch gaan samenwerken.

Indien Gorbatsjov in de kortste keren aziel moet zoeken om te ontsnappen aan de geheime diensten van tsaar Boris is er alleszins iets verkeerd gelopen.

Voorlopig zou het Westen de arrogante bemoeizucht best even intomen. Bush schijnt dat begrepen te hebben. Het is wel erg laat.

De EEG en haar parlement

Hoe meer drempels er moeten genomen worden voordat in een parlementaire democratie de wil van de kiezer tot zijn recht komt, hoe groter het deficit en dit is in ongeveer alle samenstellende delen van Europa zeer erg. Voor de EEG kan men spreken van de traditionele wet der traagheid in het kwadraat. Het sociaal Europa met 11 zal een illusie blijven zolang de Britse conservatieven het buiten hun grenzen kunnen houden. Het is een schande dat één land dat de lonen bewust laag wil houden met onfaire concurrentie de hele boel kan verzieken. Alleen een brutale amputatie kan de patiënt nog redden. Hetzelfde geldt voor de onverbetterlijke Atlantisten buiten Groot-Brittannië. Het moet maar eens gedaan zijn met een houding die erop neerkomt iedere steekhoudende en vredelievende Europese veiligheidspolitiek onmogelijk te

maken door een ongelooflijke onderwerping aan de veel agressievere opvattingen van de Angelsaksers. De NAVO vlag dekt duidelijk geen defensieve lading. Andere mogelijkheden die naar meer macht streven moeten ook in de gaten worden gehouden en rechtstreekse democratische controle is broodnodig, of blijft het wachten op een Mirabeau die de boodschapper van de koning wandelen stuurt? Het toezicht op het budget is een lacherij net zoals onder het Ancien Regime. Het is een schande dat Europa nog over geen betrouwbaar en doortastend politiek gezag beschikt zodat de militairen hun gangen kunnen gaan in de Balkan en lustig de bevolking van twee kanten blijven uitmoorden. In een Europa dat oververzadigd is aan militaire middelen is er blijkbaar niemand die de vechttjassen wil grijpen en doen terechtstaan. Integendeel, sommigen willen nu een kwalitatieve escalatie aanzwengelen gezien het kwantitatief echt niet meer kan. Allicht zal men dan een nieuwe Golfoorlog kunnen gebruiken om de technische snuffjes uit te testen. Er is niet veel veranderd sedert Guernica. Het moorden is alleen massaal geworden. In Vlaanderen zijn wij gezegend met een democratisch verkozen volksvertegenwoordiging doch het kiesstelsel is tot op de draad versleten en de politieke klasse lijdt aan metaalmoetheid zodat het hele geval op instorten staat. De kiezer pikt het niet meer dat het toenemend aantal uitgebrachte voorkeurstemmen meestal een maat voor niets is en dat de te kleine arrondissementen, apparentering, het kworum en andere fantasietjes schijnbaar iedere rechtvaardige zetelverdeling te niet doen.

Niettemin was Vlaanderen geschrokken van de kleine aardverschuiving op 24 november. Vele Blokstemmers zullen gedacht hebben: "zo erg hebben wij het niet gewild".

Er zijn natuurlijk al heel wat beschouwingen verschenen, meestal naast de kwestie, op een paar uitzonderingen na. René De Preter (DM v 13.12) meent dat de kiesplicht alleszins moet behouden blijven en ik geloof dat hij gelijk heeft. Hij schrijft ook dat het politiek personeel aan vernieuwing toe is. Verder gelooft R.d.P. dat niet alleen geld doch ook macht onwijs maakt. Belangrijk is zijn uitspraak dat de fundamentele maatschappijkeuze zich opnieuw stelt. Voor hem is een socialistische keuze er een van meer kwaliteit, van beter verdelen van macht en middelen.

Ik zou nog iets verder willen gaan en vooropzetten dat er bij iedere strekking fatsoenlijke mensen kunnen gevonden worden die tevens in staat zijn een behoorlijk beleid te voeren.

Kieswet

Voor de kieswet graag een paar suggesties voor de Kamer:

1. Men schaffe de kopstem af alsook het onderscheid tussen effectieve kandidaten en opvolgers.
2. Men schaffe de zeer kleine arrondissementen af: Limburg en West-Vlaanderen zouden ieder maar één kiesomschrijving mogen uitmaken.
3. De provincie Antwerpen en het toekomstige arrondissement Brussel moeten worden ontvet ten voordele van Mechelen en Leuven die men best zou samenvoegen.
4. Voor Oost-Vlaanderen volstaan 2 arrondissementen: Gent-Eeklo en de rest. Een grote kiesomschrijving Vlaanderen is wel goed voor Europese verkiezingen doch niet gepast voor nationale omdat de lokale politici dan onvoldoende aan bod zullen komen in de competitie tussen de superkampioenen.
5. Kieskworum, apparentering en andere spitsvondigheden verliezen hun reden van bestaan indien men 2., 3. en 4. toepast.
6. Een officiële proteststem moet mogelijk zijn en worden geteld. Een bepaald percentage proteststemmen moet een vermindering teweeg brengen van het aantal toe te kennen zitjes. Dit zal de zwanzers een meer creatieve kans bieden dan b.v. voor de lijst Rossem te stemmen.

Tenslotte mag men niet vergeten dat niet alleen het politiek personeel blunderde. De procureur-generaal die meent dat Van Rossem niet mocht verkozen worden en die geniale idee uitte na de verkiezingen, zou best bevorderd worden tot ere procureur-generaal, desnoods met verhoogd pensioen wegens bewezen diensten... aan de democratie. Op één verspilling van enkele miljoenen komt het nu toch niet meer aan.

Victor Stuyck
14 december 1991

Israël blijft dwars liggen

Na de eerste onderhandelingsronde te Madrid van de Konferentie voor het Midden-Oosten, heeft de Israëlische regering geen kans onbenut gelaten om op een arrogante manier haar standpunten bekend te maken.

Zo bevestigde Itzhak Shamir op 11 november aan Frederick De Klerk, premier van Zuid-Afrika, dat door Israël geen enkele territoriale concessie voorzien wordt. Hij voegde er aan toe "Er is geen plaats voor twee staten tussen de Middelenlandse Zee en de Jordaan. Wij hebben een minimum aan territorium nodig gezien de dimensie van Israël te klein is". Het Israëlisch Parlement heeft anderzijds, op dezelfde dag, een resolutie gestemd waarin wordt onderlijnd dat de Golan - hoogvlakte, die tijdens de Israëlisch-Arabische oorlog in 1967 veroverd werd, en in 1981 geannexeerd, niet meer onderhandelbaar is.

Hier moet worden aan toegevoegd dat slechts achtendertig parlementsleden (op de 120 die in de Knesset zetelen) in het Parlement aanwezig waren. Zesentwintig stemden tegen. Deze resolutie werd (hou u vast) ingediend door twee socialistische volksvertegenwoordigers Shloma Hillel en Micha Goldman, die door de duiven in de Arbeiderspartij verweten worden hun formatie te diskrediteren. Van zijn kant heeft de beruchte minister voor de heropbouw Ariel Sharon aan de regering voorgesteld de voortzetting van de onderhandelingen afhankelijk te maken van de stopzetting van de Intifada.

En het gaat verder

Op 1 januari slaagde Shamir er in het budget van zijn regering voor 1992 te doen aanvaarden. Dit ging gepaard met aanzienlijke toegevingen aan de religieuze partijen het PNR en de Shass die de ministers van onderwijs en cultus leveren. Deze wisten uit het "reserfefonds" 25 miljoen dollar te peuteren om speciaal het ultra-orthodox onderwijs te subsidiëren. Van zijn kant bekwam de ultra nationalistische Tachiyat partij de verzekering dat nogmaals 5000 bijkomende woningen in de bezette gebieden zullen worden gebouwd. Met de puur verbale protesten van de Verenigde Staten wordt dus weinig rekening gehouden.

De inzet van de V.S., de politieke en economische druk op de lidstaten van de Verenigde Staten voor de terugtrekking

van de in 1975 gestemde resolutie 3379, waarin het zionisme gelijk gesteld wordt aan racisme, heeft vanwege Israël intussen geen gebaar van goede wil opgeleverd. Integendeel zelfs. We zijn het er over eens dat de woordkeuze van deze resolutie niet zo gelukkig was en uit het jargon van de koude oorlogstaal ontsproten was. Er blijven nochtans de feiten die tot nadenken stemmen.

We kunnen dan ook Faycal Hussein, een van belangrijkste Palestijnse leiders uit de bezette gebieden volgen, die hierop als reactie verklaarde: "De Israëlische re-

pressie van het Palestijnse volk en de negatie van zijn legitieme nationale rechten, om te beginnen het recht op zelfbeschikking, blijven ondanks alles van racistische inspiratie. Het intrekken van deze resolutie is van weinig belang voor het Palestijnse volk. Wat belangrijk zou geweest zijn is de afschaffing van de politiek en de agressieve Israëlische wetten".

De recente bezetting van de Arabische wijk Sihwan in Jeruzalem door Joodse kolonisten is een nieuwe provocatie waartegen ook de Burgemeester van Jeruzalem Teddy Kolket met klem protesteerde, de

Het terroristisch verleden van Itzhak Shamir

Het lijkt de Westerse politici niet erg te storen dat de Israëlische Premier Shamir, die alle contacten met de P.L.O. afwijst met als argument dat het terroristen zijn, zelf een terroristisch verleden heeft. Shamir heeft dit zelf nooit gelogenstraft er wel aan toevoegend dat er geen "onschuldigen" werden getroffen en dat zijn optreden een "heilige" zaak gold. Enkele Israëlische wetenschappers hebben nu een werk gepubliceerd waardoor een en ander in een nieuw daglicht staat. Shamir die in 1915 in Polen geboren werd, vervoegde de rangen van een eerste clandestiene organisatie, de Irgoen, bij zijn aankomst in Israël in 1935. Toen in 1936 een eerste revolutie van de Palestijnen losbrak tegen het Brits mandaat en de zionistische kolonisatie, voerde de Irgoen een reeks anti-Arabische aanslagen uit. Deze werden toen door de Joodse gemeenschap in Palestina veroordeeld.

De jonge Shamir stond toen aan de leiding van de 8ste compagnie van de Irgoen voor de regio Tel Aviv. Deze moest zich bezig houden met het verzamelen van informatie en het voeren van diverse acties.

In 1940 vervoegde Shamir de "harde" fraktie die geleid werd door de dichter Abraham Stern, een afscheuring van Irgoen, die de onmiddellijke gewapende strijd tegen de Britse bezetter wilde inzetten.

Na de moord op Stern door de Britse politie in 1942 en zijn eerste ontvluchting uit de gevangenis werd Shamir verantwoordelijke van een militaire groepuscul die zich de "Strijders voor de vrijheid van Israël" (LEHI) noemden. De groep die zeer geïsoleerd was binnen de Joodse bevolking werd door de Britten de "Stemgang" genoemd. De mannen van de LEHI executeerden Britse politie-agenten en hun Joodse medewerkers. Zo trachtten ze eveneens de Hoge Britse Kommissaris voor Palestina te vermoorden en slaagden erin Lord Moyne, Brits Minister van State voor het Midden-Oosten in 1944 te Cairo uit de weg te ruimen.

Shamir werd aangehouden en in 1946 naar Erythra verbannen waar hij een jaar later zou ontsnappen. De laatste episode uit zijn terroristisch verleden is verbonden aan de moord op Graaf Bernadotte, speciaal afgezant van de Verenigde Naties, in september 1948 in Jeruzalem door een commando van de LEHI. Shamir is, vanzelfsprekend, hierover nooit duidelijk geweest maar volgens de getuigenis van vroegere verantwoordelijken van de betrokken organisatie zou hij, tijdens een vergadering van de leidende groep, het licht op groen hebben gezet.

Uit dit alles mag blijken dat Shamir slecht geplaatst is om de Palestijnen in de ban te slaan met als argument dat het allemaal terroristen zijn.

(ads)

uitwijzing van 12 Palestijnse verantwoordelijken uit de bezette gebieden, de oprichting - met goedkeuring van de Israëlische regering - van gewapende burgerlijke milities wijzen er op dat Shamir dezelfde politiek blijft voortzetten. Maar het is niet het verbaal protest van de V.S. of van de EEG, of zelfs de recent gestemde resolutie van de Veiligheidsraad terzake die Shamir zullen dwingen zijn houding te veranderen. Zo lezen we in De Standaard (7/1/92) "Een vrijblijvende resolutie, aldus de Amerikanen, zal voldoende zijn om de Palestijnse woede te bedaren en de hervatting van het vredesoverleg binnen twee of drie dagen mogelijk te maken".

En de conferentie

Tijdens de tweede ronde van de Conferentie die in Washington doorging heeft de Israëlische regering, om haar afwijzende houding duidelijk te maken, beslist haar delegatie slechts een viertal dagen na het begin van de Conferentie naar Washington te sturen.

Haar halsstarrig aandringen om in het Midden-Oosten te vergaderen, haar weigering om met de Palestijnse delegatie aan tafel te zitten zijn zoveel uitingen van haar wil om deze onderhandelingen te laten dood lopen.

De uitwijzing van Palestijnen, waarbij ze de conventie van Genève eens te meer verkracht, aan de vooravond van de derde ronde van de onderhandelingen, heeft dit eveneens bevestigd.

De houding van de V.S. terzake betekent dat deze uiteindelijk de politiek van de Israëlische regering blijft ondersteunen. Ten minste dat zij het niet aandurft er tegen in te gaan. Hoe lang nog? Begrijpt men dan niet dat deze houding ten slotte slechts de extremistische krachten in beide kampen versterkt?

Wordt hier niet eens te meer het bewijs geleverd dat, wat het respect van de V.N.-resoluties betreft, door het Westen een politiek van twee maten en twee gewichten wordt gehanteerd?

Wordt het dan niet hoog tijd om het de Israëlische regering duidelijk te maken dat het zo niet verder kan en dat een Internationale Conferentie voor vrede in het Midden-Oosten, op basis van alle V.N.-resoluties, het enige alternatief is?

André De Smet

Mensenrechten in Saoedi-Arabië

De Golfoorlog heeft nog eens aangetoond dat Saoedi-Arabië een niet te versmaden Westerse bondgenoot is in het Midden-Oosten. Een steunpilaar om "democratie" en "mensenrechten" in de regio te vrijwaren. Hoe nauw koning Fahd het zelf neemt met die democratie en die mensenrechten, mag blijken uit een lijvig dossier, dat door een Arabische mensenrechtenorganisatie aan het Europees Parlement werd bezorgd. We konden het even inkijken. Een greep uit het sinistere aanbod.

Democratie is in Saoedi-Arabië onbestaand. Er is geen parlement, politieke partijen zijn uit den boze. Vakbonden zijn verboden. Oppositie voeren is strafbaar. Er zitten honderden politieke opposanten in de cel, zonder vorm van proces, zelfs zonder enige beschuldiging. Er zijn nog wel meer dingen strafbaar (zie verder), maar toch is er geen strafwet. Er is zelfs geen grondwet. De belangrijkste regels worden overgenomen uit de Islamitische wet, geïnterpreteerd door de religieuze leiders. Dat heeft zo zijn gevolgen.

Dura Lex, Saoedi Lex

De Saoedische "Justitie" is ongemeen streng. Enkele voorbeelden. Voor herhaaldelijk stelen wordt nog steeds de rechterhand afgehakt (in het openbaar, onder verdoving, met een ziekenwagen vertrekkensklaar). Polygamie is toegestaan, maar overspel wordt met de dood beboet (meestal stening; het slachtoffer wordt gedrogeerd). Andere populaire vormen van executie zijn ontvoering en het vuurpeloton. De dood-

straf wordt niet alleen toegepast bij moord of verkrachting, ook wie zich openlijk tot een andere godsdienst dan de Islam bekeert, staat dit lot te wachten.

"God ziet u" is in Saoedi-Arabië geen loze spreuk. Overal is de Religieuze Politie aanwezig, voluit het "Komitee ter bevordering van de deugd en ter preventie van de zedeloosheid" genoemd. De Religieuze Politie kan iedereen 48 uur vasthouden, alvorens ze aan de autoriteiten over te dragen. Veel arrestanten worden tijdens die 48 uur gefolterd. Zo worden bekentenissen afgedwongen. Wie wordt gearresteerd voor dronkenschap of spotten met de Islam, wordt in het openbaar een paar honderd stokslagen toebedeeld. Demuren hebben oren, in Saoedi-Arabië. De Religieuze Politie maakt immers op professionele wijze gebruik van af luisterapparatuur. Ook het openen van brieven behoort tot het dagelijkse werk.

Censuur

Radio en televisie zijn in handen van het Ministerie van Informatie. Alleen propaganda wordt dus niet gecensureerd. De geschreven pers is in privé-handen, maar wordt ook gecontroleerd door de overheid. Er mag niets geschreven worden dat de regering, de koninklijke familie of de religieuze leiders in diskrediet kan brengen.

Er is ook cultuur-censuur. De studie van Freud, beeldende kunst, muziek, filosofie is verboden op school. Er is een eindeloze lijst met verboden boeken. Wie zo'n verboden boek het land binnenbrengt, kan tot 2 jaar cel krijgen. Ook buitenlandse toeristen moeten alle publicaties die ze bij hebben aan de grens laten controleren.

Buitenlandse kranten en tijdschriften zijn te verkrijgen, maar worden zwaar gecensureerd. De Independent, Newsweek, Time, de International Herald Tribune, alle worden ze regelmatig uit de handel genomen; zeker als er aandacht aan Saoedi-Arabië wordt besteed. Toen de directie van Le Monde een aantal jaar geleden tegen deze praktijk protesteerde, werd die krant voor altijd verboden. Buitenlandse journalisten worden aan de lopende band gearresteerd en het land uitgezet.

Minderheden

Saoedi-Arabië heeft het ook niet zo op z'n minderheden begrepen. De groep die het het hardst te verduren krijgt, is de shi'itische gemeenschap (ca. 10 % van de bevolking). Honderden shi'iten zitten in de cel, velen worden gemarteld: stokslagen op de voetzolen, ophangen aan de polsen, elektrische schokken...

In Saoedi-Arabië wonen heel wat Jemenieten, vooral in de streek rond Jeddah. Sinds de Golfoorlog wordt ook hen het leven zuur gemaakt. Dat heeft alles te maken met de houding van de Jemenitische regering tijdens die Golfoorlog. Vanaf januari '90 werden de Jemenieten met duizenden tegelijk over de grens gezet, ook mensen die van kleinsaf in Saoedi-Arabië woonden. Zeker 800 mensen werden gevangen gezet, zonder enig misdrijf te hebben gepleegd; velen werden in de gevangenis gefolterd, sommigen stierven aan hun verwondingen, gewoon omwille van hun nationaliteit.

Vrouwen-apartheid

Vrouwen worden in Saoedi-Arabië gediscrimineerd op een manier die aan het Zuidafrikaanse Apartheidsregime doet denken. Er zijn bijna geen werk mogelijkheden voor vrouwen. Ze mogen niet per auto rijden. Op bus en tram krijgen ze een paar plaatsen achterin voorbehouden, de "mannenplaatsen" zijn voor hen taboe. Ze mogen zonder toestemming van hun man of van een ander mannelijk familielid niet naar het buitenland reizen. Bij echtscheiding of weduwschap worden alle kinderen vanaf 7 jaar automatisch aan de familie van de man toegewezen. Een man kan zich op elk ogenblik, zonder reden, van zijn vrouw laten scheiden; voor vrouwen ligt dat veel moeilijker.

In de nieuwe Belgische wapenwet worden leveringen gekoppeld aan mensenrechten. Voor de Belgische regering leek er in Saoedi-Arabië op dat vlak geen probleem te bestaan.

Tom Heremans

Het EEG-gebouw: een dure grap

Sinds maanden verschijnen in de pers berichten rond de noodzaak het Berlaymont gebouw, zetel van de EEG-Commissie, om te bouwen omdat de in het gebouw gebruikte asbest schadelijk is voor de gezondheid van het personeel. Vandaar dat ballonnetjes werden opgelaten voor de afbraak en de heropbouw of soms ook wel voor de hernieuwing.

De totale kostprijs voor de ombouw wordt geschat op 11 miljard en een periode van 51 maanden voor de renovatie, 15 miljard en 60 maanden voor de volledige reconstructie.

Volgens een specialist van de Staatssecretaris Dupré is een vergissing van 30 % geenszins uitgesloten. In totaal zullen de werken aan het gebouw rond de 14 miljard frank draaien. Zonderling echter. Pas nu heeft een speciale onderzoekskommissie bekend gemaakt dat de kwantiteit gebruikte asbest in het gebouw geen enkel gevaar inhoudt...

Intussen is de bal aan 't rollen en gaat men er miljarden tegen aan gooien.

Voor de verhuis van de 3200 functionarissen gaat België voor zijn part, alleen voor 1991, niet minder dan 1.941 miljoen af-dokken. De verhuis op zich zelf zal "slechts" 45 miljoen frank kosten maar het gros van de uitgaven zijn bestemd voor het inrichten en terbeschikking stellen van de gebouwen waarin de Eurokraten voorlopig zullen worden ondergebracht. Kostprijs 1,32 miljard frank.

België zal ook instaan voor het verschil in de huurprijs van de voorlopige gebouwen en de bevoordeligde huur die de Commissie voor het Berlaymont gebouw betaalt. Hieraan moet nog eens 253 miljoen frank toegevoegd worden voor het leggen van de telefoonverbindingen tussen de verschillende voorlopige gebouwen.

De Staat zal eveneens een terrein in Haren aan de EEG afstaan: waarde 112 miljoen. Zo komt men aan een totaal van 1.946 miljoen frank voor 1991.

Bovendien zal, voor de komende jaren, het verschil van de huishuur ook ten laste van België vallen. Hierbij mag dan zeker niet vergeten worden dat voor de renovatie de Staat, gedurende 20 jaar, jaarlijks een miljard zal moeten dragen, waarbij dan de onvoorziene uitgaven niet over het hoofd mogen gezien worden.

De Belgische ambities om aanspraak te maken op "Hoofdstad van Europa" worden dus duur betaald.

A.D.S.

Stop het embargo tegen Irak

Door het embargo tegen Irak verder te zetten, veroordelen de leden van de UNO-veiligheidsraad een heel land tot werkloosheid, ontbering, en weldra hongersnood. Het embargo sorteert trouwens een omgekeerd effect: de onrechtvaardigheid ervan wekt een nationalistische reflex bij de bevolking in de hand, die het regime van Saddam Hoessein versterkt.

Vóór de Golfoorlog kende de Iraakse bevolking een tamelijk hoge graad van welvaart. Veel industrie, gratis onderwijs en gezondheidszorg, en genoeg voedsel. Hoewel het Baath-regime te weinig aandacht besteedde aan de landbouw (industrie ging voor) verbeterde er tijdens de jaren '80 heel wat: irrigatiesystemen, gedifferentieerde groententeelt, een grote vee- en pluimveestapel... Er was genoeg om de bevolking te voeden.

Aanvankelijk probeerde Irak de boycot op te vangen door vooral graan en rijst te gaan telen, en de prijzen sterk te subsidiëren. De landbouwproductie steeg in '90 met 70 %. Toch kon het land niet in de eigen behoeften voorzien, en volgden strenge nationalisaties. In '90 lag het voedingsniveau van de bevolking gemiddeld op 3000 calorieën, nu nog op 1350 calorieën.

Door de oorlog en het embargo stortte de landbouw als een kaartenhuisje ineen. De bombardementen, waarbij meer dan 20 elektriciteitscentrales volledig werden vernietigd, zorgden ervoor dat de irrigatiesystemen stilvielen. Van de bijna 2 miljoen gastarbeiders (vooral Egyptenaren) die in de landbouw werkten, zijn er slechts 250.000 in het land gebleven. Door het embargo komen er geen zaai-goederen, pesticiden en veevoeder meer het land binnen, zodat landbouw en vee-teelt zo goed als onmogelijk worden. De Iraakse landbouw was ook vóór de oorlog voor 70 % afhankelijk van de import.

Werkloosheid

Het embargo ontwricht de hele economie, en dompelt het hele land onder in werkloosheid. De industriële havenstad Basra bijvoorbeeld ligt volledig lam. De dinar devalueert constant; de munt is nu twintig maal minder waard als vóór de oorlog.

Alle levensmiddelen zijn verkrijgbaar, maar door de schaarste zijn ze onbetaalbaar voor het grootste deel van de bevolking, en niet alleen voor de werklozen (die

geen uitkering krijgen). Volgens resoluties 706 en 712 van de VN mag Irak voor 1,6 miljard \$ olie verkopen, wat voldoende zou moeten zijn om voedsel en medicijnen te kopen. Maar 30 % van die opbrengsten zouden in een fonds voor vergoeding van oorlogsschade moeten worden gestort, en de VN zou beslissen wat

Ontwerpresolutie van de Wereldgezondheidsorganisatie

Behoeftte van Irak aan geneesmiddelen en sanitair materiaal

Verwijzend naar het charter van de WHO waarin staat dat één van de basisrechten van elke mens is dat hem de best mogelijke sanitaire voorzieningen worden verzekerd, ongeacht zijn huidskleur, religie, ideologie, of socio-economische positie. (...)

vaststellend dat de sanitaire situatie van het Iraakse volk sterk is achteruitgegaan door de vernielingen van de Golfoorlog, en vaststellend dat het absoluut noodzakelijk is dat Irak de nodige sanitaire en voedselvoorzieningen moet kunnen kopen om aan de noden van de bevolking te voldoen,

vraagt de WHO:

- 1) dat alle lidstaten van de WHO en van de VN ertoe bijdragen dat het Iraakse volk alle nodige geneesmiddelen en sanitair materiaal kan bekomen;
- 2) dat alle lidstaten van de WHO en van de VN, en hun organisaties en instellingen, het leed van het Iraakse volk helpen verzachten door medische hulp te verstrekken;
- 3) dat haar algemeen voorzitter maatregelen neemt opdat Irak de nodige geneesmiddelen en sanitair materiaal zou kunnen bekomen.

en waar Irak met die oliewinsten mag kopen.

Ook het gevaar voor epidemieën is bijzonder groot. Door het ontbreken van electriciteit wordt het afvalwater niet langer weggepompt, zodat het in het drinkwater terecht komt. Dat drinkwater wordt trouwens nog op andere manieren verontreinigd: door het massaal bombarderen van chemische fabrieken komen er heel wat schadelijke producten in terecht.

Uitverkoop

Volgens de internationaal gerenommeerde professor Dumont, die deel uitmaakte van de UNO-delegaties naar Irak, heerst er nog geen echte "hongersnood", maar de mensen moeten hun hele hebben en houden verkopen om wat voedsel te kunnen kopen: hun juwelen, televisie, stereoketens, meubelen, en zelfs hun huis.

Op vraag van Perez de Cuellar bezochten delegaties van de UNICEF en de WHO Irak, en kwamen allen tot hetzelfde besluit (zie kader): alleen de opheffing van het embargo kan hongersnood en epidemie verijdelen.

De eerste slachtoffers van het embargo zijn de Iraakse kinderen. Meer dan een half miljoen kinderen onder 5 jaar zijn ondervoed. Het sterftecijfer bij die leeftijdsgroep is verdubbeld op 1 jaar tijd. Er zijn in '91 duizenden Iraakse kinderen aan ondervoeding en ziekte bezweken, en er zullen nog vele duizenden volgen.

UNICEF probeert daar wat aan te doen, en stelde de Iraakse regering voor om crisiscentra op te richten om de kinderen te verzorgen. Groot was de verbazing dat het Iraakse regime daar niet direct op toehapte. Het cynisme is dan ook groot: terwijl de UNO het embargo oplegt, gaat één van haar deelorganisaties een pleister op de wonde leggen.

Tom Heremans

Het toenemende rechtse gevaar

Het is niet onze opdracht om in deze rubriek ook de uitslagen van de op 24 november in ons land gehouden verkiezingen te belichten. Kranten en weekbladen hebben hierover reeds voldoende informatie gebracht. Niettemin is het gewenst er de aandacht op te vestigen dat deze ruk naar rechts uiteindelijk een verlengstuk is van wat we sinds enkele tijd ook in andere landen kunnen vaststellen. We hebben dit onder de een of andere vorm kunnen vaststellen in Zweden, Oostenrijk, Duitsland, Zwitserland, Italië, Polen, Frankrijk en de Verenigde Staten.

Het optreden van Duitse neo-nazis tegen vreemdelingen, de terreur van de extreem rechtse Kroatische en Servische groepen in Joegoslavië of de massabijeenkoms van de Spaanse Franquisten in Madrid, zijn andere uitingen van eenzelfde fenomeen. Bij het uiteenvallen van de Sovjetunie, hoe kan het anders, komen eveneens racistische tendenzen aan de oppervlakte terwijl in Algerije de rechtse krachten schuil gaan achter een Islamistisch fundamentalisme. En zoals dikwijls is dit soort nationalisme van "Het eigen volk eerst" nauw verbonden met de vreemdelingenhaat. Met populistische slogans geeft men aan de volksmassa's een "zondebok". Een vijandsbeeld. Wat echter verontrustend is, is dat rechts zijn verkiezingsoverwinningen dankt aan de steun van een belangrijk deel van de werkende bevolking. O.m. werklozen, bejaarden, mensen die met beperkte sociale voorzieningen moeten rondkomen e.a. Kortom personen die, in wat men onze "welvaartmaatschappij" noemt, uit de boot vallen. Was het niet in deze bevolkingsgroepen dat Hitler en Mussolini destijds hun eerste massabasis rekruteerden?

De onderscheiden regeringen dragen dus een grote verantwoordelijkheid. Willen ze het tij doen keren dan is het hoog tijd dat een andere sociale aanpak op stapel wordt gezet. Er moet

een einde gesteld worden aan een politiek waarbij de rijken steeds rijker en de armen steeds armer worden.

De tijd dringt. Morgen kan het te laat zijn. Democratie is meer dan om de zoveel jaar verkiezingen. Laat ons de lessen van het verleden niet vergeten en aandacht schenken aan de hieronderstaande wijze woorden van de Wetenschapper en Nobelprijswinnaar Albert Einstein in 1939.

A.D.S.

"Enkel de doeltreffende maatregelen tegen de werkloosheid en de economische onzekerheid van het individu kunnen het werkelijk fascistisch gevaar afwenden. Het is noodzakelijk de fascistische propaganda de pas af te snijden maar allen die interesse hebben voor het behoud van de burgerrechten moeten dan ook klaar zijn om op een eerlijke wijze een oplossing te brengen aan het probleem van de werkloosheid en de onzekerheid en hiervoor bereid zijn de nodige opofferingen te brengen".

Albert Einstein 1939

Zambia - President (3/11/91)

Op initiatief van de sinds tientallen jaren aan de macht zijnde President Kenneth Kaunda gingen begin november in Zambia Presidents- en Parlementsverkiezingen door.

De leider van de oppositie Frederick Chiluba won de verkiezingen. Hij werd verkozen tot President met 850.587 stemmen tegen 470.767 voor Kaunda.

De partij van Chiluba, de Beweging voor multipartisme en democratie (MMD) haalde 116 van de 150 zetels in het Parlement tegen 25 voor de Eenheidspartij voor de Nationale Onafhankelijkheid (UNIP) van Kaunda. Buiten alle verwachtingen in bleef de opkomst van de kiezers beperkt tot 40 %. Of het in Zambia beter zal gaan met Chiluba, die de economische vrijheid predikt, is een andere zaak.

Chiluba of Kaunda, het zal weinig verschil uitmaken, schreef "Le Monde" want het is uiteindelijk het Internationaal Monetair Fonds (IMF) dat in Zambia de scepter zwaait.

Oostenrijk - Regio - (10/11/91)

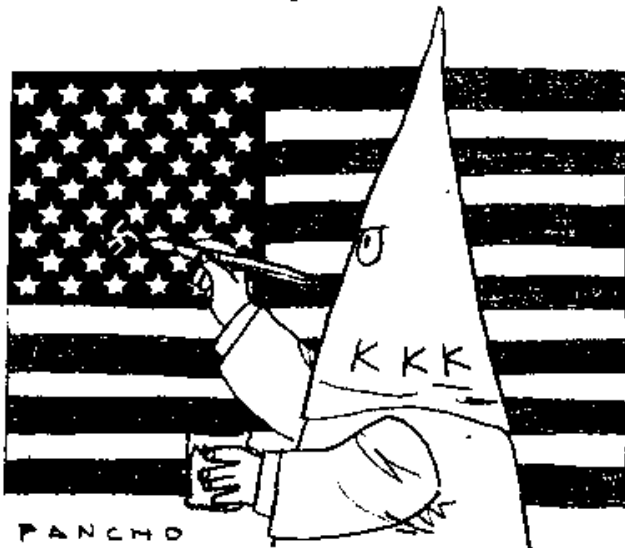
Van de uit 100 leden bestaande raad van Wenen behaalden de Socialisten (SPO) 52 zetels (een verlies van 10) met 47,7 % van de stemmen tegenover 55,5 in 1987. De Kristen-Demokraten (OVP) kregen 18,1 % van de stemmen wat een verlies betekent van 10 %. De Groenen haalden 9,1 % en overschrijden voor de eerste maal de kiesdrempel van 5 % wat hen

7 zetels opbrengt. Het FPO van de uiterst rechtse Jörg Haider slaagde er in zijn aantal stemmen van 9,7 % in 1987 (8 zetels) op te drijven tot 22,6 % (23 zetels). Het uiterst rechtse FPO dat steeds een anti-migranten campagne voert met als slogan "Oostenrijk voor de Oostenrijkers" haalde zodoende na Stiermarken en Opper Oostenrijk zijn derde overwinning in regionale verkiezingen.

Europa

De Franse regering heeft nog maar iets naar voor geschoven. Bovenop alles wat Europa reeds aan instellingen heeft wil ze een Konferentie van Parlementen van de EEG. De Konferentie zou bestaan uit de helft van Euroverkozenen en voor de helft uit afgevaardigden van de nationale parlementen. Drie maal per jaar zou deze advies mogen uitbrengen over het buitenlands beleid, wat de Franse regering een "demokratische" controle noemt. Uiteindelijk zou het hier de bedoeling zijn het Euro Parlement aan banden te leggen. Volgens persberichten zouden de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten hierover een consensus bereikt hebben...

Verenigde Staten

In de verkiezingen voor de Gouverneur van de Amerikaanse Staat Louisiana heeft de minst slechte gewonnen. De vroegere Gouverneur Edwards, die beschuldigd werd van corruptie en vriendjespolitiek, haalde het niettemin met 61 %. Voor de eerste maal trokken, in bijzonder zwarten, 78 % van de kiezers naar de stembus. Veel kiezers waren geschrokken door de kandidatuur van David Duke die niettemin 39 % van de stemmen haalde. Duke was in de jaren zestig de "Grote Tovenaar" van de Ku Klux Klan, verspreidde later neo-naziboeken en stichtte in de jaren tachtig een Nationale Vereniging voor de bevordering van de blanken op. Het is verheugend dat Duke werd verslagen, maar dat 39 % van de kiezers hem hun vertrouwen schonken stemt in ieder geval tot nadenken. Duke heeft nu eveneens bekend gemaakt zich kandidaat te zullen stellen voor de Presidentsverkiezingen die volgend jaar zullen plaats hebben.

Italië - Lokaal (24/11/91)

Tijdens de lokale verkiezing te Brescia (190.000 inwoners), een der rijkste steden van Noord-Italië haalde de Liga van Lombardië (rechts) 24,4 % van de stemmen wat een aanzienlijke vooruitgang betekent. De Kristen-Demokraten bewaarden 24,3 % (- 7,6 %). De socialistische Partij 10,3 % (- 2,6 %) en de PDS 9,4 % (- 7 %).

Een uitdrukking van een veelzijdige ontevredenheid maar in bijzonder een corporatisme, vreemdelingenhaat (tegen de migranten uit Zuid-Italië) en racisme kenmerken de onrustwekkende vooruitgang van de Liga. Gelijkaardige partijen zijn, sinds twee jaar, in alle gewesten komen opdagen.

Burkina-Faso - President (1/12/91)

Voor de Presidentsverkiezingen was slechts de aftredende President, Blaise Compaoré kandidaat. De oppositie had opgeroepen niet aan de stemming deel te nemen. Compaoré kreeg 86,4 % van de uitgebrachte stemmen maar er waren 72,7 % onthoudingen.

Sovjetunie - Republieken (1/12/91)

In de Oekraïne won Leonade Kravtchouk de presidentsverkiezingen met 61,59 % van de stemmen tegen Tchemovil 23 % en Loukianenko 4,5 %. Het referendum voor de onafhankelijkheid gaf 90,32 % stemmen op een deelname van 84 % van de kiezers. De uitslagen waren zeer uiteenlopend naar gelang de regio.

In Kazakstan namen 88 % van de 9,7 miljoen kiezers aan de Presidentsverkiezingen deel. Uittredend President Noursoltan Nararbaiv kreeg 98 % van de uitgebrachte stemmen. Kazakstan heeft 16 miljoen inwoners waarvan 41 % Russen, 36 % Kazakken, 6 % Oekraïners, Duitsers, Tartaren e.a. minderheden.

Algerije - Parlement (26/12/91)

Aan de eerste ronde van de Parlementsverkiezingen namen 58 % van de ingeschreven kiezers deel. Een vijftal niet Islamitische partijen, die het democratisch karakter van de verkiezingen in vraag stelden, hadden opgeroepen om niet aan de verkiezingen deel te nemen.

Op de 430 te begeven zetels werden er in de eerste ronde 228 toegekend. Hiervan gingen er 184 naar het islamitisch Front (FIS), 25 naar het Front van de Socialistische krachten (FFS) en slechts 16 naar het regerende Nationaal Bevrijdingsfront (FNL). Het islamitisch Front dat reeds vorig jaar een overwinning boekte in de gemeenteraadsverkiezingen, hoopt nu de absolute meerderheid te behalen in de tweede stemronde die voorzien is voor 16 januari 1992. In deze tweede stemronde zijn nog 188 zetels te verdelen. Het FIS staat aan de leiding in 145 kiesdistricten, het FNL in 46 en het FFS in 4. Alleen een bundeling van de niet Islamitische krachten en een grotere deelname aan de verkiezingen kan het Islamitische fundamentalistische FIS van een absolute meerderheid houden.

uit "Le Monde"

Duitsland niet meer zoals weleer

De Duitse regering heeft vijf wijzen, leiders van de vijf belangrijkste economische onderzoekingsinstituten, ter hulp geroepen om een inzicht te krijgen op de economische en sociale toekomst van het land. Uit hun onderzoek blijkt dat in het Oosten van Duitsland (ex-DDR) het aantal werklozen volgend jaar zal oplopen van 915.000 (in 1991) tot 1,35 miljoen. Dit maakt een verhoging uit van 10,5 % tot 16 %. In het Westelijk deel van Duitsland zal de werkloosheid stijgen van 5,5 % tot 6 % wat een opgang van 1,7 tot 1,9 miljoen uitmaakt. De inflatie zou eveneens naar omhoog gaan van 3,5 naar 4 %. Ondanks de optimistische berichten die steeds de wereld worden ingestuurd moet hieruit blijken dat de gouden tijden voorbij zijn. En als het in het sterke economische Duitsland slechter gaat zullen ook wij wel van de brokken delen (ads).

Schande

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) neemt het aantal door het Aidsvirus besmette personen in de wereld iedere dag met 5000 toe. Tegen het jaar 2000 zou het aantal Aidspatiënten tot 40 miljoen kunnen oplopen. Voor wat Zaïre betreft heeft de Belgische regering met de stopzetting van de militaire en economische steun aan Mobotoe de sanitaire hulp opgeschort. Het verdienstelijk werk van het Instituut voor Tropische geneeskunde uit Antwerpen, dat inzake Aids reeds positieve resultaten bereikte, staat eveneens op de helling. De verspreiding van anderhalf miljoen condooms in Zaïre is op nul teruggevalen, de nodige medicamenten ontbreken en de bloedcontrole wordt stopgezet. Reeds voor het vertrek van de buitenlandse voorzagen gezondheidsspecialisten dat tegen het einde van de eeuw 600.000 Zaïrezen aan de gevolgen van Aids zouden sterven. Een cijfer dat zonder preventieve projecten tot twee miljoen zou oplopen. Na de gruwelijke slavenhandel en dekoloniale uitbuitingsperiode draagt de kapitalistische wereld hier eens te meer een grote verantwoordelijkheid. Hoe kunnen een Minister Eyskens of Staatssecretaris De Rijke dit met hun kristelijke of humanistische levensbeschouwing verantwoorden? (ads.)

Ook in de V.S.

Na tien jaar Aids-epidemie ziet de toestand, ook in de V.S., er niet rooskleurig uit. In verhouding tot Groot-Brittannië heeft de V.S. negenmaal en tegenover Frankrijk driemaal meer Aidszieken. De Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) meldt dat er in de voorbije tien jaar uit 163 landen 418.403 sterfgevallen zijn gemeld.

De V.S. neemt er hiervan 191.601 voor haar rekening.

Zwarten die 12 % van de bevolking uitmaken hebben een aandeel van 28 % in de Aidsgevallen. In tegenstelling tot de meeste landen bestaat er in de V.S. geen Aidsstrategie op regeringsniveau en, zoals bekend, is de gezondheidszorg ook niet algemeen. Zo'n 37 miljoen Amerikanen hebben zelfs helemaal geen gezondheidsverzekering (ads).

De Verenigde Staten anders bekeken...

De totale Amerikaanse schuld (Federale regering, Staten, lokale besturen, bedrijven en particulieren) is opgelopen van 4.000 miljard dollar in 1980 tot 11.000 miljard dollar in 1991. Dit bedrag maakt het dubbel uit van het Bruto Nationaal Produkt (BNP) of 43.000 dollar per inwoner...

In 1990 in het "Gramman-Rudman" document afgesloten akkoord voorzag men het begrotingstekort trapsgewijze terug te brengen van 294 miljard in 1990 tot 61 miljard in 1996. Intussen moet men echter vaststellen dat op het deficit van 279 miljard dollar in 1991 er een gat volgde van 362 miljard voor de begroting 1992, en het voor 1996 te voorzien tekort geschat wordt op 156 miljard dollar wat bijna drie maal meer uitmaakt dan in het plan van 1990 was voorzien. Men kan zich dus afvragen of de V.S.-regering nog geloofwaardig is. Carlos Moser, Minister van Onderwijs van de V.S. heeft vastgesteld dat het niveau van de Amerikaanse scholen op het vlak van wiskunde en wetenschappen op een onrustwekkende wijze daalt. "Onze leerlingen, zegde hij, hebben niet alleen een lager niveau dan de Engelse maar zelfs van deze van Spanje en Zuid-Korea". Als voorbeeld citeerde hij Noord-Dakota waar slechts een derde van de leerlingen van 13 en 14 jaar in staat bleek de gemiddelde leeftijd te berekenen van vijf personen waarvan hun de afzonderlijke leeftijd werd opgegeven...

Uit "Le Monde Diplomatique" (nov. 1991)

Twee derden ven bevolking van L.C.A. onder armoedegrens

Uit een rapport van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) dat tijdens een seminarie in Panama werd bekend gemaakt blijkt dat tweederden van de gezinnen in Centraal-Amerika onder de armoedegrens leeft.

Van zijn kant verklaarde de UNICEF adviseur Antonio Blando dat waar in 1986 in Centraal-Amerika 60 % van de bevolking onder de armoedegrens leefde dit percentage in 1989 gestegen is tot 76 %. Het IAO-rapport verstaat onder armen de mensen wier inkomen onvoldoende is voor een volledig pakket voedsel e.a. noodzakelijke levensprodukten.

Van zijn kant noemde Blando als oorzaak van de kwetsbare levensomstandigheden van de 28,7 miljoen inwoners uit Centraal-Amerika o.m. de onevenwichtige verdeling van de inkomsten en de grote concentratie van bezit in handen van enkele families.

Verder wees hij er op dat de sinds 1982 door de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) uitgevoerde programma's uiteindelijk "een grotere concentratie van de inkomsten bevorderen". (ads)

Fransen, Duitsers en... Belgen spelen Europees leger

Zonderling maar "onze" media hebben het niet nodig geoordeeld ons hierover te informeren. Het betreft hier militaire commando-oefeningen die, in aanwezigheid van de Franse Defensie-minister Joxe te Givet (Franse Ardennen) doorgingen. Het betrof hier instructies over lijf aan lijf gevechten van een Europees commando, dat in een namaakdorp in de Citadel Charles Quint te Givet werden uitgevoerd. Joxe had de WEU-lidstaten uitgenodigd het bestaande Frans-Duits legerkorps hiervoor te vervoegen. België, Spanje en Italië toonden belangstelling voor het initiatief maar alleen België had er een bataljon Commando-parachutisten op afgestuurd. Onze socialistische defensie-minister Coëme blijkt hier dus wel een van de trouwste fans te zijn voor militaire samenwerking. Wat denken onze Parlementairen hierover? (ads)

Bedenkingen bij een honderdjarige (2)

Het behoort tot de taak van bewuste christenen een encycliek van de paus grondig te lezen, ze niet slaafs te slikken, maar ze kritisch te overdenken. Dit is geen gemakkelijke opdracht voor de bewuste lezer van *Centesimus Annus (CA)*, waarvan wij in de vorige aflevering van *Vrede* een verkorte samenvatting hebben gegeven. Zij bevat een overdaad van zeer uiteenlopende thema's, die - terloops aangeraakt of grondig uitgewerkt - ter sprake worden gebracht. Het gevaar bestaat dat men ten gevolge van de verscheidenheid van bomen het bos niet meer ziet.

Geen bestseller

Een encycliek is een literair genre van een bijzondere soort. Geschreven door een paus, benadert zij de problemen op een specifieke wijze vanuit een christelijk geloofsstandpunt en maakt ze gebruik van een zwaar theologisch taaljargon. Ik kan mij voorstellen dat mensen die zich niet thuis voelen in zulke abstracte denkwereld - en dat geldt ook voor katholieken -, het moeilijk hebben dergelijke documenten van pausen te verstaan en ze een plaats te geven in eigen denkcategorieën. Bovendien worden zij geschreven in het Latijn en moet de doorsnee lezer een beroep doen op vertalingen. Dat alles heeft tot gevolg dat encyclieken zich doorgaans niet kunnen verheugen in een uitgebreid lezerspubliek en dat vanuit de grote meerderheid van de gelovigen, voor wie ze toch op de eerste plaats bestemd zijn, zich tevreden moet stellen met wat men hier of daar erover hoort vertellen. Het is een alles behalve gunstige wipplank om zijn gedachtengoed over te brengen aan een ruimer publiek. Evenmin als haar voorgangers geraakt CA in de lijst van de top-tien der boeken.

Het communisme is dood

Centesimus Annus laat op verschillende plaatsen een triomfalistisch geluid horen in verband met de recente gebeurtenissen in de landen van Midden- en Oost-Europa. Zelfs paus *Leo XIII* had reeds de negatieve gevolgen van het socialisme voorzien op het ogenblik dat het nog in het stadium verkeerde van een sociale filosofie en nog niet was uitgegroeid tot de doctrine van de communistische staatsinrichting. De inzet en de rol van de kerk in dat proces mag niet worden onderschat. De Poolse achtergrond van *Johannes-Paulus II* treedt hier duidelijk op de voorgrond. Hij bidt dat dit voorbeeld ook in andere omstandigheden dienstig zou

mogen zijn om zonder geweld te strijden voor rechtvaardigheid. Het staatskapitalisme van de communistische landen, zo wordt het genoemd, was gedoemd ten onder te gaan, omdat het de rechten van de arbeiders op eigen initiatief, op eigenom en op vrijheid onder de voet liep, omdat het de waardigheid en de autonomie van de menselijke persoon aantastte, maar vooral omdat het vanuit zijn atheïsme de jongste generaties richtingloos

achterliet. Deze zeer uiteenlopende oorzaken worden op één lijn gesteld zonder ze in hun specifieke eigenheid te ontleiden. Terloops merkt Johannes-Paulus II op dat dit ook een les inhoudt voor mensen die naar verstandhouding streven tussen marxisme en christendom, ongetwijfeld bedoeld aan het adres van bevrijdingstheologieën zonder iemand met name te noemen. Het valt op dat de encycliek nergens het onderscheid vermeldt

dat Johannes XXIII in *Pacem in Terris* reeds gemaakt had tussen het communisme als totale levensbeschouwing enerzijds en historische beweging anderzijds, op weg naar een solidaire maatschappij-ordening. Het communisme wordt als zondebok, overladen met alle fouten, de woestijn in gestuurd.

Weg met de klassenstrijd

Geen klassenstrijd, wel strijd voor meer rechtvaardigheid. De paus erkent de klassenstrijd als feitelijkheid in het conflict tussen kapitaal en arbeid, maar niet als geschikt en verantwoord middel om dat sociale conflict tot een oplossing te brengen. In dat laatste geval maakt men van de klassenstrijd een ideologie - zonder de betekenis van dat woord te verduidelijken -, met geen ander gevolg dan dat de sociale relaties zowel tussen individuen als tussen volkeren bemoeilijkt wordt. In plaats van het algemeen welzijn op de voorgrond te plaatsen, beoogt men de voorrechten van een bepaalde groep te verdedigen. Zoals mensen die de liefde verkondigen de oorlog niet kunnen aanvaarden, als middel om de internationale tegenstellingen te overbruggen, zo kunnen zij evenmin de klassenstrijd aanvaarden om de binnenlandse tegenstellingen op te heffen. Buiten het evangelie bestaat er geen echte oplossing voor het sociale vraagstuk. In dat verband houdt de paus niet op de weldoende rol van de kerk in de geschiedenis van de mensen te beklemtonen. Ofwel kent hij de geschiedenis niet, ofwel maakt hij zich schuldig aan het verbloemen van de werkelijkheid. Mensen van vandaag hebben nood aan de "nieuwe evangelisatie" met als belangrijk onderdeel de verkondiging van de sociale leer van de kerk. Deze term werd vermeden door het Tweede Vaticaanse Concilie, maar wordt door Johannes-Paulus II heropgenomen. In dit proces kan een stevig uitgebouwde christelijke deugdenleer uitkomst bieden, met als kernelementen: vlijt, arbeidzaamheid, voorzichtigheid bij het nemen van risico's, betrouwbaarheid in de relaties. Zo niet, kijk dan naar wat er in de ex-communistische landen is gebeurd. Het winstprincipe mag worden aanvaard als graadmeter van een degelijk georganiseerd bedrijf, maar niet als alleenzalmakend. De Derde-Wereldlanden moeten hun schulden betalen, maar niet wanneer dat gepaard gaat met ondraaglijke lasten, zodat ganse volkeren

tot wanhoop worden gedreven. Recht op privé-eigendom ook van de sociale produktiemiddelen strookt met de natuurwet, maar niet zonder inachtnaam van de universele bestemming van de goederen. Zowel de logica van de totale oorlog als deze van de klassenstrijd worden in één adem afgewezen.

Het is een programma dat geknipt is op de maat van de christen-democratische partijen van West-Europa. De CVP en de CDU hadden het niet beter kunnen zeggen.

Wat met het kapitalisme?

De marxistische oplossing is mislukt. Wil dat nu zeggen dat wij het kapitalisme als enig model van economische organisatie moeten bijtreden? Het antwoord kan niet anders dan complex zijn. De encycliek is voorzichtig en maakt een onderscheid tussen een goed en een slecht kapitalisme, tussen een kapitalisme met een menselijk gelaat en een met een vervreemdende invloed op het leven van mensen. Wanneer men met kapitalisme bedoelt: *een economisch systeem dat de fundamentele en positieve rol erkent van de onderneming, van de markt, van de privé-eigendom en van de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheid voor de produktiemiddelen en van de vrije menselijke creativiteit op economisch gebied*, dan is het antwoord zeker positief. Maar dan zou men beter spreken van *economie van de onderneming*. Wanneer men daarentegen met de term kapitalisme wil spreken over: *een systeem waarin de vrijheid in de sector van de economie niet geplaatst is in een stevig juridisch kader, dat haar ten dienste van de integrale menselijke vrijheid stelt*, dan is het antwoord beslist negatief. Dat laatste brengt marginalisatie en uitbuiting met zich mee, speciaal in de landen van de Derde Wereld, maar ook menselijke vervreemding in de meest ontwikkelde landen. Het onderscheid wordt niet nader gespecificeerd. Wat dat stevig juridisch kader inhoudt, wordt niet uitgelegd. In ieder geval, zegt Johannes-Paulus II, moeten wij beklemtonen dat de eigendom van de produktiemiddelen, zowel op industrieel als op agrarisch gebied, moet dienen om nuttige arbeid te creëren. De vrije-markteconomie moet niet menen dat ze alle problemen kan oplossen. Het kapitalisme is niet het einde van de geschiedenis. Vervolgens weidt de encycliek uit over de

rol van de staat in de sector van de economie. Wanneer men daaromtrent geen adequate opvattingen heeft, ontspoord het maatschappelijk leven, zoals wij dat meemaken in de verzorgingsstaat: consumptie- en profiteursmentaliteit, individualistische manier van leven, overdreven bureaucratisering en een enorme groei van de uitgaven. Ook al is het waar dat de kerk niet in staat is een eigen model te ontwerpen, toch biedt zij haar sociale leer aan als een onmisbare oriëntatie voor wat betreft de zaak van de staat. In het verlengde daarvan moet de rol van de burger opnieuw worden beklemtoond, moet een doordachte en waarachtige gezinspolitiek worden gevoerd en moet het vrijwilligerswerk worden gewaardeerd. Geen communisme met zijn staatskapitalisme, geen socialisme met zijn verzorgingsstaat, wel minder staat, maar meer subsidiariteit. Zitten wij daarmee niet volop in het vaarwater van het neo-liberalisme? *Guy Verhofstadt* zal zich bevestigd voelen. De politiek van de *Wereldbank* en het *Internationaal Monetair Fonds* krijgt een pauselijke zegen. Het kapitalistisch systeem, dat uiteraard ongelijkheid en sociale onrechtvaardigheid verwekt, mag - zij het niet ongebreidelde - zijn weldoende rol verder spelen. Ondertussen moet men er wel voor zorgen dat ook op wereldvlak het systeem van de vrije markt het algemeen welzijn als een absolute prioriteit beschouwt. Wie voelt zich geroepen die klus te klaren?

Besluit

De encycliek doet precies alsof de kerk met haar sociale leer als enige altijd consequent opgekomen is voor armen en verdrukten en zich ononderbroken bekommerd heeft voor de slachtoffers van onrechtvaardige economische systemen. In die zin komt zij in contradictie met zichzelf. In plaats van het kapitalisme aan te pakken voor zijn misdrijven tegen de mensheid, wordt het wezenlijk en uiteraard verdedigd en goedgepraat, ook al wordt het veroordeeld vanwege bepaalde excessen. *Marc Réuver* betitelt *Centesimus Annus* in *De Bazuin* van 31 mei 1991 als de encycliek van de gemiste kans. Wij mogen eraan toevoegen dat zij bovendien de eigenlijke betekenis van de bijbelse boodschap verkracht.

24 december 1991
G. Snijders

500 jaar... Amerika

Op 12 oktober van het jaar 1492 stevende Columbus na twee maanden varen door onbekende zeeën opgelucht af op wat een eiland bleek te zijn. Hij wist niet beter dan dat hij eindelijk Indië had bereikt via een nieuwe weg, de Westelijke. De Spaanse koning, zijn opdrachtgever, zou tevreden zijn.

Voor Columbus en Spanje was die ontdekking inderdaad een meevaller. Venetië, dat de handel met het Oosten beheerste, en Portugal, dat via de Afrikaanse kust op zoek was naar het verre en rijke Indië, zouden het wel vlug ondervinden.

Cristoforo Colombo uit Genua

De hele vijftiende eeuw lang reeds, dus bijna honderd jaar vóór Columbus op het appel verscheen, was Portugal op zoek naar een alternatieve route voor de handel met Indië. Want Venetië en de Islam in Egypte beheersten die winstgevende handel in kruiden, specerijen en andere Oosterse waren. Ze volgden daarbij de weg van de Middellandse zee en van de Rode Zee (via Aden), een route, die moeilijk, tijdrovend en kostelijk was.

Om die concurrenten letterlijk en figuurlijk te omzeilen trokken de Portugezen de Afrikaanse kust langs, met steeds preciezer zeevaartinstrumenten, op zoek naar datzelfde Indië. Ze moeten reeds vroeg het vermoeden hebben gehad dat Afrika in het verre Zuiden te omzeilen was. En inderdaad, in 1488 voer Bartolomeu Dias omheen de zuidkaap van Afrika en bereikte de Indische Oceaan, tien jaar later bereikte Vasco da Gama via diezelfde kaap Indië zelf.

Ondertussen was de Genues Cristoforo Colombo in opdracht van de Spaanse koning resoluut in Westelijke richting vertrokken. Als de wereld rond was (en dat werd in die tijd al vrij algemeen aangenomen) dan zat het er dik in dat hij in een omtrekkende beweging dat verre Indië of Japan kon bereiken. Hij had er alleen geen idee van hoe groot die aardbol wel was... en kwam terecht op dat eiland, dat hij La Española noemde: het was Indië niet en nog minder Japan, maar het latere Santo Domingo. Wel ontdekte hij een nieuwe zeevaartroute en ook een "nieuwe" wereld. Hij zelf heeft het echter nooit ten volle beseft.

Hoe dan ook, wat de Portugezen beschouwden als de onderneming van een ijdel man met teveel fantasie, bleek weldra voor Europa en voor de "ontdekte" gebieden één van de belangrijkste feiten uit de geschiedenis te zijn.

Vijfhonderd jaar...

Amerika is dus niet bij toeval ontdekt, maar tengevolge van de ontwaakte en niet te stulten drang naar rijkdom en nieuwe afzetgebieden van een klasse Europese handelaars. Wie deze drang in de weg stond, op de eerste plaats de oorspronkelijke bevolking van het Amerikaanse continent, werd zonder genade opzij gezet, vermoord, onderworpen. De Portugezen en Spanjaarden hebben in de volgende drie-vierhonderd jaar het continent, dat we nu Latijns-Amerika noemen, letterlijk leeggeplunderd. Met dat gestolen goed betaalden ze de zware kosten van een weelderig hofleven en de opbouw van een sterk leger.

De Fransen, Engelsen en Nederlanders, die wat later de nieuwe wereld "ontdekten", deden hetzelfde, maar op een economisch meer verantwoorde manier: ze betrokken de veroverde gebieden in hun beginnende handel en industrie en legden zo de grondslag voor de huidige economische en militaire macht van de

Verenigde Staten. Maar het is zeer de vraag of de onderworpen, uitgedunde en verzwakte resten van de oorspronkelijke bevolking in Zuid-Amerika het lot van hun uitgemoorde Noord Amerikaanse collega's niet moeten benijden.

...is genoeg!

Wie de geschiedenis van die plundering, uitmoording, onderwerping in Zuid- en Noord-Amerika leest, moet niet lang raden naar de aard van de reactie van de inheemse bevolking op de aangekondigde feitelijkeheden naar aanleiding van de 500ste verjaardag. De officiële viering ervan is een regelrechte kaakslag in hun gezicht.

Daarom ging in 1988 vanuit Mexico een tegenkampagne van start, onder de naam "Emancipatie en Identiteit van Latijns-Amerika, 1492-1992": voor de groepen en mensen, die in deze campagne samenwerken, werd Amerika 500 jaar geleden niet "ontdekt" en was er ook geen sprake gedurende die 500 jaar van enige "ontmoeting tussen twee culturen". Volgens hen begon 500 jaar geleden de systematische vernietiging van de culturen van de oorspronkelijke bevolking van Amerika, werd het startsein gegeven voor de grootste volkerenmoord aller tijden. Klare taal dus, die door de feiten helaas niet wordt tegengesproken.

De inheemse groepen lieten zichzelf ook niet onbetulgd: in 1989 hielden ze in Bogotá (Colombia) een eerste continentale bijeenkomst, onder het motto: "500 jaar weerstand van de inheemsen en het volk". Die organisaties en groepen willen vooral het protest van de onderdrukte kanalliseren.

In Guatemala, waar in het najaar van 1991 de tweede bijeenkomst plaats vond, werd er expliciet een groep aan toegevoegd: die van de zwarten of Afroamerikanen. Samen protesteren zij tegen de officiële vieringen, die op het getouw

staan. Zij zien in 1492 niet de datum van de "ontdekking" of, in afgezwakte versie, de "ontmoeting van twee kulturen", maar de begindatum van onderdrukking, uitmoording, systematische vernietiging (of althans poging ertoe) van de Indiaanse kultuur, in Noord- en Zuid-Amerika. Ze zijn - m.i. terecht - van oordeel dat er niet te vieren valt, integendeel.

Volgend jaar, in oktober 1992, komt die groep weer samen, ditmaal in Nicaragua. Iets vieren doen ze uiteraard niet. Maar het kan niet worden ontkend, dat het naderen van de fameuze 500ste verjaardag bij heel veel inheemsen en bij talloze volksorganisaties het besef heeft verscherpt van hun eigen identiteit en hun eigen geschiedenis.

In het geboorteland van Keizer Karel

Er zijn aanwijzingen in de eerste geschiedenis van de kolonisatie van Latijns-Amerika, dat Keizer Karel, de man onder wiens gezag de Spaanse avonturiers en veroveraars hun "beschavingswerk" begonnen, ook oren had voor die mensen, die reeds toen de wreedheid en onmenselijkheid van de Spaanse aanpak kenden. In die tijd waren dat vooral de missionarissen, die in het spoor van de nietsontziende veroveraars de Indianen moesten gaan bekeren. Hun protest tegen die systematische volkerenmoord was even radicaal als dat van de inheemsen nu, maar botste ook toen reeds tegen de muur van de geld- en hebzucht van de Spaanse avonturiers. Zelfs als Keizer Karel zelf er onder indruk van is gekomen, heeft dat de loop der dingen niet kunnen tegenhouden. De verovering, vernietiging en uitnoording is gewoon doorgegaan. Bartholomé de las Casas, de man die heel zijn leven lang in geschriften en kontakten deze gang van zaken heeft aangeklaagd, werd in zijn tijd al gekonfronteerd met geloofsgenoten, die heel hun theologische kennis in dienst stelden van de verdediging van die verovering, en bij de koning en de vice-koningen uiteraard meer gehoor vonden.

De talloze opstanden van de Indianen werden in het bloed gesmoord, maar hun weerstand is nooit gebroken. Naar het schijnt hebben Vlamingen als Pieter van Gent en Joos de Rycke, om maar de meest bekende te noemen, als verdedigers van de verdrukten daar hun steentje toe bijgedragen.

Hetzelfde beogen bij ons alle groepen en organisaties, die iets met Amerika en met het solidariteitswerk te maken hebben: door talloze initiatieven gedurende dat hele jaar 1992 én door één gezamenlijk gebeuren, in Gent, op 10 oktober wil men het bewustzijn aanscherpen van onze bijdrage in het historisch proces en de huidige evolutie van de landen in Zuid- en Noord-Amerika. Die bijdrage wordt in de officiële vieringen onfatsoenlijk positief ingeschat. Wanneer we echt willen luisteren naar wat de mensen in Amerika, de oorspronkelijke bevolking, ons te zeggen heeft, dan blijkt evenwel dat ze aan een meer dan ernstige revisie toe is. De 500 jaar is voor die groepen en organisaties eigenlijk niet meer dan een aanleiding om hun solidariteit met die volkeren en groepen in Amerika, die het slachtoffer zijn geworden van die "ontdekking", te bevestigen en te verdiepen.

Besluit

In zijn magistrale werk "Beschaving, economie en kapitalisme" (15de tot 18de eeuw) betoogt de Franse historicus Fernand Braudel dat lang voor de "grote ontdekkingen", de mysterieuze continenten Amerika en Afrika door de mens waren "ontdekt". Geen wonder dus dat de inheemsen in Amerika ook het woord "ontdekking", dat nu met de herdenking van die 500 jaar in ieders mond ligt, contesteren en verwerpen. Ze kunnen echter niet ontkennen - ze zijn er trouwens de eerste en voornaamste slachtoffers van - dat Europa wel de Atlantische oceaan heeft ontdekt en de uitgestrekte afstanden, de winden, de stromingen heeft leren beheersen. De ware roem van Europa, zegt ook de reeds geciteerde Braudel, dat waren vloeten, schepen en nog eens schepen, met in hun kielzog over de wereldzeeën, zeelieden, havenwerkers en scheepstimmerlui.

Tot de dag van vandaag blijft dit meer dan ooit de roem van het oude Europa, en van zijn uitgezwermden zonen in vooral Noord-Amerika. De volkeren, die sinds 500 jaar het gewicht van die "roem" moeten torsen, hebben er weliswaar een zware tol voor betaald: oorlogen, verwoestingen, een aarde die minder en minder leefbaar lijkt te worden; de volkeren, die het slachtoffer ervan waren, zijn er nog slechter aan toe. En een kentering in die 500-jarige trend lijkt nog niet in zicht. Het jaar 1992 kan en moet fungeren als het scharnierjaar: vanuit bezinning en bewustwording op weg gaan naar een nieuwe ver-

houding tussen Noord en Zuid. Het is de hoogste tijd!

Een greep uit de activiteiten, die in 1992 plaats hebben naar aanleiding van de 500 jaar Amerika.

In februari/maart verzorgt ARUSA, een Indiaanse muziekgroep uit Peru een aantal optredens in Vlaanderen, samen met het WOSH-koor.

Op zaterdag 9 mei is er het Latijns-Amerika festival van de Wereldwinkels.

Het jaarlijkse volkskamp van begin juni zal de historische, economische, sociale en ecologische aspecten van de kolonisatie behandelen.

Van 12 tot 16 juli hebben de Bevrijdingsdagen plaats, georganiseerd door Kristenen voor het Socialisme, met dit jaar als thema: "500 jaar Amerika", in de Hoge Rielen te Lichtaart.

Van 13 tot 18 juli organiseert Broederlijk Delen het jaarlijks terugkerende jongerenkamp te Tongerlo rond het thema van de 500 jaar.

In juli-augustus gaan voor de tweede keer een aantal mensen naar Guatemala voor een geëngageerd inleefverblijf. Dit wordt georganiseerd door Jeugd en Derde Wereld, i.s.m. de Steungroep Rechtvaardigheid en Vrede in Guatemala.

De vredesweek, die de Vlaamse vredesbeweging elk jaar in de eerste week van oktober organiseert, legt ook dit jaar de link naar de problematiek van de 500 jaar.

Op 10 oktober tenslotte moet alles een hoogtepunt bereiken in de herdenking, te Gent, van die 500 jaar. Dit gebeuren wordt op poten gezet door een coördinatie van zowat alle organisaties en groepen, die met Amerika bezig zijn. Ook de jeugdbewegingen worden er actief bij betrokken en de stad Gent heeft zijn volle medewerking toegezegd. Het wordt ingezet, de avond tevoren, met een concert van een Mexikaanse rockgroep.

André Bogaert (MAK)
9/12/91

Kapitaalaccumulatie, volkerenmoord en theologie

Het kapitalistische projekt, met zijn kolonialisme, oorlogen en uitbuiting, staat in Latijns-Amerika al 500 jaar lang borg voor een gruwelijke volkerenmoord. In het licht van die wetenschap gebruikte en gebruikt het kapitalisme de religie en de theologie om een rechtvaardiging te zoeken. Zonder de medewerking van de Kerk op dit vlak zou een en ander minder "vlot" verlopen zijn.

Vijfhonderd jaar na de aanvang van het kapitalistische tijdperk, waarbinnen de verovering van Amerika een essentieel onderdeel vormt, stort het zogenaamde reële socialisme in elkaar. Het socialisme dat pretendeerde het kapitalisme te zullen overwinnen, is niet meer gebleken dan een onderbreking in de vernietigende vooruitgang van dat kapitalisme. Met de val van de Berlijnse Muur kwam, volgens de heersende klasse, het einde van de ideologieën, het einde van de utopie in zicht.

Niet alleen het socialisme kwam ten val, ook de bevrijdingsbewegingen in Latijns-Amerika, die in de jaren '80 het imperium ernstig verontrustten, kregen rake klappen door het gegeven dat de heersende klasse de diktaturen verving door zogenaamd democratische regeringen, die net zo goed tegemoetkwamen aan de imperialistische eisen van het IMF, de Wereldbank, en de V.S.

Volgens de heersende klasse heeft het imperialisme de overwinning behaald: het beste systeem van de sociale organisatie voor de mensheid; een homogene wereld zonder wezenlijke tegenstellingen zou zich al tussen ons hebben geïnstalleerd.

Er zijn echter tekenen die ons een totaal andere werkelijkheid laten zien in deze Nieuwe Wereldorde. Miljoenen mensen worden in de marginaliteit gedrukt en lijden honger. Cholera, een ziekte die beelden oproept uit tijden die we dachten overwonnen te hebben, breidt alarmend uit. Oorlogen worden alsmaar rampzaliger. De Golfoorlog was een koel berekende volkerenmoord, goedgekeurd door alle landen die momenteel deel uitmaken van de wereldmacht. Het huidige neo-liberalisme is eigenlijk een volkerenmoord op wereldschaal. In die context is er een rol weggelegd voor religie en de theologie. De religie moet de noodzakelijke betekenis verkondigen zonder welke geen enkel menselijk wezen noch maatschappij kan voortbestaan. De theologie dient deze betekenis te funderen, uit te leggen en te verdedigen.

Rechtvaardiging

De geboorte van het kapitalisme in de zestiende eeuw was alleen mogelijk door voorafgaande "accumulatie" die een afschuwelijke dosis geweld inhield. De mens is, gedreven door eigenbelang, in staat wrede misdrijven te begaan tegen zijn soortgenoten. Maar de mens heeft er ook altijd behoefte aan zijn daden tegenover anderen, en vooral ook voor zichzelf, te rechtvaardigen. Niemand is in staat voor lange tijd criminele daden, volkerenmoord te verdragen als men geen strenge en diepe zelfrechtvaardiging bij de hand heeft.

In dit opzicht houdt de thesis van Max Weber over de noodzaak van de vorming van een "Geest van het kapitalisme", die gevormd zou moeten worden door de ethiek van het ascetisch Calvinisme een diepe waarheid in, onafhankelijk van alle

bijzonderheden die de ontwikkeling van deze weberiaanse thesis kan impliceren.

De volkerenmoord voorafgaande aan de geboorte van het kapitalisme, kon alleen worden uitgevoerd door mensen die er intens van overtuigd waren dat ze bezig waren met een zeer belangrijke en historische taak. Het was onmogelijk God buiten deze onderneming te houden. De religie ontbrak niet: ze was paraat om tegen de kapitalist te zeggen dat hij voorbestemd was Gods scheppingswerk voort te zetten door zijn fabrieken te laten groeien, anderen te onderwerpen aan uitputtende arbeid, zelfs vrouwen en kinderen.

God van de burgerij

God was aanwezig en werkelijk geïnteresseerd in de geboorte van het kapitalisme. God schiep de aarde en de mensen

moesten zich de aarde toe-eigenen en er iets nuttig mee anvangen. God is de grote burger, de schepper van de bourgeoisie, die hij in zijn hoofd had sinds de schepping van de wereld.

Om zich de aarde toe te eigenen was het noodzakelijk haar te ontdoen van diegenen die zich er tegen verzetten: de boeren. Dit was volkomen gerechtvaardigd, het was de wil van God. Het geweld waaruit het kapitalisme zou voortkomen werd op die manier gerechtvaardigd.

Om de geboorte van het kapitalisme mogelijk te maken, was ook de massale plundering van Amerika, Azië en Afrika nodig. Hoe werden de daarmee gepaard gaande gruweldaden gerechtvaardigd? Was het mogelijk een genocide te rechtvaardigen die in een tijdsbestek van 140 jaar aan ongeveer 50 miljoen Indianen het leven kostte? Alleen de religie zou zoiets kunnen doen en ook deze keer ontbrak ze niet op de afspraak. God moest zich opnieuw in dienst van de geboorte van het kapitalisme stellen.

Nauwelijks 1 jaar nadat Columbus Amerika ontdekte publiceerde paus Alejandro VI 4 pauselijke bullen waarin werd gesteld dat hij, overeenkomstig alle autoriteit die hem werd verleend doordat hij Vicaris van Christus en Opvolger van Petrus was, het ontdekte werelddeel en andere nog te ontdekken werelden aan de koningen van Spanje schonk. De paus droeg dus bij tot de ideologische rechtvaardiging van de begonnen verovering. Die ideologische rechtvaardiging gebeurde niet tegenover mogelijke koloniale concurrenten van Spanje, maar diende diep door te dringen in de psyche van de Spaanse kolonisator zelf, teneinde zijn handelingen te rechtvaardigen. Hij moest ervan overtuigd zijn dat zijn handelwijze noodzakelijk was, en dat hij een verheven missie volbracht. Daarvoor was de pauselijke interventie van het allergrootste belang.

Onderwerping

De verovering en de kolonisatie werden gedreven door de accumulatiebehoefte ter wille van de lancering van het kapitalisme. Dit impliceerde de volledige onderwerping van de inheemse bevolking en hun reductie tot louter arbeidskracht. Het betreft dus niet alleen de onttrekking van hun goud en zilver, die slechts voor de verfraaiing van het leven dienden, maar ook de uitbuiting van hun arbeidskracht voor de goud- en zilverwinning - waarvoor

de "mita", verplichte arbeid door de Indianen, werd ingesteld - en andere arbeid waarmee het kapitaal vergaard werd dat "de grootste schepping van de menselijke geest" zal mogelijk maken, de kapitalistische maatschappij. Hiervoor werd de "encomienda" ingesteld, Indiaans gebied waar iemand belasting mocht heffen en Indianen liet werken in ruil voor bescherming.

Uiteraard zou dit alles weerstand oproepen bij de inheemse bevolking. Hiertegen paste slechts de meest meedogenloze onderdrukking, de genocide. Maar het is niet eenvoudig om genocidaal te zijn. Het eigen menselijk geweten komt in opstand, creëert innerlijke conflicten, ondervindt schuldgevoelens. De conflicten kunnen tot verlamming leiden of tenminste tot een aanzienlijke vermindering van de energie die noodzakelijk is voor die reusachtige onderneming. Op dat ogenblik komt de ideologie op doorslaggevende wijze tussenbeide als instrument van zelfrechtvaardiging, kalmeringsmiddel tegen gewetenswroeging, en impuls tot een onderneming die ondanks de inherente innerlijke conflicten, het eigen leven in de hoogste mate zinvol maakt.

Als God zelf, Maria en Santiago, die hen aanvoerde in de strijd tegen de verafschuwde Moren, de Spanjaarden aanzetten tot slachting, voelden zij zich volledig gerechtvaardigd.

Goud en zilver

De fundamentele doelstelling, nooit als dusdanig in de officiële documenten bekrachtigd maar alomtegenwoordig in de handelingen van de veroveraars, was de speurtocht naar goud en zilver. Later kwam daar de uitbuiting van de arbeidskracht van de inheemse bevolking bij. Toen de Indianen te zwak bleken en bij bosjes stierven (ook aan ziekten door de veroveraars meegebracht), werden ze door negers vervangen. Zoals bekend stemde zelfs Bartolomé De Las Casas daarmee in.

Van al die immense rijkdom bleef een gedeelte in handen van de encomenderos. De rest stroomde naar Europa toe. Tijdens de overtocht maakten de komende koloniale machten als Nederland, Engeland en Frankrijk zich veelvuldig meester van de buit door piraterij. De rest ging naar Spanje en diende als voeding voor de keizerlijke legers die oorlog voerden op het Europese continent, en als grondstof

voor handelstransacties met de landen die zich in de beginfase van de industrialisatie bevonden. Zo werd het kapitalisme geboren.

Evangelisatie

Maar een onderneming die zoveel geweld en zoveel wreedheid in zich draagt als de verovering van Amerika, kon alleen tot stand komen als haar ambitieuze uitvoerders doordrongen waren van een machtige en verheven ideologie, die hen in staat stelde zich als bemiddelaars van de meest verheven onderneming van de geest te beschouwen. Dat was de fundamentele functie van de Kerk, als overbrengster van de theologische kosmosvisie die de verovering rechtvaardigde en aanvaardbaar maakte.

Dit kan niet eenvoudigweg beschouwd worden als een bewijs van cynisme of een religieuze maskering ter rechtvaardiging van de gruweldaden. Tussen de veroveraars waren er ongetwijfeld die in meer of mindere mate over een grote dosis cynisme beschikten. Maar dit is niet het meest kenmerkende. De meeste veroveraars beschouwden zichzelf als evangelisten. Dat gaf betekenis aan hun handelingen en verontschuldigde hun ambities, wrede heden en misdaden. Dat velen dit echt meenden blijkt niet alleen uit een groot aantal documenten die ons zijn nagelaten, maar ook uit het feit dat ze de tegenspoed als straf voor hun zonden ondergingen, en dat zelfs enkelen van hen hun laatste dagen in een klooster hebben gesleten. Dit was het geval met Karel Van Alvar Nufez Cabeza de Vaca.

Hoewel de veroveraar innerlijk gedreven werd door de sterkste vorm van hebzucht, had hij er absoluut behoefte aan zichzelf er van te overtuigen dat hij voor de meest nobele zaak op hemel en aarde streed. De grootsheid van de zaak rechtvaardigde de wreedheid en de hardvochtigheid van de onderneming. De expansiepolitiek van de Spaanse monarchie werd tegelijkertijd vereenzelvigd met de uitbreiding van het "Rijk van Christus". Het was de meest verheven missie die men op aarde kon volbrengen. Zij alleen verleent aan het leven en alle armoede die het met zich meebrengt een zinvolle betekenis.

Ruben Dri,
Argentijns Bevindingstheoloog
op het symposium "Emancipatie en identiteit van Latijns-Amerika 1492-1992"
Nijmegen, 5 oktober 1991

Oost-West ontmoeting

Iedereen voelt het aan. In de Europese arbeidersbeweging heerst, om reden die we allemaal kennen, heel wat verwarring en een zekere malaise. Het initiatief van de Frans vakbond C.G.T. die te Parijs vertegenwoordigers van oude en nieuwe vakbonden uit Europa in een colloquium samenbracht verdient dan ook alle lof. Tijdens twee dagen konfronteerden de deelnemers hun ervaringen in de huidige ontwikkelingen in hun respectievelijke landen. Zo hadden o.m. de Tsjechen het over de gevolgen van de opslorping van Skoda door Volkswagen, de Polen over de manipulaties van het buitenlands kapitaal, de Russen over de noodzaak en hun inzet voor een indexaanpassing op de lonen, de Algerijnen over de bedreigingen die op de publieke sektor wegen enz., enz.

Iedereen was er zich wel bewust van dat er geen eenheidsrecepte bestaat, dat de specifieke situatie in ieder land niet uit het oog mag maar dat het uiterst belangrijk is met de ervaringen tussen de verschillende vakbonden rekening te houden. Volgende vakbonden waren vertegenwoordigd: Algerije (UGTA), Wit-Rusland (Fed. v. Vakbonden), Hongarije, Ousbekistan, Polen (OPZZ), Roemenië (Cartel Alfa), Rusland (Fed. v. Onafh. Syndikaten), Tsjechoslovakije (USBMS), Oekraïne (Conf. v. Vakbonden), Joegoslavië (CSAY) en de Franse (C.G.T.). Het ziet er naar uit dat onze media (pers, radio en T.V.) dit initiatief niet erg op prijs stellen gezien ze het niet nodig geacht hebben hierover maar enige informatie te publiceren.

De ware redenen...

Bij zijn recent bezoek aan Vietnam (26/11/91) verklaarde Roland Dumas, de Franse socialistische Minister van Buitenlandse Zaken, dat hij van Vietnam verwachtte dat het zich zou demokratiseren en... HET LAND ZOU OPENEN VOOR VREEMDE KAPITALEN. De V.S.-Minister van Buitenlandse Zaken, James Baker verklaarde van zijn kant dat hij een onafhankelijk Oekraïne zou erkennen als hij garanties krijgt inzake het beheer van het kernwapenarsenaal, de betaling van de Sovjet-schulden en... DE INVIERING VAN EEN VRIJE MARKTEKONOMIE. Kortom twee standpunten die de ware achtergrond bloot leggen van de doeleinden van de Westerse wereld. Met andere woorden... politieke en economische chantage. (ads)

Mensonterende praktijken

Juan Ramirez, Minister van Binnenlandse Zaken van Uruguay, maakte bekend dat twintig personen aangehouden werden die deel uitmaakten van een bende die menselijke organen naar het buitenland smokkelde. De levende "donors" zijn allemaal arme mensen die het geld dat ze ontvangen gebruiken om hun familie in leven te houden. Volgens Ramirez betaalde de bende 2.500 dollar aan deze die naar het buitenland wilden gaan om daar een orgaan te laten wegnemen. Het gaat hier vooral om nieren en ogen waarvoor de bende per persoon 45.000 dollar opstreek.

In Brazilië e.a. Latijnsamerikaanse landen werden de moorden op straatkinderen in verband gebracht met de smokkel in menselijke organen. (ads)

Frankrijk en de kernwapens

Het Frankrijk van President Mitterand heeft weinig belangstelling voor nucleaire ontwapening. Ondanks de INF-akkoorden, waarbij de Euroraketten naar de schroothoop verwezen werden, bleef Frankrijk vasthouden aan de vervanging van de Pluton raketten door de Hadès: reikwijdte ± 500 km en een vernietigingskracht van 80 kiloton of 7 maal de bom van Hiroshima.

Niet erg bemoedigend dus voor de Tsjechen, Polen en Duitsers die in 't bereik van de Hadès liggen. De socialistische regering voorzag de bouw van 120 stuks (waarde 17,5 miljard F.Fr.). Na de recente ontwikkelingen in Oost-Europa en de recente overeenkomsten tussen de V.S. en de USSR om ook de korte afstandraketten te ontmantelen, heeft zij nu meegeëld de vernieuwing te beperken tot 30 Hadès en 15 lanceertuigen. (kostprijs 11 miljard F.Fr.). De Hadès zal opgeslagen worden te Suippes (Mame). Frankrijk weigert eveneens zijn atoomproefnemingen in Mururoa (Stille Oceaan) te stoppen. (ads)

Een Duister proces...

Op 16 september jl. is, voor het Federaal Gerechtshof van Miami (Florida), het proces begonnen tegen Generaal Noriega, de gewezen sterke man van Panama. Voor de V.S. komt het er op aan het bewijs

te leveren dat Noriega samen heeft gewerkt met het drugcartel van Medelin en van deze geld ontving voor medewerking aan de cocaïnehandel.

De regering spaart hierbij geen middelen. Allerlei duistere individuen werden dus opgeroepen om tegen Noriega te getuigen. Voor hun collaboratie wordt hen een aanzienlijke vermindering van hun straf in het vooruitzicht gesteld.

Max Mermelstein, een gewezen New Yorkse drughandelaar, is er zo eentje. De man werd tot levenslange hechtenis veroordeeld voor drughandel en de moord op een Amerikaans anti-drugagent. Mermelstein, die intussen reeds in voorlopige vrijheid werd gesteld, heeft dus als taak Noriega, die hij nooit gezien of ontmoet heeft, te beschuldigen om zich zelf vrij te kopen. Een gelijkwaardig individu is Gabriel Taboada die beweerde dat Noriega een geheim contact had met Fidel Castro over drughandel maar kon hierover geen enkel bewijs voorleggen.

Intussen werd tijdens het proces door Kolonel Prucell wel aan het licht gebracht dat de Presidentskandidaat Nieves Barletta, die in mei 1984 met 2.000 stemmen de verkiezingen won, voor zijn campagne gelden ontving van het berucht Medelin cartel... Het is goed om weten dat Barletta de kandidaat was die gesteund werd door de V.S. Alles bij mekaar genomen mag gezegd worden dat het hier om een vuil boeltje gaat. (ads)

Mensenrechten

V.S.-Minister James Baker ging kort geleden naar Japan om er o.m. met zijn Japanse collega's over mensenrechten te praten in het Verre Oosten.

Of die heren daarvoor goed geplaatst zijn is een andere zaak. In het huidige Japans kabinet zitten namelijk nog al duistere figuren. Premier Myazanure, Vice-Minister en Minister van Buitenlandse Zaken Watanabe, de sekretaris van het Kabinet Kato en Minister van Post en Telecommunicaties Hideo Watanabe, zijn allen heerschappijen die een paar jaar geleden betrokken waren in het politiek-financieel beursschandaal "Recruit". Na een paar jaar aan de zijkant te hebben gestaan zijn deze heren, als of er niets gebeurd is, opnieuw in de regering gekomen. Corruptie en mensenrechten schijnen dus volgens James Baker, niets met elkaar te maken te hebben.

Indonesië moordt in Oost-Timor

Op dinsdag 12 november '91 richtte het Indonesische leger weer een slachting aan op Oost-Timor. De internationale gemeenschap reageerde bijzonder lauw. Er werd even in de richting van Djakarta gekeken dat een onderzoekscommissie wel opportuun was, en daar bleef het ongeveer bij.

De geschiedenis van het onafhankelijke Indonesië (sinds '49) is er een van geweld. Na '65 zijn er 500.000 tot 1 miljoen mensen vermoord, een ware klopjacht op al wie ervan verdacht werd communist te zijn. Een lijst met 5000 te vermoorden "kopstukken" van de KPI werd door de CIA aan het leger doorgespeeld. Aanleiding was een vermeende poging tot staatsgreep van de communistische partij, tegen president Sukarno. Sukarno werd "ontzet" door generaal Suharto, die van dan af de macht naar zich toetrok, vol overgave gesteund door het Westen. De laatste jaren hoort men ook in Indonesië steeds meer dat die coup poging nooit heeft plaatsgehad, en dat Sukarno gewoon aan de dijk moest worden gezet omdat hij zelf geen anti-communist was. Het regime van Suharto is er altijd een van repressie geweest, niet alleen tegen communisten, ook tegen minderheden. Sinds '75 is Oost-Timor daarvan het beste voorbeeld.

De Portugese kolonie Oost-Timor verklaarde zich eind '75 onafhankelijk, en werd vrijwel onmiddellijk bezet en geannexeerd door Indonesië. De veiligheidsraad stemde kort daarna een resolutie die de annexatie veroordeelde (zie kader). In Djakarta was men niet onder de indruk. Er volgden geen internationale sancties, geen embargo en geen "ocean storm". Oost-Timor is ongeveer even groot als Koeweit, maar heeft beduidend minder die. Toch speelt ook hier het zwarte goud een rol. Australië heeft begin '76, na aanvankelijk wat te hebben geprotesteerd, de annexatie van Oost-Timor erkend, en zelfs een maand na die annexatie haar steunprogramma aan Indonesië gevoelig opgedreven. "Onze bevoorrechte relatie moet ook meningsverschillen kunnen doorstaan", luidde het toen. Australië plukt daar nu de vruchten van: het heeft met Indonesië een lucratief contract afgesloten om aan olie-exploratie te doen voor de kust van Oost-Timor.

Repressie

De Oosttimorese onafhankelijkheidsbeweging FRETILIN bestrijdt nu al meer dan 15 jaar het centralistische bewind vanuit Djakarta. De Indonesische repres-

Resolutie 384 van de veiligheidsraad, eenstemmig aanvaard op 22 december 1975

De veiligheidsraad:

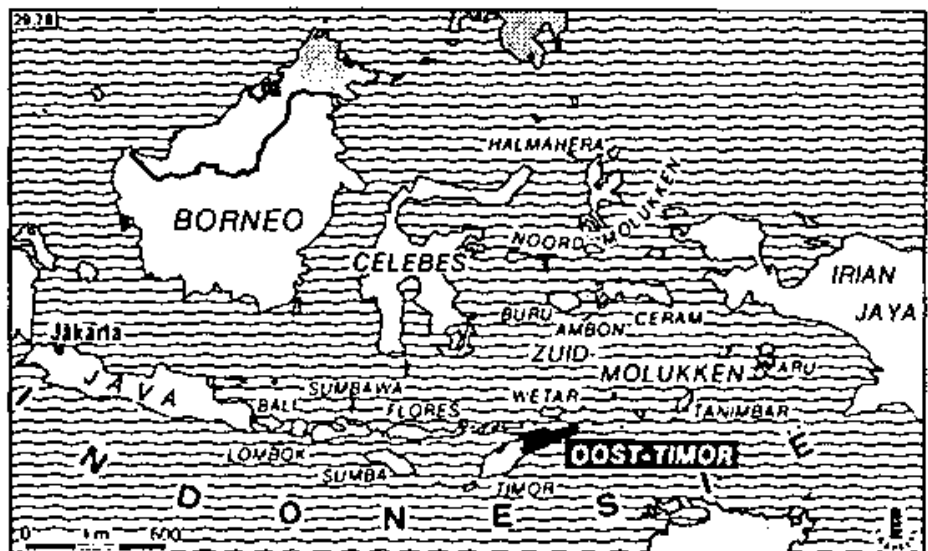
- 1) Roept alle staten op de territoriale integriteit van Oost-Timor en het onvervreemdbare recht van zijn bevolking op zelfbeschikking te eerbiedigen in overeenstemming met resolutie 1514 van de Algemene Vergadering;
- 2) Nodigt de regering van Indonesië uit onverwijld al haar strijdkrachten van het grondgebied van Oost-Timor terug te trekken;
- 3) Nodigt de regering van Portugal als besturende macht uit met de VN samen te werken om het volk van Oost-Timor in staat te stellen vrijelijk zijn recht op zelfbeschikking uit te oefenen;
- 4) Dringt er bij alle staten en andere betrokken partijen op aan de VN te steunen om een vreedzame oplossing voor de huidige toestand te vinden en de dekolonisatie van het gebied te vergemakkelijken;
- 5) Verzoekt de secretaris-generaal dringend een speciale vertegenwoordiger naar Oost-Timor te sturen teneinde de situatie ter plaatse te beoordelen en contacten met alle partijen in het gebied en alle betrokken staten te leggen om de uitvoering van de onderhavige resolutie te verzekeren.

sie heeft op die tijd al aan meer dan 200.000 mensen het leven gekost, dat is ongeveer een vierde van de bevolking van Oost-Timor. Veel internationale ruchtbaarheid wordt daaraan niet gege-

ven. Misschien heeft dat iets te maken met het marxistische label dat het FRETILIN opgeplakt krijgt. Een land dat zich wel druk maakt, is logischerwijze Portugal. Het heeft na de slachting van 12 november een bijeenkomst van de veiligheidsraad gevraagd, en eist dat de wapenverkoop aan Indonesië wordt stopgezet. Vooral Groot-Brittannië doet in die sector goede zaken met Djakarta. De omvang van de recente moordpartij werd pas een paar weken na de feiten echt duidelijk. De politie schoot in het wilde weg in een menigte van 2.000 mensen, vooral jongeren, die een herdenkingsplechtigheid hielden voor een vermoorde kameraad. Er vielen zeker honderd doden. Officiële instanties gaven toe dat enkele tientallen "terroristen" werden gedood. Maar het bleef niet bij die eerste slachting. Volgens een Indonesische mensenrechtenorganisatie werden drie dagen later nog eens tachtig mensen, die op 12 november waren gearresteerd, geëxecuteerd.

Blijkbaar gaan een aantal Westerse landen nu toch hun relatie met Indonesië herzien. Canada heeft zijn ontwikkelingshulp opgezegd, Nederland is zinnens hetzelfde te doen. Enig lobbywerk rond dit thema naar minister De Rijcke toe lijkt hier wel aangewezen.

Tom Heremans, 27/11/91

El Salvador: Een akkoord voor hoelang?

Het laatste wapenfeit van Perez De Cuellar is een vredesakkoord voor El Salvador. Het einde van meer dan 12 jaar burgeroorlog? Weinig waarschijnlijk. Veel meer dan een paar mooie woorden hoeft men van de militairen niet te verwachten. Dat is alvast de mening van Mena Sandoval, ex-militair en momenteel lid van het onderhandelingsteam van het FMLN. Sandoval bracht eind november een bezoek aan Vrede.

Sandoval reist door Europa om contact te hebben met Europese solidariteits- en vredesgroepen, om beter inzicht te verschaffen in de problematiek van zijn land. Al gauw blijkt dat hij sterk de nadruk legt op de nefaste rol van de Fuerzas Armadas, het Salvadoraanse leger, in de tragedie van El Salvador. De man weet waarover hij spreekt: tot '81 deed hij zelf dienst in het leger.

Toen Sandoval tot het leger toetrad, bleek al gauw dat er een enorm verschil was tussen de theorie in de opleiding en de praktijk. Het idealisme van sommige jonge militairen werd volledig gefnuikt. De legerdoktrine was eenvoudig: alle oppositie was communistisch, en het communisme moest worden ingedijkt. Niet alleen de gewone soldaat liet zich door die redenering meeslepen, ook heel wat gevormde officieren traptten in de val van de angst voor het communisme. Na zo'n hersenspoeling duurt het een tijdje voor je inzicht krijgt in de ware aard van de problematiek, de steun aan de militairen van de V.S., die aan El Salvador een soort "democratie" willen opdringen die niet kan functioneren in de context van het land.

In '76 werkte Sandoval voor de veiligheidsdienst, en was in die hoedanigheid getuige van ongelooflijk onrecht: doodseskaders tegen het "communisme" (= moordpartijen op arbeiders), folteringen, de moord op priester Grande... Allemaal in naam van de "rechtvaardige strijd" tegen het communisme.

D'Aubuisson

In '77 werd Sandoval overgeplaatst naar de Guardia Nacional. Daar leerde hij D'Aubuisson kennen, de man achter de latere doodseskaders. Hij kende ook bisschop Romero, die toen al te kennen gaf zeer verontrust te zijn over de rol van de militairen. Er waren toen duidelijk al fascistische tendenzen binnen het leger, en een groep jonge militairen probeerde die tegen te gaan. Dat leidde tot de staatsgreep van '79.

Het jaar daarop werd Romero vermoord. Duarte en de V.S.-ambassadeur wisten

dat de moord door D'Aubuisson was beaamd, maar gaven er geen ruchtbaarheid aan. De "impunidad" van de militairen was toen reeds een feit.

Ook in '80 werd Sandoval overgeplaatst naar Santa Ana, waar hij in contact kwam met kolonel Varga. Varga was een van de voornaamste organisatoren van de doodseskaders, en een van de wredeste figuren in het leger: zijn signatuur was het onthoofden van zijn slachtoffers, een voorbeeld dat later door anderen werd gevolgd. Nu zitten Sandoval en Varga tegenover elkaar aan de onderhandelingstafel.

Sandoval stond te dicht bij progressieve jongerenorganisaties in het leger, en werd bedreigd. Nadat een paar van zijn vrienden werden vermoord, overweegde hij in '81 met zijn familie het land te verlaten. Datzelfde jaar nog kwam hij in contact met mensen van het FMLN, en sloot zich bij de verzetsbeweging aan. Nu maakt hij deel uit van de onderhandelingsdelegatie van het FMLN.

Tentakels

Volgens Sandoval kan het in El Salvador nooit tot een rechtvaardige vrede komen als het leger niet sterk wordt gereduceerd. De FF.AA. hebben tentakels in alle gedeeltes van de maatschappij: ze benoemen alle rechters, ze hebben hun eigen banken, worden betaald door de privé-ondernemingen om hen te beschermen, enz.

Zolang daaraan niets verandert, kan ook de Salvadoraanse maatschappij niet veranderen. Het FMLN eist dan ook dat de burgerlijke macht voorrang krijgt op de militaire, dat het leger wordt ingekrompen, en dat het leger door de burgers kan worden gecontroleerd. Er moet een burgerlijke politiemacht opgericht worden. Aan de onderhandelingstafel zijn die elsen steeds afgeketst.

Het leger gaat bij het onderhandelingsproces trouwens zeer achterbaks te werk. Het FMLN wordt zwaar gemaakt als "ontoegeeflijk", en wordt ervan beschuldigd nieuwe militaire offensieven te blijven lanceren. Dat terwijl het FMLN alle militai-

re botsingen wil opschorten, en het leger verder blijft bombarderen.

UNO

Het moeilijkste aan de hele zaak is de realiteit van de FF.AA. aan de UNO duidelijk maken. De UNO wil, net zoals de regering en de V.S., zo vlug mogelijk een reeks mooie akkoorden met zwaarige handtekeningen. Hoe het na een vredesakkoord verder moet met de socio-economische situatie van de bevolking, vindt men blijkbaar bijzaak, aldus Sandoval. Het FMLN wil na een akkoord geïntegreerd worden in het politiek forum van het land, om noodzakelijke veranderingen als landbouwhervormingen te kunnen verwezenlijken. In het landsgedeelte dat door het FMLN wordt gecontroleerd is op het economische vlak al heel wat vooruitgang geboekt. Er moeten, via de UNO, garanties komen dat die vooruitgang ook na een akkoord kan worden verdergezet, over het hele land.

V.S.-steun

Ondertussen heeft het Amerikaanse Congres opnieuw militaire en economische steun aan het regime van El Salvador goedgekeurd. Er is wel wat in gesnoeid en er zijn bepaalde voorwaarden gesteld. Niet dat iets van goede vooremens getuigt van Amerikaanse zijde, zegt Sandoval. Het past gewoon in de Amerikaanse strategie in Centraal-Amerika: demilitariseren en een neo-liberaal model opdringen dat goedkope arbeidskrachten verschaft voor de eigen markt.

Sandoval was niet erg optimistisch gestemd over een akkoord in de nabije toekomst. Onze minimumeisen voor een rechtvaardige maatschappij zijn nog altijd onaanvaardbaar voor de militairen, zegt hij. Het zal nog een hele tijd duren voor we uit die impasse geraken.

Wat toch wel enkele vragen oproept bij het akkoord dat Perez De Cuellar als afscheidscadeau uit de brand wist te slepen.

Tom Heremans
6/1/92

Brazilië: Doodseskaders in het land van de feeërieke carnavals

Op 19 november 1989 werd de internationale conventie van de rechten van het kind ondertekend in het raam van de Verenigde Naties. Maar de realiteit in Brazilië blijft nog altijd angstwekkend, want de federale politie registreerde niet minder dan 4.611 moorden op minderjarigen. Dit zijn gemiddeld vier kindermoorden per dag!

Waar komen die kinderen vandaan? Uit families die zo berooid zijn, zowel materieel als moreel, dat ze hun kinderen de straat wel moeten opgooien om zelf te kunnen overleven.

Is Brazilië dan zo'n arm land? Die 150 miljoen inwoners tellende natie waarvan de helft jongeren, staat economisch op de negende plaats op wereldvlak. Toch leeft 70 % van de bevolking onder de armoedegrens. Dertien miljoen jongeren onder de 18 jaar leven volgens UNICEF in volstrekte armoede. Acht miljoen van hen zwerven rond in de grote steden. Zij overleven dank zij bedelarij, diefstallen, drugs, prostitutie en allerlei duistere zaakjes. Velen bereiken nooit de leeftijd van 25 jaar!

Ten onverstaan van de stijgende criminaliteit en onveiligheid heeft dit beroemde carnavalland opnieuw doodseskaders gebaard, belast om tot elke prijs "orde op zaken te tellen" in de straten van Rio de Janeiro, Sao Paulo en Recife en dit met misprijzen voor het recht op een menswaardig leven. Negen op de tien kindermoorden blijven ongestraft.

Hoe kon zo'n barbaarsheid zich ontwikkelen in een land dat toch sinds 1988 terugkeerde naar een democratische rechtstaat? De neo-liberale maatschappij van Brazilië met aan het hoofd president Fernando Collor de Mello telt wel een kwart analfabeten. De levensverwachting staat er in verhouding tot het zeer laag inkomen, het laagste van Latijns-Amerika.

Nochtans is Brazilië een rijk land. Denken we maar aan zijn koffie, zijn soja en zijn immense veestapel met tweemaal zoveel runderen per inwoner als Frankrijk. Ook zijn petroleum, zijn ijzer, zijn goud en last but not least zijn chemische nijverheid en auto-industrie. Om dan maar te zwijgen over zijn spijstechnologie in de informatica en de ruimtevaart. Het is vooral deze spijstechnologie die de V.S. verontrust, kwestie van concurrentie. Brazilië produceert meer vrachtwagens dan Frankrijk

en het is in het buitenland vooral bekend voor zijn samba, maar men weet echter veel minder dat elke 30 seconden een vliegtuig van eigen makelij ergens in de wereld opstijgt!

Terwijl in Sao Paulo, stad van 12 miljoen inwoners, de zaken floreren, registreerde de politie verleden jaar 918 kindermoorden! In de volkse wijk "Baixada Fluminense" van Rio zijn 30 % van de misdaden gepleegd op minderjarigen, wat ook het geval is voor het ontferde noordoosten van het land.

Het Gerechtelijk Medisch Instituut

Dit instituut te Recife ontvangt gemiddeld 15 kinderlijken van minder dan 16 jaar per maand, waarvan 80 % doodgefolterd werden! De omvang van de uitroeiing ligt hoger dan de officiële cijfers weergeven. Gelukkig maar zijn er ook Brazilianen met het hart op de rechte plaats en die dan ook metterdaad reageren. Sinds vele jaren bieden religieuze, politieke en sociale vrijwilligersorganisaties hulp aan de ontferde jongeren. Ze proberen het stilzwijgen omtrent hun lot te doorbreken.

In Olinda, een druk bezocht toeristisch centrum dank zij de prachtige koloniale

architectuur, hebben oud-stratinkinderen een vereniging gesticht genaamd "Gemeenschap die zijn kinderen aanvaardt". Hun doel is om 200 ontferde kinderen in hun tehuis op te nemen, want indien die blijven leven in het stadscentrum van Recife zullen het bandieten of lijken worden.

Iran Alves Da Silva, een twintigjarige man die zijn straatgroep heeft opgespoord en er sinds oktober '90 een macabere lijst over bijhoudt, noteerde in augustus '91 al 47 doden!

In Rio de Janeiro vertelde een zekere Dibern aan een reporter het volgende over zijn kinderleven. Op zijn 3 jaar leefde hij al op straat en op 5 jaar snoof hij schoenmakerslijm. Op zijn zevende pleegde hij al een gewapende inbraak en op zijn veertiende ging hij met een meisje, Andrea genaamd. Ze werd tijdens een schietpartij gedood evenals zijn vrienden Sinao, Bezerinka en Chininha.

Ana Vasconcelos, een advokate, verklaarde dat indien de zwerfkinderen niet worden doodgeschoten door de doodseskaders, ze sterven tijdens ongevallen, door ziekte of ze worden krankzinnig en plegen zelfmoord!

Zwervende meisjes zijn 7 tot 8 maal minder talrijk dan de jongens. Eén van hen, een zekere Carla, vertelde dat ze al van

haar 9 jaar van huis weg was omdat haar moeder haar sloeg. Ze sliep op straat onder karton en plastic en snoof schoenmakerslijm. Ze begon te stelen en prostitueerde zich. Op haar dertiende ging Carla met een onevenwichtig individu, die het echter zo bont maakte dat ze de vlucht nam naar een weeshuis. Niet voor lang echter want ze kon het daar niet keren. Zwangerschappen, gevolgd door abortussen was haar lot waardoor ze besloot dit leven op te geven. Ze is pas vijftien jaar!

De moed en de doortastendheid van kerkelijke militanten, van de K.P. en de Werkliedenpartij hebben het mogelijk gemaakt het stilzwijgen omtrent deze schandelijke realiteit te doorbreken. Ze hebben de overheid onder druk gezet om maatregelen te treffen.

Een charter voor de rechten van het kind

Het werd dit jaar aangenomen. Een parlementaire commissie werd aangesteld om een enquête te houden over de kindermoorden. De voorzitter van die commis-

sie, Rita Camata kreeg doodsb bedreigingen, evenals alle democraten die zich verzetten tegen de criminelen en hun beschermers.

Wie zijn die kindermoordenaars? Rivaliserende bendes, zware jongens uit de maffawereld van de verdovende middelen en het klandestien gokmilieu.

Maar vooral de doodseskaders die bestaan uit beroepsdodders, aangevuld met elementen uit de militaire politie zijn de moordenaars. Deze groepen para-militairen zijn aangeworven door handelaars, particulieren, ondernemingen en lokale politiemensen, die opkomen voor orde tegen gelijk welke prijs.

Gilbert Dimenstein, een Braziliaans journalist vermeldt in zijn boek "De Oorlog van de Kinderen" dat een chef van een doodseskader in 1988 verermerkt werd door de gemeenteraad als "ereburger" van Sao Bernardo. Hij herstelde toch de rust in deze voorstad van Sao Paulo! Hij werd zelfs officieel aangesteld als directeur van een bewakingsbedrijf!

Bom Viagem, een residentiële wijk van Recife, wordt zwaar bewaakt. De toegangen zijn nauw, zodat de gewapende bewakers de bezoekers kunnen ziften.

Een soort sociale apartheid werd ingesteld. Het is dan ook in zo'n klimaat dat het fascisme een goede voedingsbodem heeft. Het tijdschrift "Isto é Senhor" rapporteert in een studie getiteld "De structuur van de nationale macht voor het jaar 2001" een akelige toekomstvisie. Daarin wordt de invloedrijke Hogere Militaire School aangehaald die voorspelt dat er in het jaar 2000 zoveel marginaal, boosdoeners en zelfs moordenaars zullen zijn die in aantal vergelijkbaar zijn met het huidige Braziliaanse leger. Indien de politie niet de mogelijkheid heeft om de situatie meester te blijven, is het niet ondenkbaar dat het leger die taak zou overnemen. Dat zou dan gepaard gaan met een harde confrontatie om de horden van bandieten te neutraliseren en zelfs uit te roeien om orde en wet te herstellen. Einde citaat.

Over het probleem van de Braziliaanse kindermoorden is het laatste woord nog niet gevallen. Meer daarover in een volgende bijdrage, getiteld: "Meisjes op doortocht naar de hel: de straat..."

René Van Nerum
Bron: "Le Monde"

Een andere vorm van corruptie

Op 26 oktober j.l. publiceerde de krant "L'Est Républicain" het door de "Société Automobiles Peugeot" betaalde loon aan de ondervoorzitter van de Algemene Raad van de Doubs. Hieruit blijkt dat Jean Geney, raadslid van het rechtse RPR en burgemeester van Etupes - een gemeente van 3500 inwoners naast Sochaux (zetel van Peugeot) maandelijks een loon ontvangt van 67.919 fr.

Geney die sinds 1957 als techniker werkzaam was te Sochaux verliet het bedrijf drie jaar geleden om zich met politieke activiteiten bezig te houden.

Volgens Peugeot zou de man sinds 1988 een bijzondere opdracht hebben o.m. voor het bevorderen van een begrip tussen het bedrijf en de openbare basturen op departementaal en lokaal niveau... Over politieke onafhankelijkheid gesproken!

Intussen heeft de directie van Peugeot op 29 oktober eveneens erkend dat negentig

burgemeesters en schepenen uit de regio op haar loonlijst staan.

Dat zullen er zeker geen zijn die de strijd van de arbeiders van Peugeot of hun syndikale organisaties ondersteunen. Volgens Peugeot gaat het hier om bijzondere regelingen o.m. toelatingen van afwezigheid en afspraken wat de uren betreft. Dus eens te meer verkozenen die volledig van de bedrijfsleiding afhankelijk zijn...

Intussen heeft het Beroepshof van Besançon de uitspraak bevestigd die de afdanking zonder vergoeding rechtvaardigt van André Faillot, militant van de CGT die een belangrijke rol speelde in de staking van 1989.

Reden van het ontslag een soldeerbout (waarde 400 fr.) ontleend te hebben om thuis een paar werkjes uit te voeren. Als men de twee feiten tegenover elkaar plaatst merkt men snel waar de schoen wringt.

A.D.S.

Zo zijn ze...

Maggie Thatcher heeft de strijdbijl opgenomen tegen haar opvolger Major e.a. vrienden uit de conservatieve partij. Met hand en tand wil ze haar eigen ideeën over een "vrij" en "liberaal" Europa populariseren. Gezien ze niet langer profet is in eigen land gaat ze het elders zoeken. Dit alles vraagt veel geld, maar de ijzeren dame weet waar ze dit kan vinden. Een oude vriend, de miljardair Li Ka-Shing uit Singapur bracht reeds wat zaad in 't bakje. Maar de ijzeren dame heeft ook andere pijlen op haar boog. Tijdens het recent bezoek aan haar goede vriend Reagan hield ze een reeks voordrachten in de V.S. Ook Japan kwam reeds aan de beurt. Per voordracht vraagt Maggie een cachet van één tot anderhalf miljoen B.fr. Een boek met haar memoires is ook in voorbereiding. Om de belastingen op deze inkomsten te ontwijken heeft Thatcher, zoals het in haar "vrije" wereld past, ook het nodige achterpoortje gevonden. Zo werd de "The Margaret Thatcher Charitable Trust" opgericht waarin reeds een slordige 36 miljoen B.fr. werd samengebracht.

Er is nationalisme en nationalisme

Een vreemde - bevreemdende, verontrustende...? - evolutie is het, die wij de laatste jaren in Europa meemaken: met het groeien naar een verenigd Europa toe groeit ook het nationalisme, het regionalisme en separatisme. In Joegoslavië slaan Serven en Kroaten elkaar de hersens in. Idem met Azeri's en Armeniërs, Moldaviërs en Russen, Abchazen, Osseten, Adzjaren (in Georgië) en andere etnische en religieuze minderheden in de Sovjetunie - of hoe dat land vandaag ook heten mag. Ondertussen wordt de middelpuntvliedende kracht daar alsmaar groter: Oekrainers, Witrusen, Moldaviërs, Georgiërs, Armeniërs, Letten, Esten, Litouwers, tot het kleine Tsjetsjen-Ingoezië toe, willen op hun eigen benen staan. "Ma Vlast", het Tsjechoslovaakse "vaderland" begint stilaan uiteen te vallen in een Tsjechisch en een Slovaaks stuk. Terwijl de Ecu, de Europese eenheidsmunt, langzaam vorm krijgt, wordt er in sommige Oosteuropese republieken al gedacht aan de invoering van een eigen munt...

Nationalisme in Oost...

Er valt nog wel een woordje te zeggen over het gebeuren in Centraal- en Oost-Europa, het zgn. kommunistisch blok, dat echter nooit een echt en hecht blok is geweest en ook nooit socialistisch, laat staan kommunistisch. Het lijkt wel, dat met het ineenstorten van de autoritaire regimes en de installatie van de democratie "nouvelle formule", alle tot dan toe veilig opgeborgen en streng gecontroleerde krachten, zowel goede als slechte, zowel reactionaire als progressieve, zich plots in alle vrijheid zijn gaan ontplooiën, nu de kurk eenmaal van de fles was. Enerzijds is democratie synoniem van vrijheid - van meningsuiting, verenigen en vergaderen, gaan en komen... -, maar anderzijds blijken ook nationalisme, racisme, antisemitisme, fascisme zelfs, samen met criminaliteit, drugs en porno, uitingen te zijn van die nieuw verworven vrijheid - de glasnost in de S.U. - waarbij alles is toegelaten.

Het racistisch-fascistisch nationalisme van het type "eigen volk eerst" vinden we terug bij bewegingen als het Grootrussische "Pamjat", antisemitisch en opkomend voor een Russische hegemonie, in het Oekraïense "Roech", het Bulgaarse "Razgrad", tegen de etnische Turken, in het Roemeense "Vatra Romaneasca", tegen de Hongaarse minderheid. En overal zijn twee volken de uitverkoren slachtoffers: de joden en de Zigeuners. Zoals onder het nazisme. Het verzet tegen het kommunistisch regime heeft daarenboven ook steeds energie geput uit het streven naar nationale en godsdienstige restauratie - die twee vaak gecombineerd - gepaard aan het verlangen om ongehinderd te kunnen mee profiteren van "the american way of life". Het ligt voor de hand, dat het nationalisme opgevoerd wordt door de godsdienst - in landen als Polen, Hongarije, Kroatië, de

Baltische republieken, enz. Maar ook door buitenlandse politieke en godsdienstige organisaties - CIA, Kerk in Nood, enz. - ook weer vaak gecombineerd. Merkwaardig en veelzeggend is wel, dat in de DDR de slogan "Wir sind das Volk", voor meer inspraak, d.w.z. meer democratie, voor hervormingen binnen het kader van het bestaande regime, op korte tijd omgebogen werd tot "Wir sind EIN Volk", en dit door de inmenging van de Westduitse Anschutz-politici, kanselier Helmut Kohl op kop. Antikommunisme, sociale misnoegdheid en consumptie-maatschappij-begeerte, in de hand gewerkt door het "Schaufenster Berlin"-verschijnsel werden handig gekanaliseerd naar het nationalisme van "Ein Volk ein Reich", door extreem-rechts onvermijdelijk aangevuld tot de bekende slogan "Ein Volk ein Reich ein Führer". We kunnen dit hoofdstuk Oost- en Centraal-Europa besluiten met een uitspraak van Neil Mc Cormick (De Morgen - 16/8/91): "Overal in Europa staan de kranten bol van bange voorvoelens over de weerslag van het oplevend nationalisme (in Joegoslavië en in grote gedeelten van de S.U.). Bewegingen die begonnen als vreugdevolle bevrijding van individuen en hun samenleving glijden af naar bedenkelijke en racistische vormen van nationalisme en autoritarisme".

...en in West

En hoe is de situatie bij ons, in het "democratische vrije Westen"? Hoewel daar moeilijk kan gesproken worden over verzet tegen een autoritair regime is ook daar het nationalisme in opmars: Basken en Catalanen in Spanje, Occitanen, Bretoenen en Corsicanen in Frankrijk, Lombarden en Zuid-Tirolers in Italië... En Vlamingen en Walen? De politici van zowat alle - maar vooral van de nationalistische - partijen hebben het lef te spreken in naam

van ALLE Vlamingen en ALLE Walen, terwijl het communautaire touwtrekken, zoals het nationalistisch en pseudo-pacifistisch gedoe, in pre-electorale sfeer, rond de wapenleveringen aan het Midden-Oosten, de man in de straat Sibernisch koud laat. Ondertussen wordt over de fond van de zaak, nl. het leveren van WAPENS, gezwegen als een graf, zodat niemand met de vinger kan gewezen worden.

Teneinde zich af te zetten tegen het "verdrukkend staatsnationalisme" en zich op gelijke voet te plaatsen met de "bevrijdingsbewegingen" in Oost-Europa (want dat slaat aan) spreken de "volksnationalisten" over cultuur, over volkse eigenheid en identiteit. Ook onze eigen-volksnationalisten. In zijn boek "Eigen volk eerst..." schrijft Filip Dewinter het heel fatsoenlijk, - net zoals het racisme en fascisme van het Vlaams Blok - en zoals Filip Dewinter zelf - in een keurig confectiepak gestoken wordt en dus aanvaardbaar gemaakt voor de brave burger: "Het VB poneert een modern nationalisme, dat op zoek is naar criteria van kulturele identiteit (...) die niet de Arische is, doch die wij de Europese noemen". En, om niet met Adolf Hitler op één lijn te worden gezet: "Deze (Hitler) zag geen eengeworden Europa met één cultuur, maar een eengemaakt, of beter nog een ééngedwongen Europa, geleid door één elite". Mooie woorden. Té mooi om waar te zijn. Dus: een stukje demagogie, façadewerk voor de goegemeente. De werkelijkheid is wel anders: het nationalisme van het VB is uitgesproken rechts en reactionair van signatuur. (Er zijn trouwens nog heel wat nationalistische bewegingen die van links naar rechts zijn omgezwaaid, nl. wanneer de sociale bevrijding het moet afleggen voor de zogezegd nationale - kulturele, godsdienstige, etnische... - bevrijding).

Het is best verenigbaar Vlaming te zijn en Europeër, of wereldburger, - August

Vermeulen heeft dat al gezegd - maar dan als geëmancipeerd, breeddenkend en democratisch voelend Vlaming. Een eigen-volk-eerst-Vlaams-Blokker, waarvan de verbondenheid met de evenmens slechts tot aan de grens reikt en die, binnen die grens, dan nog heel selectief is, kan dat niet. In die VB-staat, net zoals in een autoritaire centralistische grootmogendheid of een nazi-regime, wordt slechts één enkele overheersende culturele traditie opgehemeld, ten koste van andere tradities of culturele minderheden. Het VB-nationalisme is een zuiver bloed-en-bodem nationalisme. Nationalisme van dit slag glijdt altijd af naar fascisme en is de vijand van burgerlijke vrijheid in al haar vormen. Het wordt vaak als ideologie in de slechtste zin van het woord gehanteerd om democratische partijen en sociale organisaties uit te roeien, terwijl men zich beroept op de eenheid van de natie. Nationalisme van dit slag is de belichaming van onverdraagzaamheid en racisme, van het uitsluiten van wie anders is". (Neil Mc Cormick, over "Identiteit en diversiteit in een democratisch Europa")

Verdrukkend en bevrijdend nationalisme

Naast het verdrukkend staatsnationalisme van de koloniale, multinationale en -raciale mogendheden - Frankrijk, Engeland, België, Rusland, Oostenrijk-Hongarije... - kennen wij ook het sociaal en nationaal emanciperend nationalisme, nl. dat van de door die mogendheden onderdrukte volkeren. Vandaag nog steeds. We horen of zien het haast elke dag in het nieuws: de Koerden worden, nog maar eens, door vriend (?) en vijand, door NAVO-bondgenoot Turkije en door Saddam Hoessein, in de steek gelaten en met bommen bestookt; met hun intifada blijven de Palestijnen vechten voor het recht op - hun - eigen land en voor hun rechten als mens. Er zijn de Indianen in de Verenigde Staten en eigenlijk in heel het Amerikaans continent; er zijn de Zwarten in Zuid-Afrika. Er zijn de Sahraouis in Noord-Afrika. Enz., enz. Tijdens de tweede wereldoorlog was ook de weerstand tegen een vreemde bezetter en tegen een onmenselijk nazi-regime een voorbeeld van emanciperend nationalisme. Ook de Joden hebben, zolang ze als ras en volk vervolgd en verdrukt werden, hun emanciperend nationalisme gehad: het socialistisch of nationalistisch zionisme. Met de oprichting van Israël, in 1948, is

het staats- en theocratisch nationalisme van de joodse staat echter op zijn beurt verdrukkend en imperialistisch geworden.

Nationalisme of ...

Met een knipoogje naar Jean Jaurès zouden we kunnen stellen, dat het nationalisme het racisme en het fascisme - en uiteindelijk dus ook de oorlog - in zich draagt zoals de onweerswolk de regen. Om te wijzen op het gevaar van dit sluipend nationalistisch gif voor een multinationale, - culturele en -raciale samenleving hoeven we er niet noodzakelijk Joegoslavië bij te halen. We mogen gerust voor eigen deur keren. Met de kwestie van de Belgische wapenleveringen aan het Midden-Oosten kwam er een Waais-

Vlaams nationalistisch opbod op gang dat zijn gelijke niet kende in de Belgische geschiedenis en dat het hoogtepunt vormde van het, vaak kleingeestig communautair touwtrekken in de voorbije jaren. Terwijl de werkelijke problemen, zoals het migrantenprobleem, op hun oplossing bleven wachten.

Het Vlaamse en Waalse volk, waar het zagezegd allemaal om te doen was, had er zijn buik van vol en heeft dat, in het stemhokje, ook laten zien.

Zouden wij, de progressieve en vredelievende mensen, die dan toch ook hun vertegenwoordigers onder de politici moeten hebben, eens niet proberen om de sociale - en misschien zelf ook de socialistische - toer op te gaan inplaats van de nationale en nationalistische?

Jan Van Calsteren

Leon Degrelle, steeds dezelfde arrogantie

De voormalige Belgische leider van de fascistische partij Rex, die in 1939 opgang maakte, Leon Degrelle, en tijdens de nazi-bezetting chef van het "Waals Wapen S.S. Legioen" eist opnieuw de belangstelling op. Naar het Spanje van Franco gevlucht na het einde van wereldoorlog II wist hij steeds aan zijn rechtmatige straf te ontsnappen.

Opvallend is wel dat geen enkele Belgische regering, ook niet met deelname van socialisten, zich de moeite heeft gedaan vanwege de Spaanse socialistische regering de uitlevering van deze oorlogsmisdadiger te eisen. Het blijkt dat hij vandaag een rustig leventje leidt in Malaga waar hij, zoals een tijdje geleden het geval was met Jean-Marie Le Pen van het rechtse Front National, Europese "leiders" van nieuw rechts ontvangt. Wie hem voor en tijdens wereldoorlog II niet gekend heeft zal zich wellicht zijn arrogant optreden herinneren in de T.V.-uitzendingen van Maurice De Wilde.

Degrelle wordt nu, na een zes maanden aanslepend steekspel voor Spaanse rechtbanken voor de verspreiding van de klassieke "Auschwitz leugen" eindelijk in het ongelijk gesteld.

De "mooie Leon" zoals hij destijds werd genoemd, had namelijk in 1985 aan het Spaanse tijdschrift "Tiempo" een verklaring afgelegd waarin hij het bestaan van de nazi-gasovens o.m. in Auschwitz tijdens de holocaust als een "joodse leugen" bestempelde.

De juiste toedracht van de uitspraak is ons niet bekend maar uit de informatie die in onze pers verscheen blijkt dat de klacht van een joodse vrouw, Violetta Friedman,

overlevende van Auschwitz waar haar familie in de nazi-gaskamers onkwam, uiteindelijk door het Spaanse Constitutioneel Hof ontvankelijk werd verklaard. Eindelijk gaan de opprechters er van uit dat "De persvrijheid en de politieke vrijheden die de Spaanse grondwet waarborgt, in geen geval kunnen dienen als toelating voor uitingen van rassenhaat of oproepen daartoe".

Maar Degrelle laat het niet daarbij. Gestert door de nieuwe rechtse wind die door Europa waait, ook doorheen de recente verkiezingen in ons land merkbaar, heeft de gewezen S.S.-leider, via de "Stichting Leon Degrelle" in ons land een "Open brief aan de koning der Belgen" bekend gemaakt waarin deze gevraagd wordt amnestie te verlenen aan alle gewezen Oostfrontstrijders. Degrelle heeft het hierbij over "...recht te laten geschieden aan deze onversaagde jonge mannen uit uw volk die vijftig jaar geleden hun bloed en jeugd aanboden om Europa te behoeden voor de kommunistische vloedgolf en die destijds klaar hebben gezien". Het ziet er dus naar uit dat de arrogantie van diegene, zoals Degrelle, die met de Nazis hebben meegespeeld en verantwoordelijk zijn voor de dood van heel wat landgenoten, geen grenzen meer kent. Moet men zich hierbij niet de vraag stellen of de lankmoedige houding van onze onderscheiden regeringen die nooit de moed hebben opgebracht om een oorlogsmisdadiger als Degrelle voor de rechtbank te brengen ook zodoende niet mede verantwoordelijk zijn voor de rechtse wind die door Europa waait?

A.D.S.

Personalialia

Onze gelukwensen aan de vrienden Fannie en Rik Schuyesmans - Van Den Bogaerde uit Merelbeka bij de geboorte van hun zoontje Aram.

***

Bij het overlijden van onze vriend Gerard Stassen uit Tongeren bieden we aan zijn echtgenote en familie onze blijken van innige deelneming in het zwaar verlies dat hen treft.

***

Eind december overleed te Brussel de zevenentachtigjarige oud-Minister en Minister van State Piet Vermeylen. Kranten en tijdschriften hebben een overzicht gebracht over de levensloop van deze interessante figuur. Niemand heeft het echter nodig geacht enige aandacht te schenken aan de inzet van Piet Vermeylen in de anti-fascistische beweging aan de vooravond van wereldoorlog II of nog recenter, aan zijn inzet in de vredesbeweging.

We hebben Piet Vermeylen gekend als lid van de stuurgroep van het O.C.V., waar hij de S.P. vertegenwoordigde, maar zijn ook met hem opgestapt in de betogingen van de tachtiger jaren waar hij, ondanks zijn hoge leeftijd, altijd present was. Steeds was het een genoegen met hem aan internationale vredeskongressies deel te nemen zoals dit het geval was te Helsinki, Wenen, Warschau en Sofia. Zo hebben we Piet Vermeylen leren kennen als een man van de dialoog, een mens die ondanks zijn belangrijk politieke verleden op een eenvoudige wijze met de mensen kon omgaan.

Met Piet Vermeylen verliest de democratische beweging een "grote mijnheer" aan wie we de beste herinnering zullen bewaren.

Aan zijn familie bieden we onze oprechte deelneming aan.

***

Ta Oudenaarde overleed de moeder en schoonmoeder van onze vrienden Irma en Georges Geeners. We bieden hen onze innige deelneming aan in het zwaar verlies dat hen treft.

***

Gelukwensen aan onze vrienden Hilde Brummel en Jaak Perquy bij de geboorte van hun dochtertje Agnaar.

17 oktober 1961

De Kristalnacht "à la française"

Er werd dit jaar door de media nog eens de Duitse Kristalnacht van september 1936 in herinnering gebracht. De Duitse kristalnacht was als het ware het startschot voor de publiekelijke terreur en uitroeiing van de Joden. Dat men deze gewelddaden in herinnering brengt is nodig. De nieuwe generaties mogen dat niet vergeten.

Er is echter een andere kristalnacht geweest waarover men tot nu toe de sluiert heeft gehangen. De oorlog die Frankrijk tegen Algerije voerde was nog volop aan de gang.

De Parijse politieprefect en zijn minister Frey hadden begin oktober 1961 een dekreet uitgevaardigd waarbij aan de Algerijnen (gastarbeiders) verboden werd zich 's avonds op straat te begeven. Een dekreet waarvan het racistische karakter overduidelijk was.

De Parijse leiding van het FLN (Front de Libération Nationale) had tot een protestmars opgeroepen voor de avond van 17 oktober 1961 om tegen die maatregel te protesteren. De orders die gegeven werden waren: geen spandoeken, geen plakaten, geen stokken en zelfs geen pennemes op zak. De mars moest stil en vreedzaam zijn.

De Parijse politieprefect Papon was voor het Franse publiek geen onbekende. Tijdens de Duitse bezetting was hij politieprefect te Bordeaux. Hij was al aangeklaagd om de aanhouding en deportaties van Joodse kinderen te hebben georganiseerd. Dat was geen beletsel geweest om hem tot politieprefect van Parijs te benoemen onder de regering van Generaal de Gaulle. Papon bracht die avond zijn troepen samen op "la Cour d'honneur" van de Parijse prefectuur. "Die betoging zal niet doorgaan" zo riep Papon uit. Papon zou het die avond nog beter doen dan tijdens de nazi-bezetting. Hij was vastbesloten het FLN in Frankrijk een dodelijke slag toe te brengen, zoals generaal Massu dat in Algiers deed. Tot zijn "troepen" riep hij: "GE MOOGT ER OP LOS GAAN, GE ZIJT GEDEKT". Velen in de Parijse politie, vergiftigd door racistische vooroordelen en chauvinisme leek dat de gelegenheid om "hun doden" te wreken. Ze zijn zo moedig omdat ze weten van hun "indicateurs" dat zij op de Parijse boulevards, op de Champs Elysées, aan de Concorde of St.-Michel met een ongewapende menig-

te met vrouwen en kinderen zullen te doen hebben. Men zal de "bougnoles" eens een lesje geven.

****

Die avond en nacht van 17 oktober 1961 werden 210 Noordafrikanen doodgeslagen. Honderden vermisten, waarvan de lijken in de Seine dreven om daarna te verdwijnen. Duizenden gekwetsten. We weten het nu, dertig jaar later, dank zij het opsporingswerk van Jean-Luc Enaudi die de resultaten ervan publiceerde in het boek "La Bataille de Paris".

****

Het begon al bij de metro-uitgangen en autobushaltes. Al wie er uitzag als een Noordafrikaan werd opgepakt en tussen een haag politielui naar de politiewagens gedreven.

Hier citeer ik Enaudi "Met matrakslagen, ijzeren staven, koevoeten werden schelds gekloven, ogen uitgestoken, neuzen en handen verbrijzeld.

In de politiewagens, opgevorderd zoals in de goede oude tijd van de Duitse bezetting, werd de slachting verder gezet. In de kelders van de politiekommissariaten, op de koer van de prefectuur, tot in het hospitaal Beaujon werd het "werk" voltooid.

Vele van de slachtoffers aan handen en voeten gebonden, werden in de Seine of in het kanaal St.-Martin geworpen. In de daarop volgende dagen werd aan de brandweer bevel gegeven de lijken die op de Seine dreven op te vissen en te doen verdwijnen. Tot in Mantes-la-Jolie dreven lijken op de Seine".

In "Temps Modernes" van J.-P. Sartre schreef Claude Lanzmann "Papon heeft zijn honden losgelaten". Het tijdschrift werd in beslag genomen.

In het tijdschrift "Partisans" van de uitgever François Maspéro kon men lezen "Verdrinkingen in serie... HET WATER VAN DE SEINE IS GEPOLLUEERD DOOR STINKENDE BOUGNOULES". Ook dat tijdschrift werd in beslag genomen.

Ook het dagblad l'Humanité sprak over de politierreur. Maar de gruwelijke bijzonderheden bleven onbekend tot oktober 1991.

We zijn erg benieuwd of de media aan de Parijse kristalnacht enige aandacht zal schenken. Ook die tragische gruwelnacht mag niet vergeten worden.

A. De Coninck

Jean-Luc ENAUDI:
La Bataille de Paris
17 octobre 1991 - Le Seuil Paris - 329 blz.

AALST

Voor de 4de maal reikt het comité "Werken aan de Vrede" haar vredesprijs uit aan een lokaal vredesaktivist.

Op 26 januari 1992 zal Paula Dhondt, koninklijk commissaris van de vluchtelingen, de prijs in ontvangst nemen in 't Vredeshuis, Zonnestraat 26, Aalst om 11.00 uur.

GENT

Op 27/1 en 3, 10 en 17/2 in het RUG Blandijnberg.
1492-1992 - De grote culturen van Mid-den-Amerika (Olmeken, Maya's en Azteken.

Op 28/1 en 4, 11 en 18/2 in Elcker-ik, Gewad 15.
Afrika kunst en kultuur.

Op 23 en 30/1 - 6, 13 en 20/3 in Elcker-ik.
Kulturele antropologie.

Dialogoavonden voor de Vrede**OOSTENDE**

Vrijdag 14 februari om 20.00 uur:

"*Racisme in Vlaanderen, oorzaken en gevolgen*"

Inleiding: Michiel van de Voorde
Vlaams Centrum voor integratie van migranten.

Vrijdag 13 maart om 20.00 uur:

"*Achtergrondinformatie rond de situatie in Algerije*"

Inleiding: Dirk Beke — Werkleider seminarie niet Westers recht (RUG)
Docent college ontwikkelingslanden (RUCA)

Zaterdag 21 maart om 20.00 uur

JAARLIJKS VREDESSOUPER

Gegelentheidstoespraak Stefaan Lievens.

Verantw. vzw Ruimte.

Deze avonden hebben plaats in Het Bakken, Fortuinstraat 18.

Deelnemers in de kosten van de voordrachten: 50 fr. - leden 30 fr.

GENT

Dinsdag 21 januari om 20.00 uur:

"*Impressies over Cuba*"

Inleiding: Hélène Pastoors en Oscar Barrera (met dia's)

Aandeel in de kosten: 50 fr.

Protestdemonstratie van de vredesbeweging bij de decoratie van generaal Schwarzkopf door minister Eyskens op het stadhuis van Antwerpen.

BRUSSEL

zondag 22 maart — 14.00 u

NATIONALE MANIFESTATIE

VOOR DEMOCRATIE

EN VERDRAAGZAAMHEID

Solidariteit met Cuba

Op initiatief van de Franse K.P. werd enkele maanden terug een pluralistisch comité opgericht, waarvan een honderdtal personen deel uitmaakten, voor een solidariteitscampagne met Cuba in het teken van de strijd tegen de Amerikaanse blokkade van dit land. Op basis van de oproep van dit comité werd een solidariteitsactie ingezet met als thema "Een boot voor Cuba".

Een dertigtal organisaties uit achttien landen verleenenden eveneens hun medewerking aan dit initiatief. Bij het afsluiten van deze actie eind 1991 was er een bedrag van 43 miljoen B.fr. samengebracht aan giften. Met de opbrengst werden 260 ton medicamenten en grondstoffen om deze te maken aangekocht.

Begin januari vertrok deze zending van uit Le Havre per boot naar Cuba.

Ook in België hebben de vrienden van Cuba een campagne opgezet om medicijnen aan te kopen. Vrede ondersteunt dit initiatief.

Wie ons daarbij wil helpen kan storten 000-956015-80 met vermelding "Cuba".

Maxwell imperium ontploft

Toen we twee jaar geleden, in VREDE nr. 281-jan. 1990, het organigram publiceerden van de twee Britse persmagnaten Murdoch en Maxwell schreven we o.m. over deze laatste:

De Holding maatschappij die alle belangen van Robert Maxwell behartigt is een maatschappij die zijn naam draagt en zijn zetel heeft in het "belastingvrije" Lichtenstein. Zo de kern van zijn imperium "Maxwell Communication Co-operation" (MCC) gekwoteerd is in tal van financiële centra dan ontsnappen er niettemin grote delen aan iedere doorlichting. Kenners zeggen dat de financiële vloed tussen zorgvuldig afgeschermde maatschappijen in Lichtenstein, Londen, Parijs en New York verhindert de werkelijke situatie van de groep te kennen wat hem toelaat zijn zakencijfer op te blazen maar tevens fiscale lasten te minimaliseren. Dit zeker onvolledig overzicht van de macht van de persmagnaat Maxwell toont ons het absurde van wat men ahier de pluralistische perswereld noemt.

Uit de feiten die vandaag aan het licht komen blijkt dat we de vinger op de wonde hadden gelegd.

Sinds Maxwell, "Bob" voor zijn vrienden, op een duistere wijze om het leven kwam, is plots een proces op gang gekomen waarvan de financiële verwickelingen onoverzienbaar zijn. Niet alleen de schuld van een slordige 96 miljard frank van de Maxwell Communication, maar in bijzonder het feit dat Maxwell 20 miljard frank uit

de pensioenkas van het personeel in de Murin Group heeft gelicht wijst er op dat deze zo "eerbiedwaardige" man uiteindelijk slechts een scrupuleuze schurk was. Iedereen zal zich herinneren hoe Maxwell door politici en media regelmatig in de bloemetjes werd gezet. Men herinnert zich de lovende artikels die verschenen toen hij het weekblad "The European" lanceerde, of nog een paar weken geleden na zijn overlijden. Kreeg hij zelf geen staatsbegrafenis te Jeruzalem waar hij op de Olijfberg begraven werd? Vandaag staan heel wat financiële instellingen verbouwereerd over de puinhoop die hun zo geprezen vriend "Bob" nagelaten heeft. Maar als een tijdschrift als VREDE, reeds twee jaar geleden in staat was Maxwell's duistere praktijken aan te klagen, hoe is het dan mogelijk dat banken, regeringen en media blindelings in de val zijn getrapt?

Maar wordt in de volksmond niet gezegd dat grote dieven geëerd, maar de kleine gestraft worden? Uiteindelijk komt het er voor de progressieven op aan om, meer dan ooit, zich kritisch op te stellen tegenover wat men de "grote" pers noemt.

Is dit geen reden te meer om aan eerlijke initiatieven, zoals het tijdschrift VREDE, de nodige steun te verlenen?

Het storten van een bijdrage in het Vredesfonds, het werven van nieuwe lezers voor Vrede, betekenen een ontzaglijke hulp aan de pers die zich vrij en onafhankelijk opstelt.

André De Smet

We rekenen op uw deelname aan het

Nationaal Kongres van de vzw Vrede

op zaterdag 25 april

in het Katholiek Universitair Centrum (K.U.C.)

Kortrijksepoortstraat 254, 9000 Gent

Hou deze dag reeds vrij voor deze uitzonderlijk belangrijke vredesmanifestatie

Vredesfonds

K.G. Edegem: 400; F.M. Schelde: 400; R.V. Leefdaal: 400; L.D. Harelbeke: 400; J.V. Antwerpen: 400; M.S. Willebroek: 400; H.A. Harelbeke: 400; P.V. Louven: 400; R.V. Bredene: 300; J.V. Borsbeke: 400; F.S. Vilvoorde: 400; C.V. Lebbeke: 400; G.M. Gent: 400; T.H. Antwerpen: 400; F.N. Antwerpen: 1.400; E.B. Brussel: 400; B.E. Brakel: 400; V.P. Boechout: 400; J.A. Bredene: 400; M.B. Kapellen: 400; L.V. Asse: 400; E.D. Brugge: 400; M.D. Aalst: 400; P.T. Grimbergen: 400; J.D. Aalst: 400; J.N. Essen: 400; Graf. Brussel: 400; A.V. Ath: 400; E.D. Veldegem: 400; A.T. Brussel: 400; R.B. Gent: 400; H.A. Harelbeke: 1.050; V.S. Leuven: 400; J.S. Deurne: 400; G.Z. Houhouthen: 400; W.D. Zelkik - L.M. Ekeren: 400; A.D. Brugge: 400; M.V. Oostende: 400; V.M. Mechelen: 400; P.G. Brussel: 400; L.P. Deurne: 400; J.P. Oostende: 400; E.C. Gent: 400; G.S. Brussel: 400; K.S. Gent: 400; J.V. Antwerpen: 200; G.S. Ekeren: 400; W.C. Brussel: 400; H.V. Brussel: 400; V.V. Antwerpen: 400; Naamloos Brussel: 4.400; P.F. Oudergem: 400; G.W. Isegem: 400; L.S. Vilvoorde: 400; T.D. De Pinte: 400; E.C. Gent: 1.000; G.V. Brussel: 400; J.D. Aalst: 400; M.V. Buggenhout: 400; T. Gent: 400; M.S. St.-Niklaas - A.D. Edegem: 400; R.K. Kontich: 400; L.G. Sinaai: 400; J.V. Brasschaat: 400; F.B. Asse: 400; L.V. Brussel: 400; G.G. Oudenaarde: 400; E.V. Antwerpen: 4.400; A.C. Brugge: 400; T.E. Zulendaal: 400; A.D. Oostende: 200; A.F. Gent: 1.000; J.G. Aalst: 200; S.N. Zemst: 400; L.B. Wilrijk: 100; R.M. Oostende: 300; M.T. Brussel: 400; H.B. Antwerpen: 1.000; H.V. Oostende: 200; P.V. Maldegem: 400; W.D. Brugge: 500; M.M. Roeselare: 200; M.B. St.-Amandsberg: 400; D.D. St.-Martens-Latem: 400; R.V. Ranst: 200; L.V. Asse: 200; C.V. St.-Niklaas: 200; E.D. Veldegem: 200; E.V. Antwerpen: 1.000; L.V. Brugge: 200; L.M. Dronngen: 1.000; A.D. Oostende: 100; A.D. Gent: 100; W.D. 's Gravenwezel: 500; J.V. Antwerpen: 200; V.S. Leuven: 400; E.L. Oostende: 200; C.D. Aalst: 200; J.D. Aalst: 200; C.D. Aalst: 200; R.N. Koorbergen: 500; M.V. De Pinte: 400; U.C. Torhout - J.V. Antwerpen: 200; L.B. Waregem: 400; L.V. Antwerpen: 200; L.E. Mechelen: 200; E.M. Gent - C.D. Gent: 200; M.V. Gent: 200; J.E. Gent: 200; M.T. Zwalm: 1.000; D.V. Brugge: 200; A.C. Gentbrugge: 400; R.W. Brugge: 100; B.P. Oostende: 400; Y.G. Hoevenen: 200; A.L. Gent: 200; M.D. Gentbrugge: 200; F.D. Brugge: 200; F.D. Oostduinkerke: 200; A.M. Dilbeek - J.D. Luik: 200; W.W. Ruiselede: 1.000; J.C. Zoersel: 200; R.B. Gent: 400; F.Z. Bornem: 200; N.B. Berchem: 2.000; F.V. Gent: 100; G.R. Kontich: 400.

Totaal: november-december: 64.150 fr.

Aandacht

Uw oude of niet gebruikte klederen kunnen we steeds gebruiken voor onze tweedehandsklederkamers die twee maal per jaar ingericht worden ten voordele van ons tijdschrift Vrede. Deze kunnen afgegeven worden in Vrede, Knokkestraat 44, 9000 Gent of bellen op nr. (091) 21 18 39.

KWIS

In vervanging van het kruiswoordraadsel starten we met een kwis. De antwoorden moeten ons toekomen vóór 15 februari 1992. Onder de personen die ons het juiste antwoord toesturen zal een boek worden uitgeloot. Hier gaan we:

1. Wie was de eerste President van Kongo?
.....
2. Waar werd de eerste V.S. atoombom getest?
.....
3. Naam van de eerste na-oorlogse Duitse Kanselier?
.....
4. Noem de hoofdstad van Madagascar?
.....
5. Wie was de Palestijn die in Brussel werd vermoord?
.....
6. Van welk land is Coutenou de hoofdstad?
.....
7. Waar houdt Frankrijk zijn atoombomproeven?
.....
8. Wie was de eerste President van Algerije?
.....
9. Noem de hoofdstad van Nederland?
.....
10. Wie ondertekende de akkoorden van Potsdam?
.....
11. Noem 7 Belgische ministers van Buitenlandse Zaken sinds 1945?
.....
12. Wie waren de Franse Presidenten na de Gaulle?
.....

Oplossing van ons vorig Kruiswoordraadsel van november:

A	S	-	K	L	E	T	S	E	N	-	M	S
L	A	V	A	-	L	E	F	-	O	D	E	R
-	K	I	N	A	-	N	-	A	S	E	N	-
H	E	S	-	R	A	T	E	L	-	M	U	S
A	-	E	L	I	A	-	G	O	B	I	-	U
S	S	-	A	A	N	V	O	E	R	-	E	M
S	P	O	T	-	D	-	I	-	O	L	G	A
E	A	-	E	M	E	R	S	I	E	-	O	T
L	-	D	R	I	E	-	M	E	S	T	-	R
T	O	R	-	S	L	I	E	R	-	E	R	A
-	B	A	S	T	-	S	-	S	L	E	E	-
P	E	S	O	-	A	B	T	-	E	R	I	N
A	R	-	P	A	G	A	D	E	T	-	N	A

Goede inzendingen kwamen van:

P. Antoine, Deurne; G. Syts, Drongen; J. Lemey, Tielt; J. Pieters, Oostende; G. Frederix, Gellik en P. Decoster, Deurne.
J. Pieters wint het boek.

Met deze eindigen we voorlopig onze regelmatige publicatie van kruiswoordraadsels. We danken hierbij onze vriend L. Oostvogels die hier jarenlang belangeloos voor heeft ingestaan.

25 jaar geleden in vrede

Alleen in Zuid-Viëtnam, reeds 250.000 kinderen gedood

In Viëtnam zijn sinds 1961 al 250.000 kinderen om het leven gekomen. Er werden waarschijnlijk meer dan 750.000 mensen gewond, verminkt of verbrand; tienduizenden kinderen zijn ondervoed en door besmettelijke ziektes aangetast en naar overbevolkte ziekenhuizen overgebracht, waar de meest noodzakelijke uitrusting ontbreekt. Meer dan tienduizend kinderen zitten op elkaar gepakt in weeshuizen en duizenden anderen zijn in vluchtelingenkampen de prooi van tuberculose en tyfus, terwijl nog talloze anderen bedelend door de steden dwalen.

Deze cijfers werden verstrekt door William Pepper, van het Amerikaanse onderzoekscentrum voor kinderen "Mercy College". Pepper maakte een reis van 6 weken naar Viëtnam.

Volgens hem zijn sedert 1961 in Viëtnam ongeveer 415.000 burgers gedood, d.w.z. 6 burgers voor 1 Viëtcong-strijder. 50 % van de Zuidviëtnamese bevolking is jonger dan 16. Alle mannelijke inwoners, ouder dan 16, zijn in de strijd geworpen, en het is zeker dat ten minste 70 % van de slachtoffers van de napalmbommen, die op de dorpen neerkomen, kinderen zijn.

Pepper beschrijft ook de erbarmelijke omstandigheden, waaronder de gewonden leven. In sommige ziekenhuizen zijn er tot 700 gewonden voor 300 of minder bedden, zodat van een doelmatige verpleging geen sprake kan zijn. Bovendien is er een schrijnend tekort aan geneesheren en geneesmiddelen.

Er speelt ook een politieke kwestie: geneesheren die verdacht worden van anti-regeringsgezindheid krijgen kredieten noch geneesmiddelen, en het werk van de liefdadige instellingen als de Zwitserse groep Terre des Hommes wordt om politieke redenen gedwarsboemd.

Deze Zwitserse organisatie is van oordeel dat men in Saigon en Washington deze verschrikkelijk verminkte kinderen voor het oog van de wereld verborgen wil houden, zo schrijft Pepper.

Terre des Hommes spreekt verder over de wanhoop van de jongeren, die met gehele groepen de dood worden ingejaagd. Er zijn gewesten in het land waar tot 50 % van de bevolking poogt door zelfmoord een einde aan het lijden te maken.

Januari '67

Tentamen

Karl Germitse

Dit debuut bevat 6 verhalen, met een onderling sterke samenhang. Centraal staan jonge vrouwen, die hun draai in het leven nog niet hebben gevonden. Geen pasklare verhalen, maar evocaties van beklemmende situaties.
Uitgeverij Veen, 460 fr.

De Dinosaurius

Midas Dekkers

Dicoloog-entertainer Midas Dekkers zet z'n beste beentje voor. 144 diersoorten (waaronder de vegetariër en de Hot Dog!) passeren de revue. Interessant, amusant, vertederend.
Uitgeverij Contact, 495 fr.

De manager als Maarschalk

Gao Yuan

De moderne manager haalt zijn kennis tegenwoordig overal vandaan. Amerikaanse zakengeroes luisteren gewillig naar het „andere denken“ uit het Oosten. Zelfs militaire manoeuvres uit de oudheid kunnen de hedendaagse manager blijkbaar nog iets bijbrengen.
Uitgeverij Veen, 895 fr.

Het verbrokkeld paradijs

A.L. Schneiders

Reisverslagen van een diplomaat, die op zoek gaat naar het paradijs, en op zijn tochten dienstwagens, chauffeurs en woningen ter beschikking krijgt gesteld. Hij gaat zich afvragen of je op die manier het paradijs wel kan vinden. Zijn geprivilegieerde situatie maakt het hem niet altijd gemakkelijk. Zijn geweten ook niet.
Uitgeverij Veen, 495 fr.

Asja

Michael Ignatieff

Het levensverhaal van een Russische vrouw van een adellijke familie. Zij wordt op de eerste dag van de eeuw geboren, en beleeft de geschiedenis van haar land: de Revolutie, de twee wereldoorlogen, Stalin en de perestrojka van Gorbatschov. Ignatieff beschrijft op subtiel wijze de Russische melancholie, en het relatieve van het begrip tijd.
Uitgeverij Veen, 795 fr.

Rainer Maria Rilke en Lou Andreas Salome

Ruth Wolf

De briefwisseling tussen deze literaire verwante zielen van het begin van deze Eeuw, toont hoe Rilke worstelde met zijn

demonen in Parijs, en hoe deze brieven voor hem levensnoodzakelijk zijn. Bijeengebracht en becommentarieerd door Ruth Wolf.
Uitgeverij Veen, 595 fr.

Kwaliteit en Service

P.J.M. Van Esch

Het ontbreekt niet aan boeken en artikelen over management, wel aan de tijd om ze te bestuderen. Dit boek lost dat probleem op. Cruciale elementen uit de massa aan informatie werden door Van Esch in één boek gebundeld.
Uitgeverij Veen, 1.295 fr.

Oost is Oost

T. Coraghessan Boyle

Een meeslepend, spannend en tegelijk hilarisch boek over de lotgevallen van een Japanse zeeman die op een eiland voor de kust van Amerika belandt. De eigenaardige bewoners van het eiland (boeren en schrijvers), heten hem niet onverdeeld welkom. Een allegorie op de Amerikaanse maatschappij.
Uitgeverij Contact, 895 fr.

Vertellingen

Thomas Bernhard

Een minder bekend aspect van dit fenomeen uit de Duitstalige literatuur: korte verhalen uit de jaren '60, waarin hij zijn messen al sleept voor later. Malende monotonie, krankzinnig absurdisme; in het spoor van Samuel Beckett.
Uitgeverij Bert Bakker, 595 fr.

Het Achterhuis

Anne Frank

Een herziene en vermeerderde editie van dit dagboek, waar verder geen commentaar bij hoeft.
Uitgeverij Bert Bakker, 595 fr.

Geheim dagboek '71-'72

Hans Warren

Het negende deel van dit dagboek, begonnen in '42. Dit geheim dagboek is een monument in zijn genre, een synthese van een meedogenloos zelfportret en meeslepende schrijfkunst.
Uitgeverij Bert Bakker, 595 fr.

Een stille passie

Dacia Maraina

Deze roman handelt over een jonge doofstomme vrouw, op het Sicilië van de achttiende eeuw, en haar zoektocht naar passie en tederheid. Dit boek leidt de

lezer binnen in een wereld die wordt bevolkt door vele levendige persoonlijkheden en mensen die eigenlijk zo dood zijn als vergeelde portretten. Vooral de aangrijpende en mysterieuze stilte rond het hoofpersonage maken de kracht van dit boek uit.
Uitgever Contact, 595 fr.

Een man moet niet te veel moslim zijn

Paul Bowles

De auteur van „The Sheltering Sky“ vertelt hier 8 verhalen over zijn eerste kennismaking met Noord-Afrika. Een nuchter en humoristisch boek, dat een wereld naderbij brengt die we vaak niet goed genoeg begrijpen.
Uitgeverij Veen, 295 fr.

Een dromer op reis

William Beckford

De 18de eeuwse Britse excentriekeling Beckford maakte een reis van Londen tot aan de Vesuvius, via de Lage Landen, Duitsland en Oostenrijk. Op zijn weg deed hij ook Gent en Antwerpen aan. Hij weigerde achteraf zijn reisverslag te publiceren omdat het te persoonlijk was. Pas in 1971 werd het gepubliceerd, en is nu te verkrijgen in een schitterende vertaling.
Uitgeverij Contact, 795 fr.

De geheimzinnige noordpool

Barry Lopez

Barry Lopez neemt de lezer mee naar het Noordpoolgebied, land vol geheimzinnige schoonheid en gevaar. Hij schreef een monumentaal en magisch boek; een boek over het landschap in zijn meest elementaire vorm, een boek over mensen en hun dromen.
Uitgeverij Veen, 340 fr.

Het mysterieuze manuscript

Agatha Christie

Een verhaal over internationale spionage, nadat in een onbekend balkanstaatje olie werd ontdekt. Een web van chantage, diefstal en moord, waar alleen Christie je doorheen kan leiden.
Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 195 fr.

Moord in Mesopotamië

Agatha Christie

Hercule Poirot laat het recht zegevieren wanneer intriges tussen een groep archeologen tot moord leiden. In de beste Christie-traditie.
Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 195 fr.

ONDERWERP	MAAND	PAG.	ONDERWERP	MAAND	PAG.
AFRIKA			LATIJS - AMERIKA		
- Marokko: de bloedige monarchie van Hassan II	jan.-feb.	28	- El Salvador: analfabetisme, repressie en verkiezingscircus	maart-apr.	23
- Somalië: Kroniek van een aangekondigd drama	maart-apr.	26-27	- Nicaragua: 1 Jaar sandinistische oppositie	maart-apr.	24
- Rwanda: Uit het nieuws, maar niet uit de problemen	maart-apr.	28-29	- De politieke toestand in Chili	mei-juni	16
- Zuid-Afrika: Aankondiging: einde van de Apartheid	maart-apr.	30	- Peru, het land van de cholera	mei-juni	31
- Zuid-Afrika: zwart geweld	juli-aug.	28	- Haïti: een volk dat gelooft in vrijheid, democratie	nov.-dec.	11
- Zaïre: is er leven na Mobutu	sept.-okt.	8	MENSENRECHTEN		
- Ethiopië: het einde van honderd jaar overheersing	sept.-okt.	10	- De zes van Birmingham eindelijk vrij	mei-juni	27
- Zuid-Afrika: Inkatha-Gate	sept.-okt.	12	- Abraham Sarfety vrij	nov.-dec.	34
- Algerije: Islamisme na het socialisme?	nov.-dec.	8	MIDDEN - OOSTEN / GOLFCRISIS		
- Zaïre: koloniale stuiptrekkingen	nov.-dec.	29	- De vredesbeweging en de Golf	jan.-feb.	6
AZIË			- Een internationale conferentie voor het Midden-Oosten	maart-apr.	5
- De Iraakse Koerden: een historische schets	mei-juni	14	- De post-oorlog agenda van Bush	maart-apr.	6
- een netelig probleem	mei-juni	15	- Komen er nog chirurgische ingrepen?	maart-apr.	7
Indië: de gevolgen van sociale onrechtvaardigheid	juli-aug.	31	- België en de Golf	maart-apr.	8
Filippijnen: V.S. moet basis opdoeken	nov.-dec.	12	- Frankrijk en de Golf	maart-apr.	9
BEWAPENING & ONTwapENING			- Grote belangen op het spel	maart-apr.	10
- Tussen Helsinki en Parijs ligt een hele afstand	jan.-feb.	9	- Amerikaanse plannen	maart-apr.	10
- Voor een totale teststop	jan.-feb.	12	- De anti-Irak coalitie: wie betaalt wat?	maart-apr.	11
- De militaire logica doorbreken	mei-juni	10	- Nagels met koppen	maart-apr.	11
- Met de Belgische wapenhandel naar het jaar 2000?	mei-juni	11	- Internationaal recht voor iedereen	maart-apr.	12
- Hoe ontwapenend zijn de ontwapeningsvoorstellen?	nov.-dec.	6	- Het doen en laten der prinsen	maart-apr.	13
DERDE WERELD			- Wordt Irak een nieuw Libanon	maart-apr.	14
- Gatt: K.O. in achtste ronde?	jan.-feb.	24	- De oorlog heeft veel facetten	maart-apr.	15
- Armoede en rijkdom in de wereld: Mexico	jan.-feb.	32	- De Golfoorlog: een nieuwe militaire strategie	mei-juni	5
- Dardewerskinderen: wegwerptuig of exportproducten?	sept.-okt.	33	- Voor wanneer de volledige waarheid?	mei-juni	6
DOSSIER			- Ramsey Clark	mei-juni	7
- Derde Wereld en de Multinationale ondernemingen	jan.-feb.	19	- Gouden tijden voor olieraffinage	mei-juni	8
- De Golfoorlog: kaarten op tafel	maart-apr.	19	- Koeweit: nieuwe regering, oude gewoontes	juli-aug.	24
- Valt de Sovjetunie uiteen?	mei-juni	17	- Stopzetting van de wapenhandel: retoriek en realiteit	juli-aug.	25
- Gast of last?	juli-aug.	17	- Men noemt ze Palestijnen	sept.-okt.	5
- START-wapenhandel-NAVO-raketten-Betoging	sept.-okt.	17	- Welke internationale orde?	sept.-okt.	7
- Staatsgreep in de Sovjetunie	nov.-dec.	17	OPVOEDEN TOT VREDE		
EDITORIAAL			- Wie leest die blijft	sept.-okt.	31
- België en de Golfcrisis: warm en koud blazen	jan.-feb.	3	- Wie leest die blijft	nov.-dec.	13
- Pax Americana	maart-apr.	3	TERUGBLIK		
- Genoeg woorden	mei-juni	3	- De onbekende republiek	jan.-feb.	30
- Belgische wapens voor de Golf	juli-aug.	3	- Van Bagdadbahn tot Koeweit	maart-apr.	34
- Het einde van de Sovjetunie?	sept.-okt.	3	- Operatie Barbarossa	mei-juni	34
- Vredesbetoging uitgesteld wegens onverwacht succes	nov.-dec.	3	- Indië en de kastenmaatschappij	juli-aug.	32
- "Allo Roberto, Franklin komt"	nov.-dec.	3	- "Allo Roberto, Franklin komt"	nov.-dec.	33
EUROPA			UITKIJK		
- Gladio, of zo	jan.-feb.	14	- V.N.: het botte scheermes	jan.-feb.	4
- Turkije: een hond heeft het recht te blaffen, wij niet	maart-apr.	32	- Manipulatie van en in de media	maart-apr.	4
- DDR: een normale gang van zaken	mei-juni	12	- Bedenkingen bij het nationalisme	mei-juni	4
- Joegoslavië: de puzzie valt uiteen	mei-juni	29	- De pers en de consensus	juli-aug.	4
- Cyprus: de resoluties van de veiligheidsraad toepassen	mei-juni	13	- Vrijheid betekent altijd: vrijheid voor de anderen	sept.-okt.	4
- Europa en de vrede	juli-aug.	8	- Madrid, het uur van de waarheid	nov.-dec.	4
- Hoe gelijk heeft links?	juli-aug.	9	VERENIGDE STATEN		
- Joegoslavië: komt er een regeling?	sept.-okt.	13	- Recessie in de V.S.	maart-apr.	16
- Nationalisme in Ierland	sept.-okt.	14	- Euforie en ontzuivering	juli-aug.	14
- Naar een Europese veiligheidspolitiek	nov.-dec.	5	VOOR DE VUIST		
- De Joegoslavische chaos	nov.-dec.	7	- Antwerpen vredesboda	jan.-feb.	33
IDEOLOGIEËN			- Als men mijn zoon doodt	maart-apr.	39
- Ter herdenking van een honderdjarige	nov.-dec.	30	- De Golfoorlog anders bekeken	mei-juni	39
INTERVIEW			- Ze is tenminste levend	juli-aug.	39
- Olga Mejia	juli-aug.	28	- Stop de sancties	sept.-okt.	39
- Edith Buch	sept.-okt.	26	- De kinderen van Latijns-Amerika, de vrije wereld van Uncle Sam	nov.-dec.	39
- Edith Buch	nov.-dec.	26			

EGYPTE

GESCHENK VAN DE NIJL

Verblijf in 1ste klasse hotels
Luxe kruisvaart op de Nijl
van 19 tot 31/7/92

Reisbegeleider:

Urbain Verckens

3 x laureaat:

"Van Pool tot Evenaar"

Info &
inschrijvingsformulieren

Ook andere bestemmingen
(de wereld rond)

p/a MICHEL VANDERBORGH
Beukendreef 15
9401 POLLARE-NINOVE

verg. 1480 A

*De wereld rond
met de
Internationale
Postcheque*

■ 150.000 agentschappen in meer dan 40 landen

Met de internationale Postcheque kunt u alle kanten uit: hij laat u toe geld op te vragen in zo'n 150.000 postkantoren, verspreid over een 40-tal landen. Of u zich nu in Japagos avie bevindt, of in Lichtenstein, te La Escala of te Istanbul, geld hebt u altijd bij de hand.

■ Zekerheid door een eigen waarborgkaart

Eigen cheques inwisselen: tot 7.000 Belgische frank in vreemde devisa's per cheque - kan u op vertoon van uw waarborgkaart en identiteitskaart. Een dubbele veiligheidssleutel opdat u als enige uw cheques zou kunnen verzilveren.

■ Pluspunten

American Express Travelers Cheques, Visa en Diners Club kredietkaarten - om uw reizen te vergemakkelijken heeft uw postrekening nog heel wat te bieden. Vraag meer informatie.

■ Ja, ik wil graag meer weten over de voordelen van de Postrekening

1122/91
Naam .....
Straat ..... Nr. ....
Postcode ..... Plaats .....

■ Ongefrankeert terug te sturen naar
POSTCHEQUE - Commerciële Dienst - Afd. 627 - 1100 Brussel

POSTCHEQUE

POSTREKENING - REKELUUT VAN REKENING

MARNIX

WETENSCHAPPELIJKE BOEKHANDEL

- HUMANE WETENSCHAPPEN
- INFORMATICA
- EXACTE WETENSCHAPPEN
- LITERATUUR

ST-PIETERSNIEUWSTRAAT 107
9000 GENT
TEL. 25 10 92
FAX 23 55 56
MA t/m VR van 8u30 tot 18u

Europese mythen over de orient

Rana Kabbani

In dit boek laat Kabbani zien hoe het Westers beeld over het Oosten door de eeuwen heen is gegroeid, via verhalen meegebracht van de kruistochten, via reisverhalen, enz. Ze toont aan hoe het een doelbewust spel was, om de eigen superioriteit te bewijzen, en om koloniale inmenging in de "chaotische" Arabische wereld te verantwoorden. De gespannen politieke sfeer tussen het Westen en de Arabische wereld wordt nog steeds voor een groot deel door dit fenomeen bepaald.

Uitgeverij Contact, 660 fr.

Duizend en enige hoofdstukken over specialiteiten

Multatuli

Een "specialiteit" is iemand die slechts in zijn vakgebied goed thuis is, en van niets anders enige notie heeft. Iemand die "iets geworden is om niet niets te zijn". Een boek dat aktueel blijft, voor iedereen die hier de revue passeert: van bakker tot wijsgeer en volksvertegenwoordiger.

Uitgeverij Veen, 395 fr.

Allemaal andersdenkenden omgaan met cultuurverschillen

Geert Hofstede

Nationale cultuurverschillen worden volgens de schrijver, hoogleraar vergelijkende cultuurstudie, bepaald door vijf dimensies: de manier van omgaan met ongelijkheid, de mate van geïntegreerd zijn in groepen, het rollenpatroon man-vrouw, de mate van tolerantie van het onbekende, en de bereidheid tot opoffering op korte termijn voor beloning op lange termijn. Een belangrijke bijdrage tot een betere verstandhouding tussen culturen.

Uitgeverij Contact, 895 fr.

Atlas Ach, Nederland

Div. auteurs

Tweede nummer van dit literaire tijdschrift. Met verhalen van o.a. Kristien Hemmerechts, Geert van Istendael, Lieve Joris, Richard Holmes. Rode draad is ditmaal "de kennismaking met Nederland".

Uitgeverij Contact, 295 fr.

Schaduw over het paradijs

Noel Barber

Nadat hij een fascist heeft gedood die een Jood aanviel (we zijn in de jaren '30), ziet een jonge arts zich verplicht uit te wijken. Hij komt terecht op een eiland in de Stille Zuidzee, waar hij de strijd moet aanbinden met Polio, de ziekte die zijn geliefde aantast. Een doktersroman dus, maar met de nadruk op "roman".

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 795 fr.

Liefdesgeschiedenissen

Een essay over verleiding en erotiek

Julia Kristeva

Liefdesgeschiedenissen of de Geschiedenis van de Liefde. Kristeva neemt de ongreepbaarheid van de liefde als uitgangspunt en vertrekt telkens vanuit een ander historisch perspectief. Via Narcissus, Romeo en Julia, Don Juan, worden alle deelaspekten van de liefde benaderd.

Uitgeverij Contact, 995 fr.

Changing Hearts?

Marianne Van Leeuwen

Naar aanleiding van de Midden-Oostenconferentie in Madrid wordt in de media beweerd dat de V.S. fundamenteel van koers zijn gewijzigd ten aanzien van Israël. In deze brochure betoogt M. Van Leeuwen dat van zo'n nieuwe aanpak helemaal geen sprake is. Het streven naar de nieuwe, Amerikaanse Wereldorde inspireert de V.S. enkel tot de verwezenlijking van beleidsaanbevelingen die al twintig jaar gelden.

Deze brochure is verkrijgbaar bij Clingendael, door overmaking van 8 Gulden op giro 18.36.532 o.v.v. "Changing Hearts?".

Een lange reis naar huis

Flora Leipman

Het schrijnende verhaal van een Engels meisje, dat na de dood van haar vader met haar Russische moeder naar de Sovjetunie gaat. Daar worden beiden het slachtoffer van de Stalinistische repressie. Het duurt meer dan vijftig jaar voor ze naar Engeland terug kan keren.

Uitgeverij Contact, 695 fr.

De schaduw van Thales

Over de geboorte van de wetenschap

Jas de Man

De lezer wandelt door het oude Griekenland, en ziet vanaf Thales via Pythagoras tot Archimedes hoe het prille wonder van de wetenschap zich voltrekt. Een adembenemend boek.

Uitgeverij Veen, 495 fr.

Elena's eenzaamheid

Juan José Millas

Voor deze roman kreeg de Spaanse auteur in '90 de prestigieuze Premio Nadal. Het boek handelt over een vrouw die haar man laat volgen door een detective, om zijn ontrouw te bewijzen. Tegelijk echter laat ze ook zichzelf schaduwen: de rapporten moeten bewijzen dat ze zelf staat. Die rapporten blijken angstaanjagende parallellen te vertonen met de dagboeken van haar gehate moeder.

Uitgeverij Contact, 495 fr.

Voetsporen in de Andes

Dervia Murphy

De Ierse reizigster Dervia Murphy trok samen met haar dochter en een muilezel door de Andes. Ze legden zo'n tweeduizend kilometer af van Cajamarca tot Cuzco. Een adembenemend reisverslag.

Uitgeverij Veen, 795 fr.

Wijsheid en kracht

Peter Watson

Op deze reis doorheen de geschiedenis volgen we het renaissance-meesterwerk "Allegorie op Wijsheid en Kracht", dat vier eeuwen lang stille getuige was van grote politieke drama's: Van de waanzinnige Rudolf II tot de Amerikaanse magnaat Henry Clay Frick. De auteur is kunstrecensent bij The Observer.

Uitgeverij Bert Bakker, 1.390 fr.

Constance

Sally Beauman

Het vindingrijke en spannende verhaal van een verdwenen klasse en een vervolgen tijdperk, gezien door de ogen van een moderne vrouw, een familiegeschiedenis waarbij obsessie, fantasie en bedrog elkaar afwisselen.

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, 995 fr.

Kogels in de brievenbus

Jip Golsteyn

Reportages en interviews met internationale popsterren als Bob Geldof, Joni Mitchell, Paolo Conte e.a. Met foto's van Lex van Rossen.

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, ?? fr.

Brokenclaw

John Gardner

Een nieuw James Bond-verhaal, dat in niets moet onderdoen voor de verhalen van Ian Fleming. Ditmaal moet 007 het opnemen tegen de Chinese onderwereld.

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, ?? fr.

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

goff

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL**KWALITEIT**alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUXNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA**PRIJS**

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICEeigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen**Electros**de speciaalzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

AUTOFINANCIERING

**SAMEN
KUNNEN WE
ALLES AAN.**

ASLK

We kregen een lange brief van onze vriend Piet Ceulemans, een actief vredesmilitant van het eerste uur. Hij geeft een reeks bedenkingen bij de huidige situatie in de wereld, een reactie op ons dossier over de S.U. in 't vorige nummer. Hieronder volgen een aantal uittreksels.

Beste Vrienden

Geen "dood spoor" maar 75 jaar achteruit. De Franse revolutie was nodig, de Russische revolutie was een herhaling. Moet er nu een derde revolutie komen? Om de goudzoekers wakker te maken.

Wie het verleden weigert te erkennen, geen lessen trekt, de oorzaken en de schuldigen verzwijgt is gedwongen terug het slachtoffer te worden, en de fouten en tekortkomingen te herhalen.

Wie het verleden kent, is geneigd om verschillende redenen verkeerde lessen te trekken. De gewone mens is steeds het slachtoffer. Men vraagt altijd aan intellectuelen wat zij er van denken. Gewone mensen worden nooit geraadpleegd en nergens bij betrokken.

Er is een groot verschil wanneer men schrijft met een volle maag of een lege, met veel geld of weinig. Men heeft de gewone mens maar alleen nodig voor eigen belang. Er is een kloof tussen intellectuelen en gewone mensen. De intellectuelen maken de theorie, en de praktijk is voor de gewone mensen, die meid en knecht spelen, de fouten ontdekken en nergens terecht kunnen. Zoals de oude mensen met hun ervaring genegeerd worden, gestraft omdat zij oud zijn, gestraft omdat ze makkelijker ziek worden, gestraft omdat ze hun huis verplicht zijn te verkopen omdat ze te weinig pensioen verdienen om hun rusthuis te betalen. Een rusthuis, is onbetaalbaar, het is alleen voor rijken. Ook de kinderen worden hier gestraft omdat ze ouders hebben die lang leven. Waar zijn hier de geleerden. De Vrede en de democratie hebben ze nog niet uitgevonden.

De intellectuelen streven naar gelijk. Dat is streven naar macht (de nieuwe orde), zoals Bush predikt. Oude meubelen, katten, honden en geweld op TV krijgen nog aandacht en meerwaarde. "Vrede en democratie" is een schijnheilige slogan. Men moet een gewoon mens zijn om het te weten of te ontdekken.
(...)

De vredesbeweging verwaarloost de massa op te vangen en afdelingen te stichten. Geweld, boycot, provokatie,

oorlog, racisme, fascisme, enz... is nu wet geworden. Is daar geen betoging voor nodig? De fascistische bereiden de revolutie en de oorlog voor, de bewapening werd verminderd maar men kan nog verschillende malen de wereld vernietigen. Amerika blijft bewapenen en gendarm spelen.
(...)

Rechts, links en de Eurokommunisten zijn voldaan. Het rijk van het kwaad, het kommunisme, is vernietigd. Ook de verdeelde Vredesbeweging kan terug ademen, de Russen komen niet en de Amerikanen mogen blijven.

Poster te verkrijgen
in Vrede

Jedereen is fier zijn deel te hebben bijgedragen, zelfs de KP is er niet meer nodig, Lenin is onthoofd. Nu kunnen wij verder leven in het paradijs, in het land van den tombola, waar de racisten en fascistische feest vieren.

Bush en minister Eyskens en de NAVO-landen liggen nog alleen wakker over Cuba. Dat land moet verder geblokkeerd worden, tot alle kinderen sterven van honger zoals in Irak en de derde wereld. Dat is de realiteit: de euforie dat hier alles

normaal is en dat we in een democratie leven.
(...)

De westerse democratie doet daar nu zijn intrede. Veel luxe en fantasie, een paar miljoen werklozen om te beginnen. De prijzen vliegen uit de pan. Meer ruzie, meer verdeeldheid, kaarsjes branden en bidden voor de Vrede, voor god en al zijn heiligen die nog nooit eten op de tafel brachten. De moordenaars van de tweede oorlog worden weer vrij gelaten door "kristenen", de kommunisten vliegen in den bak, zij die de grootste offers brachten tegen het fascisme in gans de wereld.
(...)

Een systeem waar geestelijke armoede aanwezig is, waar onverdraagzaamheid heerst, waar er geen vredesopvoeding is, kan nooit een democratie zijn. Wij leven in zo een systeem. Kijk maar naar TV, luister maar naar de radio, lees maar de burgerpers.
(...)

Voor mij bestaat de vrije-markt-economie niet. De imperialisten, de multinationals zijn adresloze rovers die de markt controleren en beslissen wat mag en niet mag. Wat geleverd mag worden aan wie. Socialistische landen of landen die niet willen luisteren, niet braaf zijn, volgens de Amerikaanse gangsters die de mensenrechten niet toepassen worden geblokkeerd. Overproductie wordt nog altijd verwoest niettegenstaande de hongersnood in de 3de wereld.
(...)

Ik hoopte en geloofde in een betere wereld, ik heb meer dan 50 jaar mij opgeofferd, gevochten voor de Vrede - 'k ben altijd solidair geweest met de slachtoffers van de sociale onrechtvaardigheid. 'k heb alles gedaan voor de kennis, begrip en de samenwerking onder de volken. Ik begon altijd plaatselijk zoals het hoort en trachtte altijd alle kloven te dichten tussen intellect en de gewone mens, tussen jong en oud, man en vrouw, tussen gelovige en vrijzinnige enz... Nu is voor mij alles ingestort en toch blijf ik vertrouwen stellen in de mens.

P. Ceulemans
Hoboken

Uit het rapport van de "General Accounting Office" (GAO) die de rekeningen van het Amerikaans Kongres verifieert, blijkt dat de buitenlandse bijdragen aan de Golfoorlog 48,3 miljard dollar zullen bedragen als ieder land zijn beloften houdt. Dit betekent 800 miljoen dollar meer dan de schattingen van het Witte Huis. Saoedië Arabië moet nog 2,4 miljard dollar (op de beloofde 16,8) betalen en Koeweit 2 miljard (op de 16 miljard). Het GAO betwist het door het Pentagon opgegeven totaal bedrag van 60 miljard als kostprijs van de Golfoorlog om het terug te brengen op 46 miljard dollar. De V.S. zal aan zijn vuile oorlog in de Golf dus toch nog een dikke stuiver verdienen. Stel u voor dat men met dit geld de volkeren van de derde wereld ter hulp was gekomen... Maar tussen droom en daad...

In Frankrijk is men tot een zonderlinge vaststelling gekomen... Men heeft er namelijk de fichier ontdekt met de namen van 150.000 joden die, in 1940 door de fascistische regering van Maarschalk Petain werd opgesteld om op een systematische wijze mensen aan te houden. Op 6 december 1946 werd door de regering de opdracht gegeven alle dergelijke documenten te vernietigen. De administratie beweerde in die tijd dat de fichier spoorloos verdwenen was tot men plots, meer dan veertig jaar later, heeft ontdekt dat deze in het Staatssekretariaat voor Oud-Strijders opgeborgen is. Volgens de krant "Le Monde" zou de fichier nog regelmatig geraadpleegd worden door de administratie voor opzoekingen bij het verlenen van titels en pensioenen...

Over Maarschalk Petain gesproken. Zoals men weet werd de man, na de bevrijding, tot levenslange verbanning veroordeeld voor zijn collaboratie met Nazi-Duitsland. Dit heeft de socialistische President Mitterrand niet verhinderd om, zoals dit ieder jaar het geval is, een bloementuil te laten neerleggen op zijn graf.

In een toespraak op een lunch ter ere van Jeltsin verwees de Duitse President von Weizsäcker "naar de traditionele vriendschap tussen de Duitsers en Russen die in tijden van grote hervormingen

in Rusland telkens bijzonder nauw waren". De families van de miljoenen die tijdens de twee wereldoorlogen het leven verloren zullen er wellicht een andere mening op na houden...

Ziet er naar uit dat het bestuur van de Universiteit van Amsterdam op haar kop gevallen is... Deze voorziet namelijk eerstdaags een kwart van de cursussen in het Engels te doceren. Over een dialoog tussen de Europese kulturen gesproken...

Rechts houdt van "sterke" mannen. Voor het Vlaams Blok is dit Xavier Buisseret. De Franse Front National heeft ook

Bush vroeg hiervoor aan het kongres 2 miljard dollar maar kreeg slechts 1,9 miljard. Na veel palaberen in de commissies kregen Bush en de NASA uiteindelijk hun zin. Er was echter een voorwaarde. Hiervoor zouden de nodige besparingen dienen uitgevoerd worden op het budget bestemd voor de daklozen en de oudstrijders. Hoe zonderling het ook moge blijken, deze twee benarde problemen van de Amerikaanse binnenlandse politiek zijn namelijk, zoals de ruimtevaart, afhankelijk van het budget van dezelfde commissie.

Ons Parlement is eindelijk een schilderij rijker. Het is echter niet zonder moeite gegaan. In de collectie van "eetdaffeggingen" van "onze" vorsten moest er natuurlijk eentje bijkomen van Boudevijn. Liever laat dan nooit. Maar toen het doek (kostprijs 1,6 miljoen frank) eindelijk klaar was kreeg de schilder nul op het request. Als een realistische weergave van de toenmalige meerderheid waren het natuurlijk allemaal VVP-ministers die op de eerste rij zaten. Hierop volgde algemeen protest. Wat nu? De kunstenaar kreeg dan maar de opdracht enkele koppen te snellen en het hoofd van vooraanstaande socialist en liberalen in de plaats te tekenen. Zo gezegd zo gedaan, maar zo heeft men de waarheid geweld aangedaan. Toen Stalin destijds de afbeelding van Trotski uit groepsfoto's liet wegretoucheren werd dit

vanzelfsprekend als vervalsing aangeklaagd. Maar zie je ... als het in 't kraam past doen ze alhier hetzelfde. De schilder wist bij voorbaat dat hij geen rekening moest houden met de volksvertegenwoordiger Julien Lahaut. De man had het namelijk, konsekwent met zijn ideeën aangedurfd "Leve de Republiek" te roepen. Iets wat hem uiteindelijk het leven kostte...

Het Rusland van Jeltsin gaat de rangen vervoegen van de militaire dictaturen en de meest reaktionaire regimes die de 1e mei, het universeel erkend feest van de arbeid, verbieden. Volgens de aan het Parlement nieuwe voorgestelde arbeiderscode zullen de herdenking van de oktoberrevolutie op 7 november en het feest van de arbeid op 1 mei als vrije dag uit de kalender worden geschrapt.

NA MAASTRICHT...

uit "Le Monde"

zijn mannetje gevonden. Velen zullen zich zeker de catcher Freddy Robert, alias "de Beul van Bethune", herinneren die in T.V.-uitzendingen en op de foren - met lange rode mantel en dito masker de show stal. Meestal speelde hij de rol van de slechte die moest uitgejouwd worden. Een kwart eeuw later heeft dezelfde man, met zijn echte naam Robert Moreau, zich opgewerkt als "body guard" van zijn leider Jean-Marie Le Pen. De vroegere beul van Bethune mag nu ook van zijn baas in de politiek. "Freddy" zal zo in het Departement du Nord bij de volgende verkiezingen als kandidaat fungeren van het uiterst rechtse F.N. en op een verkiesbare plaats.

De ingenieurs van de NASA kunnen starten met de werken voor de bouw van het Amerikaans ruimtestation "Freedom".